

Fortum Oyj

Osavuosisikatsaus tammi-syyskuu 2015

22.10.2015

Sisällys

Osaomisteisen ydinvoiman alaskirjaus Ruotsissa ja matalat sähkön hinnat heikensivät tulosta	3
Fortumin toimitusjohtaja Pekka Lundmark	4
Fortumin sähkönsiirtoliiketoiminnan myynti päätökseen	5
IFRS-oikaisu liittyen lopetettuihin toimintoihin	5
Taloudellinen tulos	6
Taloudellinen asema ja rahavirta	7
Markkinatilanne	9
Segmenttikatsaukset	10
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin sekä käyttöomaisuuden ja osakkeiden myynnit	16
Osakkeet ja osakepääoma	17
Konsernin henkilöstö	18
Tutkimus ja kehitys	18
Kestävä kehitys	19
Muutoksia Fortumin johdossa	21
Yhtiökokous 2015	21
Katsauskauden jälkeisiä tapahtumia	22
Näkymät	22
Fortumin pitkän aikavälin taloudelliset tavoitteet	26
Osingon maksu	26

Osavuositarkastuksen taulukot

Lyhennetty konsernin tuloslaskelma	28
Lyhennetty konsernin tase	30
Lyhennetty laskelma konsernin oman pääoman muutoksista	31
Lyhennetty konsernin rahavirtalaskelma	32
Nettovelan muutokset ja tunnusluvut	34
Konsernin lyhennetyn osavuositarkastuksen liitetiedot	35
Tunnuslukujen laskentakaavat	56
Markkinatilanne ja saavutetut sähkön tukkumyyntihinnat	58
Tuotanto- ja myyntivolyymit	59

Tämän osavuositarkastuksen taloudelliset tiedot koskevat Fortumin jatkuvia toimintoja. Distribution-segmentti esitetään lopetettuna toimintona raportointi- ja vertailukauden osalta, jatkuvat toiminnot ja lopetetut toiminnot esitetään eriteltyinä koko Fortumista. Oikaistut vertailutiedot vuoden 2014 neljänneksille on esitetty 15.4.2015 julkistetussa pörssitiedotteessa. Lisätietoja: osavuositarkastuksen liitteet 2 ja 7.

Ellei toisin mainita, sulkeissa esitetyt luvut viittaavat vertailukauteen eli samaan ajanjaksoon edellisenä vuonna.

Osaomisteisen ydinvoiman alaskirjaus Ruotsissa ja matalat sähkön hinnat heikensivät tulosta

Heinä-syyskuu 2015, jatkuvat toiminnot

- Vertailukelpoinen liikevoitto oli 79 (147) miljoonaa euroa, -46 %
- Liikevoitto oli -682 (113) miljoonaa euroa, josta vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät olivat -761 (-34) miljoonaa euroa; tulosta heikensi erityisesti päätös Oskarshamn 1- ja 2 -ydinvoimayksiköiden sulkemisesta Ruotsissa ennen aikaisesti
- Osakekohtainen tulos oli -0,74 (0,06) euroa, josta Oskarshamn 1- ja 2 -ydinvoimayksiköiden ennen aikaisen sulkemispäätöksen vaikutus oli -0,80 euroa
- Liiketoiminnan rahavirta oli yhteensä 151 (212) miljoonaa euroa, -29 %
- Fortum osallistuu Fennovoiman ydinvoimahankkeeseen 6,6 prosentin osuudella
- Russia-segmentin vuotuisen liikevoittotavoitetason (EBIT), 18,2 miljardia ruplaa, saavuttaminen viivästyy 2-3 vuodella
- Pekka Lundmark aloitti Fortumin toimitusjohtajana 7.9.2015

Tammi-syyskuu 2015, jatkuvat toiminnot

- Vertailukelpoinen liikevoitto oli 565 (715) miljoonaa euroa, -21 %
- Liikevoitto oli -188 (712) miljoonaa euroa, josta vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät, -752 (-3) miljoonaa euroa. Heikentävä vaikutus johtui lähinnä päätöksestä sulkea Oskarshamn 1- ja 2 -ydinvoimayksiköt Ruotsissa ennen aikaisesti
- Osakekohtainen tulos oli -0,28 (0,63) euroa, josta -0,80 euroa johtui Oskarshamn 1- ja 2 -ydinvoimayksiköiden sulkemispäätöksestä. Osakekohtainen tulos sisältäen lopetetut toiminnot oli 4,64 (2,91) euroa
- Liiketoiminnan rahavirta oli yhteensä 896 (1 011) miljoonaa euroa, -11 %
- Fortumin sähkönsiirtoliiketoiminnan myynti saatiin päätökseen kesäkuussa
- Distribution-segmentti esitetään lopetettuna toimintona vuoden 2015 alusta alkaen IFRS 5:n mukaisesti

Yhteenveto näkymistä

- Fortum arvioi edelleen, että sähkön kysyntä Pohjoismaissa kasvaa tulevina vuosina keskimäärin noin 0,5 % vuodessa
- Power and Technology -segmentin suojaukset pohjoismaiselle tuotannolle: loppuvuodelle 2015 tukkumyynnistä on suojattu noin 65 % hintaan 36 euroa/MWh, vuodeksi 2016 noin 35 % hintaan 34 euroa/MWh ja vuodeksi 2017 noin 15 % hintaan 33 euroa/MWh
- Russia-segmentin vuotuisen liikevoittotavoitetason (EBIT), 18,2 miljardia ruplaa, saavuttaminen viivästyy 2-3 vuodella. Aiemmin tavoitteen mukainen liikevoittotaso oli tarkoitus saavuttaa vuoden 2015 aikana investointiohjelman valmistuttua.

Tunnuslukuja*	2014	Edelliset 12 kk
Sijoitetun pääoman tuotto, %	19,5	25,8
Nettovelka/käyttökate (EBITDA)	1,1	-0,4
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate (EBITDA)	2,3	-1,3
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate (EBITDA) ilman Värmen rahoitusta	2,0	-1,4

* Tunnusluvut koskien koko Fortumia, sisältää lopetetut toiminnot.

Tunnuslukuja	III/ 2015	III/ 2014	I-III/ 2015	I-III/ 2014	2014	Edelliset 12 kk
Liikevaihto, milj. euroa	661	861	2 495	2 955	4 088	3 628
Liikevoitto, milj. euroa						
Jatkuvat toiminnot	-682	113	-188	712	1 296	396
Lopetetut toiminnot	0	36	4 395	2 066	2 132	4 461
Fortum yhteensä	-682	149	4 207	2 778	3 428	4 857
Vertailukelpoinen liikevoitto, milj. euroa						
Jatkuvat toiminnot	79	147	565	715	1 085	935
Lopetetut toiminnot	0	36	113	200	266	179
Fortum yhteensä	79	183	678	915	1 351	1 114
Tulos ennen veroja, milj. euroa						
Jatkuvat toiminnot	-818	61	-325	658	1 232	249
Lopetetut toiminnot	0	34	4 393	2 063	2 128	4 458
Fortum yhteensä	-819	95	4 068	2 721	3 360	4 707
Tulos/osake, euroa						
Jatkuvat toiminnot	-0,74	0,06	-0,28	0,63	1,22	0,31
Lopetetut toiminnot	0,00	0,04	4,92	2,28	2,33	4,97
Fortum yhteensä	-0,74	0,10	4,64	2,91	3,55	5,28
Jatkuvien liiketoimintojen rahavirta, milj. euroa	151	212	896	1 011	1 406	1 291
Oma pääoma/osake, euroa			15,54	12,67	12,23	
Korollinen nettovelka (kauden lopussa), milj. euroa			-1 936	4 790	4 217	
Korollinen nettovelka (kauden lopussa) ilman Värmen rahoitusta, milj. euroa			-2 113	4 152	3 664	

Fortumin toimitusjohtaja Pekka Lundmark:

"Tämä on ensimmäinen osavuosisiksauskeni Fortumin toimitusjohtajana ja samalla hyvä tilaisuus kertoa ensivaikutelmia sekä yhtiöstä että energialiiketoiminnasta. On selvää että energiamarkkinat tarvitsevat uuden suunnan. Myös tulevaisuuteen vaikuttavia muuttujia on enemmän ja ne ovat monimutkaisempia kuin aikaisemmin. Koko energiassektori käy läpi merkittävää muutosta ja markkinoiden uudelleen muotoutuminen pakottaa energiayhtiöt kehittämään uusia tapoja luoda arvoa.

Fortumissa on käynnissä tiivis liiketoiminnansuunnittelu, kun luonnostelemme yhtiön tulevaa suuntaa sähkönsiirtoliiketoiminnan myynnin jälkeen. Katsomme erityisesti kolmea aluetta: Ensiksikin pyrimme löytämään parhaan tavan lisätä investointeja uusiutuvaan energiantuotantoon. Toiseksi, etsimme keinoja kasvattaa nykyaikaisten energiapalvelujen tarjontamme kuluttajille, yhteisöille ja yrityksille. Kolmanneksi, seuraamme jatkuvasti energia-alan rakennemuutoksen tarjoamia uusia

mahdollisuuksia. Näiden ohella haemme jatkuvasti keinoja parantaa nykyisen tuotantokapasiteettimme tehokkuutta pysyäksemme kilpailukykyisenä näinkin matalilla sähkön hinnoilla.

Vuoden kolmannella neljänneksellä suoriuduimme pitkälti omien odotuksiemme mukaisesti. Tulosta heikensi poikkeuksellisen runsas virtaama, joka kasvatti vesivarantoja nopeasti ja johti vertailukautta matalampiin sähkön pörssihintoihin sekä alempiin saavutettuihin sähkön tukkuhintoihin. Toisaalta hintojen vaikutusta tasoittivat jossain määrin paremmat vesivoiman tuotantomäärät. Lisäksi Heat, Electricity sales and Solutions ja Russia -segmenttien tuloksiin vaikutti lämpöliiketoiminnalle tyypillinen kausivaihtelu, jolloin vuoden kolmas neljännes on heikko. Kertaluonteisesti kolmannen neljänneksen tulosta rasitti merkittävästi myös OKG AB:n ylimääräisen yhtiökokouksen päätös sulkea kaksi Oskarshamnin ydinvoimalan vanhinta yksikköä Ruotsissa ennen niiden suunnitellun elinkaaren päättymistä.

Elokuussa ilmoitimme päätöksestämme osallistua Fennovoiman ydinvoimahankkeeseen Suomessa 6,6 prosentin vähemmistöosuudella. Syyskuussa saimme merkittävän ioninvaihtomateriaalien lisätilauksen Fukushiman ydinvoimalaitokseen Japaniin radioaktiivisten vesien puhdistamiseen, mikä kertoo laajasta osaamisestamme. Venäläisen alueellisen energiantuotantoyhtiö TGC-1:n mahdollista uudelleenjärjestelyä koskevat keskustelut jatkuvat. Tällä hetkellä keskustelujen aikataulua tai lopputulosta ei ole mahdollista arvioida.

Nämä pari ensimmäistä kuukautta Fortumissa ovat olleet varsin myönteinen kokemus. Lämmin kiitos tästä kaikille fortumlaisille. Jatkamme työtä energia-alan johtavan asemamme vahvistamiseksi.”

Fortumin sähkönsiirtoliiketoiminnan myynti päätökseen

Fortum sai kesäkuussa 2015 päätökseen Ruotsin sähkönsiirtoliiketoiminnan myynnin.

Yritysjärjestelyn velaton kauppahinta on noin 60,6 miljardia Ruotsin kruunua (noin 6,4 miljardia euroa). Fortum kirjasi yritysjärjestelystä noin 4,3 miljardin euron kertaluonteisen myyntivoiton eli 4,82 euroa osaketta kohden vuoden 2015 toisen neljänneksen tulokseen.

Yrityskauppa päätti vuonna 2013 aloitetun Fortumin sähkönsiirtoliiketoiminnan myyntiprosessin. Suomen, Ruotsin ja Norjan sähkönsiirtoliiketoimintojen myyntien velaton kokonaiskauppahinta oli yhteensä noin 9,3 miljardia euroa, josta kirjautui vuosien 2014 ja 2015 aikana verovapaita myyntivoittoja noin 6,3 miljardia euroa.

IFRS-oikaisu liittyen lopetettuihin toimintoihin

Ruotsin sähkönsiirtoliiketoiminnan myynnin toteuduttua Fortumilla ei ole enää sähkönsiirtoliiketoimintaa. Distribution-segmentti esitettiin vuoden 2015 ensimmäisestä osavuositarkastuksesta alkaen lopetettuna toimintona IFRS 5 -standardin "Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot" mukaisesti. Vuoden 2014 vertailutiedot on oikaistu tuloslaskelman, mukaan lukien muut laajan tuloksen erät, rahavirtalaskelman sekä eräiden tunnuslukujen osalta. Segmenttitiedoissa Distribution-segmentti esitetään lopetettuna toimintona.

Tämän osavuositarkastuksen taloudelliset tiedot koskevat Fortumin jatkuvia toimintoja.

Taloudellinen tulos

Heinä-syyskuu 2015

Konsernin liikevaihto oli kolmannella neljänneksellä 661 (861) miljoonaa euroa. Vertailukelpoinen liikevoitto oli 79 (147) miljoonaa euroa, ja konsernin raportoitu liikevoitto oli yhteensä -682 (113) miljoonaa euroa. Fortumin liikevoittoon vaikutti kertaluonteisia eriä, mukaan lukien noin -784 miljoonan euron vaikutus päätöksestä sulkea Oskarshamn 1- ja 2- ydinvoimayksiköt Ruotsissa ennenaikaisesti (liite 4 ja 6).

Liikevaihto segmenteittäin

Milj. euroa	III/ 2015	III/ 2014	I-III/ 2015	I-III/ 2014	2014	Edelliset 12 kk
Power and Technology	377	495	1 282	1 568	2 156	1 870
Heat, Electricity Sales and Solutions	185	224	835	939	1 332	1 228
Russia	154	207	627	774	1 055	908
Muut	28	14	86	42	58	102
Nord Poolissa tehtyjen ostojen ja myyntien netotus	-57	-67	-240	-301	-422	-361
<i>Eliminoinnit</i>	-26	-12	-95	-66	-91	-120
Jatkuvat toiminnot, yhteensä	661	861	2 495	2 955	4 088	3 628
Lopetetut toiminnot	0	130	274	578	751	447
<i>Eliminoinnit</i>	0	-15	-31	-68	-89	-52
Fortum yhteensä	660	976	2 738	3 466	4 751	4 023

Vertailukelpoinen liikevoitto segmenteittäin

Milj. euroa	III/ 2015	III/ 2014	I-III/ 2015	I-III/ 2014	2014	Edelliset 12 kk
Power and Technology	102	167	419	601	877	695
Heat, Electricity Sales and Solutions	-13	-4	55	55	104	104
Russia	0	1	132	102	161	191
Muut	-10	-16	-42	-43	-57	-56
Jatkuvat toiminnot, yhteensä	79	147	565	715	1 085	935
Lopetetut toiminnot	0	36	113	200	266	179
Fortum yhteensä	79	183	678	915	1 351	1 114

Liikevoitto segmenteittäin

Milj. euroa	III/ 2015	III/ 2014	I-III/ 2015	I-III/ 2014	2014	Edelliset 12 kk
Power and Technology	-651	124	-332	537	855	-14
Heat, Electricity Sales and Solutions	-22	4	51	116	337	272
Russia	1	1	134	102	161	193
Muut	-9	-16	-41	-44	-58	-55
Jatkuvat toiminnot, yhteensä	-682	113	-188	712	1 296	396
Lopetetut toiminnot	0	36	4 395	2 066	2 132	4 461
Fortum yhteensä	-682	149	4 207	2 778	3 428	4 857

Tammi-syyskuu 2015

Konsernin liikevaihto oli tammi-syyskuussa 2 495 (2 955) miljoonaa euroa. Vertailukelpoinen liikevoitto oli 565 (715) miljoonaa euroa, ja konsernin raportoitu liikevoitto oli yhteensä -188 (712) miljoonaa euroa. Jatkuvien toimintojen raportoituun liikevoittoon vaikuttivat kertaluonteiset erät; noin -784 miljoonaa euroa päätöksestä sulkea Oskarshamn 1- ja 2 -ydinvoimayksiköt Ruotsissa ennaikaisesti ja noin -15 miljoonaa euroa peruuntuneesta Olkiluoto 4 -ydinvoimaprojektista sekä sähköntuotantoa suojaavien johdannaisten IFRS:n (IAS 39) mukainen kirjanpitoikäytäntö ja ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu, yhteensä 25 (-70) miljoonaa euroa (liite 4). Koko Fortumin 4 207 (2 778) miljoonan euron liikevoitto sisältää Ruotsin sähkönsiirtoliiketoiminnan myyntivoiton, joka oli noin 4,3 miljardia euroa kuluvan vuoden toisella neljänneksellä (vertailuvuonna noin 1,9 miljardia euroa myyntivoittoa Suomen ja Norjan toimintojen myynnistä).

Osuus osakkuusyritysten tuloksesta oli -15 (108) miljoonaa euroa. Päätös sulkea Oskarshamn 1 ja 2 -ydinvoimayksiköt ennaikaisesti heikensi osakkuusyritysten tulosta kertaluonteisesti -104 miljoonaa euroa (liite 6). Fortum Värmen osuus oli 23 (42) miljoonaa euroa. Fortum Värmen tuloksen heikkeneminen johtui lähinnä Fortumilta saatujen lainojen takaisinmaksusta ja niiden jälleenerahoitukseen yhteydessä maksetusta korvauksesta. Osuus Hafslundin ja TGC-1:n voitoista perustuu yhtiöiden julkaisemiin vuoden 2015 toisen neljänneksen osavuositarkastuksiin (liite 14).

Konsernin nettorahoituskulut olivat -123 (-163) miljoonaa euroa. Nettorahoituskulut sisältävät rahoitusinstrumenttien käyvän arvon muutoksen, joka oli -14 (-10) miljoonaa euroa.

Tulos ennen veroja oli -325 (658) miljoonaa euroa. Päätöksellä sulkea Oskarshamn 1- ja 2 -ydinvoimayksiköt oli -888 miljoonan euron heikentävä vaikutus tulokseen.

Kauden verot olivat yhteensä 80 (-92) miljoonaa euroa. Verot ovat positiiviset, sillä Oskarshamn 1- ja 2 -ydinvoimayksiköiden ennaikaisesta sulkemispäätöksestä johtuvat kustannukset ovat tulevana vuosina verovähennyskelpoisia. Tästä johtuen tuloslaskelman mukainen veroprosentti oli negatiivinen 24,5 % (14 %). Jos osakkuus- ja yhteisyritysten tulosta ja verovapaita myyntivoittoa ei oteta huomioon, veroprosentti oli negatiivinen 25,6 % (18,5 %).

Kauden tulos jatkuvien toimintojen osalta oli -246 (566) miljoonaa euroa. Jatkuvien toimintojen osakekohtainen tulos oli -0,28 (0,63) euroa, josta -0,80 euroa aiheutui päätöksestä sulkea Oskarshamn 1- ja 2 -ydinvoimayksiköt ennaikaisesti.

Koko Fortumin osakekohtainen tulos, lopetetut toiminnot mukaan lukien, oli 4,64 (2,91) euroa. Osakekohtaiseen tulokseen vaikuttivat erityisesti Ruotsin sänkönsiirtoliiketoiminnan myynnistä kirjattu myyntivoitto 4,82 euroa osakkeelta ja Oskarshamn 1- ja 2 -ydinvoimayksiköiden sulkemispäätöksestä johtuva -0,80 euroa osakkeelta. Suomen sähkönsiirtoliiketoiminnan myynnin vaikutus vertailukaudella koko Fortumin osakekohtaiseen tulokseen oli 2,08 euroa osaketta kohti (liite 8).

Taloudellinen asema ja rahavirta

Rahavirta

Tammi-syyskuussa 2015 koko Fortumin liiketoiminnan rahavirta pieneni 115 miljoonalla eurolla 896 (1 011) miljoonaan euroon. Rahavirran pieneneminen johtui pääosin vertailukautta heikommasta käyttökatteesta (EBITDA). Toteutuneet 249 (216) miljoonan euron kurssierot liittyivät Fortumin ruotsalaisten ja venäläisten tytäryhtiöiden lainoja suojaavien valuuttatermiinien jatkamiseen. Koko Fortumin liiketoiminnan rahavirta lopetetut toiminnot mukaan lukien oli 1 050 (1 310) miljoonaa euroa.

Jatkuvien toimintojen käyttöomaisuusinvestoinnit pienenivät 75 miljoonalla eurolla 347 (422) miljoonaan euroon. Koko Fortumin investointien rahavirta oli 6 303 (2 677) miljoonaa euroa, missä lopetettujen toimintojen vaikutus oli 6 303 (2 619) miljoonaa euroa. Rahavirta ennen rahoitusta

kasvoi 3 366 miljoonalla eurolla 7 353 (3 987) miljoonaan euroon, missä lopetettujen toimintojen vaikutus oli 6 457 (2 917) miljoonaa euroa.

Fortum maksoi 1 155 miljoonaa euroa osinkoja huhtikuussa. Likvidit varat ilman niihin sisältyvää valuuttakurssimuutosta kasvoivat kauden aikana 5 318 miljoonaa euroa.

Yhtiön varat ja sijoitettu pääoma

Taseen loppusumma kasvoi 1 224 miljoonalla eurolla 22 599 miljoonaan euroon (vuoden 2014 lopussa 21 375 milj. euroa). Likvidit varat kasvoivat 5 266 miljoonalla eurolla 8 032 miljoonaan euroon (vuoden 2014 lopussa 2 766 milj. euroa) ja aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet vähenivät 2 431 miljoonalla eurolla. Molempiin vaikutti pääasiassa Ruotsin sähkösiirtoliiketoiminnan myynti. Pitkäaikaiset korolliset saamiset vähenivät 1 098 miljoonalla eurolla johtuen lähinnä Oskarshamn 1- ja 2 -ydinvoimayksiköiden ennaikaisesta sulkemispäätöksestä ja olivat 943 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa 2,041 milj. euroa) ja lainan takaisinmaksuista Fortum Värmeltä.

Koko Fortumin sijoitettu pääoma kasvoi 2 051 miljoonalla eurolla ja oli 19 969 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa 17 918 milj. euroa).

Oma pääoma

Oma pääoma oli 13 873 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa 10 935 milj. euroa), josta emoyhtiön omistajien osuus oli 13 806 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa 10 864 milj. euroa).

Emoyhtiön omistajille kuuluva osuus omasta pääomasta kasvoi 2 942 miljoonalla eurolla. Muutos johtui lähinnä Ruotsin sähkönsiirtoliiketoiminnan noin 4,3 miljardin euron myyntivoitosta, maksetuista -1 155 miljoonan euron osingoista vuodelta 2014, jatkuvien toimintojen -245 miljoonan euron tuloksesta kaudella sekä valuuttojen -104 miljoonan euron muuntoero vaikutuksesta.

Rahoitus

Fortumin nettokassa oli syyskuun lopussa 1 936 miljoonaa euroa positiivinen. Tammi-syyskuussa nettovelka pieneni 6 153 miljoonalla eurolla (nettovelka vuoden 2014 lopussa 4 217 milj. euroa). Nettokassa ilman Fortum Värmen rahoitusta oli 2 113 miljoonaa euroa (nettovelka vuoden 2014 lopussa 3 664 milj. euroa).

Syyskuun lopussa konsernin likvidit varat olivat 8 032 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa 2 766 milj. euroa) mukaan lukien OAO Fortumin rahat ja pankkisaamiset, joiden yhteenlaskettu arvo oli noin 94 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa 134 milj. euroa). Likvidien varojen lisäksi Fortumilla oli käytettävissään noin 2,2 miljardia euroa nostamattomia valmiusluottoja.

Tammi-syyskuussa konsernin nettorahoituskulut olivat -123 (-163) miljoonaa euroa. Nettorahoituskulut sisältävät myös rahoitusinstrumenttien käyvän arvon muutoksen, joka oli -14 (-10) miljoonaa euroa.

Standard & Poor's laski 5.6.2015 Fortumin pitkänajan luokituksen tasolta A- tasolle BBB+ ja vahvisti lyhyen ajan A-2-luokituksen. Näkymät ovat vakaat. Yhtiön pitkänajan luottoluokitus poistettiin tarkkailusta, jonne se asetettiin 18.3.2015. Fitchin luokitus pysyi ennallaan: A-, näkymät negatiiviset.

Tunnuslukuja

Viimeisen 12 kuukauden nettovelan ja käyttökateen (EBITDA) suhde oli -0,4 (vuoden 2014 lopussa 1,1), ja vertailukelpoisen nettovelan ja käyttökateen suhde oli -1,3 (vuoden 2014 lopussa 2,3). Fortum rahoittaa tällä hetkellä Fortum Värmeä, ja yhtiöön liittyvät lainat, 177 (vuoden 2014 lopussa 553) miljoonaa euroa, esitetään korollisissa lainasaamisissa Fortumin taseessa. Tavoitteena on kuitenkin näiden lainojen uudelleenjärjestely kuluvan vuoden aikana. Mikäli lainat vähennetään

nettovelasta, on vertailukelpoinen nettovelan ja käyttökatteen (EBITDA) suhde viimeisen 12 kuukauden ajalta -1,4 (2,0 vuoden 2014 lopussa).

Velkaantumisaste oli -14 % (vuoden 2014 lopussa 39 %) ja omavaraisuusaste 61 % (vuoden 2014 lopussa 51 %). Osakekohtainen oma pääoma oli 15,54 euroa (vuoden 2014 lopussa 12,23). Sijoitetun pääoman tuotto viimeiseltä 12 kuukaudelta oli 25,8 % (vuoden 2014 lopussa 19,5 %).

Markkinatilanne

Pohjoismaat

Alustavien tilastotietojen mukaan vuoden 2015 kolmannella neljänneksellä Pohjoismaissa kulutettiin sähköä 81 (79) terawattituntia (TWh). Tammi-syyskuussa 2015 sähköä kulutettiin Pohjoismaissa 278 (275) TWh.

Vuoden 2015 alussa Pohjoismaiden vesivarastot olivat 80 TWh eli 3 TWh pitkän aikavälin keskiarvoa alemmat ja 2 TWh alemmat kuin vuotta aiemmin. Kolmannen neljänneksen alussa vesivarastot olivat 15 TWh alle pitkän aikavälin keskiarvon ja 14 TWh alemmat kuin vastaavana ajankohtana vuonna 2014. Heinä-syyskuussa vesivarastot kasvoivat nopeasti johtuen poikkeuksellisesta sadannasta ja olivat neljänneksen lopulla 9 TWh yli pitkän aikavälin keskiarvon ja 19 TWh yli vastaavan ajankohdan vuonna 2014.

Heinä-syyskuussa sähkön keskimääräinen systeemihinta Nord Poolissa oli 13,3 (31,8) euroa/MWh. Hinnan lasku johtui lähinnä runsaasta sadannasta ja myöhäisestä lumen sulamisesta, josta johtuen virtaus oli suurimmillaan kausiluonteisesti alemman kulutuksen aikana. Keskimääräinen aluehinta Suomessa oli 30,1 (37,8) euroa/MWh ja Ruotsissa SE3-alueella (Tukholma) 15,5 (33,6) euroa/MWh. Vesitilanne vaikuttaa Suomen hintoihin paljon Norjaa ja Ruotsia vähemmän, mistä syystä sähkön hinta laski Suomessa vähemmän.

Tammi-syyskuussa sähkön keskimääräinen systeemihinta oli 20,7 (29,2) euroa. Aluehinta Suomessa oli 29,3 (35,9) euroa ja Ruotsissa SE3-alueella (Tukholma) 21,7 (31,7) euroa.

Saksassa keskimääräinen spot-hinta kolmannella neljänneksellä oli 32,8 (31,5) euroa/MWh ja tammi-syyskuussa 31,1 (32,1) euroa/MWh.

CO₂-päästöoikeuksien (EUA = EU Emission Allowance) markkinahinta oli noin 7,1 euroa/tonni vuoden alussa ja noin 8,2 euroa/tonni syyskuun lopussa.

Venäjä

Fortum toimii Uralilla ja Länsi-Siperiassa Tjumenin ja Hanti-Mansian alueilla, joissa teollinen tuotanto on keskittynyt öljyyn ja kaasuun, sekä Tšeljabinskin alueella, joka on painottunut metalliteollisuuteen.

Alustavien tilastotietojen mukaan Venäjällä kulutettiin sähköä heinä-syyskuussa 225 (226) TWh. Vastaava luku Fortumin toiminta-alueella, hintavyöhykkeellä 1 (Venäjän Euroopan puoleinen alue ja Uralin alue) oli 173 (175) TWh. Tammi-syyskuussa Venäjällä kulutettiin sähköä 731 (733) TWh, ja vastaava luku Fortumin toiminta-alueella, hintavyöhykkeellä 1 (Venäjän Euroopan puoleinen alue ja Uralin alue) oli 561 (562) TWh.

Keskimääräinen sähkön spot-hinta, kapasiteettihinta pois lukien, laski noin 4 % vuoden kolmannella neljänneksellä 1 184 (1 233) ruplaan/MWh hintavyöhykkeellä 1. Tammi-syyskuussa keskimääräinen sähkön spot-hinta, kapasiteettihinta pois lukien, laski 3 % 1 146 (1 180) ruplaan/MWh hintavyöhykkeellä 1.

Tarkemmat markkinatiedot on esitetty taulukoissa katsauksen lopussa (sivu 58).

Liiketoimintaympäristö Euroopassa ja päästömarkkinat

EU:n sähkömarkkinamallin kehitys

EU:n tulevaa sähkömarkkinamallia koskeva julkinen konsultaatio päättyi lokakuun 2015 alussa. Vaikka konsultaation tarkoitus on koota eri osapuolten näkemyksiä, Euroopan komission on jo linjannut varsin selvästi, että sen toiveena on keskittyä nykyisen energiapohjaisen markkinamallin edelleen kehittämiseen ennemmin kuin siirtymään kapasiteettimarkkinoiden suuntaan. Komission mielestä erityisesti kiinteät kapasiteettimaksut eivät voi tulla kysymykseen, koska ne vääristävät kilpailua. Komissio käynnistää perusteellisen energiemarkkinalaisäädäntöä koskevan uudistuksen julkaisemalla ehdotuksensa vuonna 2016. Vastauksessaan komission konsultaatioon Fortum korostaa markkinaehtoisemman energiapolitiikan ja energian sisämarkkinan paremman hallinnoinnin tärkeyttä sekä yhdenmukaista lähestymistapaa toimitusvarmuuteen sähkömarkkinamallin jatkokehittämisessä.

EU:n päästökauppajärjestelmän uudistus

Eurooppa-neuvosto hyväksyi virallisesti syyskuussa 2015 euroopan komission ehdotuksen luoda EU:n päästökauppajärjestelmän alaisuuteen jakamattomille päästöoikeuksille varanto lainsäädäntöprosessin lopullisessa vaiheessa. Sopimuksen mukaisesti ehdotettu päästökaupan markkinavakausmekanismi astuu voimaan tammikuussa 2019 ja vähentää vuosittain ylimääräisiä päästöoikeuksia 12 prosenttia niin kauan, kunnes oikeuksia on reservissä yli 833 miljoonaa tonnia. EU:n ympäristöneuvosto hyväksyi lain Eurooppa-neuvoston puolesta.

Segmenttikatsaukset

Power and Technology

Power and Technology -segmenttiin kuuluvat Fortumin vesi-, ydin- ja lauhdevoimatuotanto, Power Solutions -yksikön asiantuntijapalvelut, salkunhallintapalvelut ja trading sekä teknologia-, tutkimus- ja tuotekehitysyksiköt. Segmentin kaksi divisioonaa ovat Hydro Power and Technology sekä Nuclear and Thermal Power.

Milj. euroa	III/ 2015	III/ 2014	I-III/ 2015	I-III/ 2014	2014	Edelliset 12 kk
Liikevaihto	377	495	1 282	1 568	2 156	1 870
- sähkönmyynti	343	466	1 206	1 466	2 026	1 766
josta sähkön tukkumyynti Pohjoismaissa*	326	406	1 135	1 325	1 845	1 655
- muu myynti	34	29	75	101	130	104
Liikevoitto	-651	124	-332	537	855	-14
Vertailukelpoinen liikevoitto	102	167	419	601	877	695
Vertailukelpoinen EBITDA	131	197	506	692	998	812
Sidottu pääoma (kauden lopussa)			5 944	6 083	6 001	
Sidotun pääoman tuotto %					13,6	-1,9
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto %					14,2	11,6
Investoinnit käyttömaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	52	66	122	138	198	182
Henkilöstön lukumäärä			1 358	1 678	1 639	

Sähköntuotanto lähteittäin, TWh	III/ 2015	III/ 2014	I-III/ 2015	I-III/ 2014	2014	Edelliset 12 kk
Vesi- ja tuulivoima Pohjoismaissa	6,6	4,1	19,3	16,3	22,4	25,4
Ydinvoima Pohjoismaissa	5,1	5,4	16,8	17,0	23,8	23,6
Lämpövoima Pohjoismaissa	0,1	0,6	0,2	0,8	0,9	0,3
Yhteensä Pohjoismaissa	11,8	10,0	36,2	34,1	47,1	49,2
Lämpövoima muissa maissa	0,0	0,2	0,0	0,8	0,7	-0,1
Yhteensä	11,8	10,2	36,2	34,8	47,9	49,2

Pohjoismainen myynti, TWh	III/ 2015	III/ 2014	I-III/ 2015	I-III/ 2014	2014	Edelliset 12 kk
Myynti Pohjoismaissa	12,2	10,3	37,9	35,2	48,6	51,3
josta sähkön tukkumyynti Pohjoismaissa*	11,4	9,2	34,8	32,2	44,6	47,2

* Sähkön tukkumyyntitulot ja -volymit Pohjoismaissa eivät sisällä lämpövoimatuotantoa, markkinahintaan perustuvia ostoja eivätkä myyntiä vähemmistöosakkaille (eli Meri-Pori, Inkoo ja tuonti Venäjältä).

Myyntihinta, EUR/MWh	III/ 2015	III/ 2014	I-III/ 2015	I-III/ 2014	2014	Edelliset 12 kk
Segmentin sähkön tukkumyyntihinta Pohjoismaissa**	28,7	44,2	32,6	41,1	41,4	35,0

**Segmentin sähkön tukkumyyntihinta ei sisällä myyntituloja lämpövoimatuotannosta, markkinahintaan tehdyistä ostoista eikä myyntiä vähemmistöosakkaille (eli Meri-Pori, Inkoo ja tuonti Venäjältä).

Heinä-syyskuu 2015

Vuoden 2015 kolmannella neljänneksellä Power and Technology -segmentin vertailukelpoinen liikevoitto oli 102 (167) miljoonaa euroa eli 65 miljoonaa euroa vähemmän kuin vastaavana ajanjaksona vuonna 2014. Tuloksen lasku johtui pääosin selvästi matalammasta saavutetusta sähkönmyyntihinnasta. Vertailukautta selvästi suurempi virtaama kasvatti vesivoiman tuotantomäärää kausiluonteisesti alemman kysynnän aikana, ja lisäsi erityisesti Norjassa ja Ruotsissa painetta sähkön hintaan.

Liikevoitto oli heinä-syyskuussa -651 (124) miljoonaa euroa, mihin vaikuttivat kertaluonteiset erät, yhteensä -770 (1) miljoonaa: noin -784 miljoonaa euroa liittyen Oskarshamn 1- ja 2 -ydinvoimayksiköiden ennaikaiseen sulkemispäätökseen Ruotsissa (liite 6), 15 miljoonan euron käyttöomaisuuden myyntivoittojen sekä pääasiassa sähköntuotantoa suojaavien johdannaisten IFRS:n (IAS 39) mukainen kirjanpitoikäytäntö ja ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu, yhteensä 17 (-43) miljoonaa euroa.

Power and Technology -segmentissä saavutettu sähkön tukkumyyntihinta Pohjoismaissa oli 28,7 (44,2) euroa/MWh eli 15,5 euroa/MWh alempi kuin vertailukaudella. Systeemihinta ja kaikki aluehinnat olivat selvästi alemmat kuin vuoden 2014 vastaavana ajanjaksona. Sähkön keskimääräinen systeemihinta Nord Poolissa oli 13,3 (31,8) euroa/MWh. Keskimääräinen aluehinta oli Suomessa 30,1 (37,8) euroa/MWh ja Ruotsissa Tukholman alueella (SE3) 15,5 (33,6) euroa/MWh.

Kolmannella neljänneksellä segmentin sähköntuotanto Pohjoismaissa oli 11,8 (10,0) TWh. Lämpövoimantuotanto oli 0,1 (0,7) TWh. Tuotannosta 97 % (93 %) oli hiilidioksidipäästötöntä.

Syyskuussa Fortum sai amerikkalaiselta EnergySolutionsilta ioninvaihtomateriaalien lisätilauksen Japanin Fukushima Dai-ichi-ydinvoimalaitoksen radioaktiivisten vesien puhdistamiseen. Fortumin ioninvaihtomateriaaleja on käytetty jo kolmen vuoden ajan voimalaitosalueella sijaitsevassa radioaktiivisten vesien ALPS-puhdistusjärjestelmässä (Advanced Liquid Processing System). EnergySolutionsin viimeisin tilaus on yksi Fortumin suurimmista yksittäisistä Nures®-ioninvaihtomateriaalien toimituksista tähän mennessä.

Tammi-syyskuu 2015

Tammi-syyskuussa Power and Technology -segmentin vertailukelpoinen liikevoitto oli 419 (601) miljoonaa euroa eli 182 miljoonaa euroa vähemmän kuin vastaavana ajanjaksona vuonna 2014. Saavutettu sähkön myyntihinta oli viime vuoden vertailukautta selkeästi matalampi ja heikensi kasvaneen vesivoiman tuotantomäärän positiivista vaikutusta.

Liikevoitto oli -332 (537) miljoonaa euroa. Liikevoittoon vaikuttivat kertaluonteiset erät, yhteensä -782 (6) miljoonaa euroa: -784 miljoonaa euroa johtuen Oskarshamn 1- ja 2 -ydinvoimayksiköiden ennenaikaisesta sulkemispäätöksestä, 18 miljoonaa euroa käyttöomaisuuden myyntivoitoista, noin -15 miljoonaa euroa liittyen peruuntuneeseen Olkiluoto 4 -ydinvoimaprojektiin (liite 4) sekä sähköntuotantoa suojaavien johdannaisten IFRS:n (IAS 39) mukainen kirjanpitoikäntö ja ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu, yhteensä 31 (-70) miljoonaa euroa.

Power and Technology -segmentissä saavutettu sähkön tukkumyyntihinta Pohjoismaissa oli 32,6 (41,1) euroa/MWh eli 8,6 euroa/MWh alempi kuin vertailukaudella. Systeemihinta ja kaikki aluehinnat olivat tammi-syyskuussa selvästi matalammat kuin vuoden 2014 vastaavana ajanjaksona. Sähkön keskimääräinen systeemihinta Nord Poolissa oli 20,7 (29,2) euroa/MWh. Keskimääräinen aluehinta oli Suomessa 29,3 (35,9) euroa/MWh ja Tukholman alueella (SE3) 21,7 (31,7) euroa/MWh. Tammi-syyskuussa sää oli poikkeuksellinen. Ensimmäinen neljännes oli poikkeuksellisen leuto, kun taas toisen neljänneksen sademäärät olivat lähihistoriamme korkeimmat. Kolmannella neljänneksellä virtaama oli poikkeuksellista johtuen myöhäisestä lumen sulamisesta, mikä lisäsi vesivoiman tuotantoa vähäisen kysynnän kaudella ja näin aiheutti paineita sähkön hintaan.

Segmentin sähköntuotanto Pohjoismaissa oli 36,2 (34,1) TWh. Fortumin lämpövoimantuotanto oli 0,2 (1,5) TWh. Tuotannosta 99 % (96 %) oli hiilidioksidipäästötöntä.

Heat, Electricity Sales and Solutions

Heat, Electricity Sales and Solutions -segmentti sisältää lämmön ja sähkön yhteistuotannon (CHP), lämmön ja sähkön myynnin sekä asiakaslähtöisten ratkaisujen kehittämisen. Segmentillä on liiketoimintaa Pohjoismaissa, Baltiassa, Puolassa ja Intiassa. Segmenttiin kuuluu myös Fortumin 50 %:n omistusosuus Fortum Värmestä, joka on yhteisyrittäjä ja konsolidoidaan pääomaosuusmenetelmällä.

Milj. euroa	III/ 2015	III/ 2014	I-III/ 2015	I-III/ 2014	2014	Edelliset 12 kk
Liikevaihto	185	224	835	939	1 332	1 228
- lämmönmyynti	49	50	293	293	430	430
- sähkönmyynti	111	141	483	559	783	707
- muu myynti	25	33	59	87	119	91
Liikevoitto	-22	4	51	116	337	272
Vertailukelpoinen liikevoitto	-13	-4	55	55	104	104
josta Electricity Sales	11	14	35	35	48	48
Vertailukelpoinen EBITDA	12	20	129	130	204	203
Sidottu pääoma (kauden lopussa)			2 049	2 188	2 112	
Sidotun pääoman tuotto %					19,1	15,6
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto %					8,7	7,7
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	33	59	67	85	124	106
Henkilöstön lukumäärä			1 440	1 862	1 807	

Heinä-syyskuu 2015

Heat, Electricity Sales and Solutions -segmentin lämmönmyynti oli heinä-syyskuussa yhteensä 0,6 (0,7) TWh. CHP-laitosten sähkönmyynti oli yhteensä 0,3 (0,4) TWh.

Vertailukelpoinen liikevoitto oli -13 (-4) miljoonaa euroa. Tulosta heikensi lähinnä vertailukautta matalampi CHP-laitosten sähkönmyynnistä saavutettu hinta.

Liikevoitto oli -22 (4) miljoonaa euroa, johon vaikuttivat 0 (8) miljoonaa euroa myyntivoittoja ja -9 (1) miljoonaa euroa johdannaisten IFRS-laskentakäytännöstä (IAS 39) (liite 4).

Tammi-syyskuu 2015

Heat, Electricity Sales and Solutions -segmentin lämmönmyynti tammi-syyskuussa oli yhteensä 5,2 (5,3) TWh. CHP-laitosten sähkönmyynti oli yhteensä 1,7 (2,0) TWh.

Vertailukelpoinen liikevoitto oli 55 (55) miljoonaa euroa. Matalammat polttoainekustannukset tasoittivat vertailukautta matalampien sähkön hintojen vaikutusta tulokseen. Liikevoitto oli 51 (116) miljoonaa euroa, johon vaikuttivat 3 (61) miljoonan euron myyntivoitot ja -8 (0) miljoonan euron johdannaisten IFRS-laskentakäytäntö (IAS 39) (liite 4).

Kuluttajamarkkinoilla Fortumin sähkönmyynnin asiakasmäärä kasvoi edelleen ja myyntikate parani. Syyskuun lopussa Fortumilla oli yli 1,3 miljoonaa sähkönmyyntiasiakasta.

Lämmönmyynti maittain, TWh	III/ 2015	III/ 2014	I-III/ 2015	I-III/ 2014	2014	Edelliset 12 kk
Suomi	0,3	0,3	2,1	2,2	3,2	3,1
Puola	0,2	0,2	2,2	2,2	3,4	3,4
Muut maat	0,1	0,1	0,8	0,8	1,3	1,3
Yhteensä	0,6	0,7	5,2	5,3	7,9	7,8

Sähkönmyynti, TWh	III/ 2015	III/ 2014	I-III/ 2015	I-III/ 2014	2014	Edelliset 12 kk
CHP-laitoksista	0,3	0,4	1,7	2,0	2,8	2,5
Myynti asiakkaille	2,9	2,4	10,3	9,7	13,8	14,4
Yhteensä	3,2	2,8	12,0	11,7	16,5	16,8

Russia

Russia-segmentti koostuu sähkön ja lämmön tuotannosta ja myynnistä Venäjällä. Segmentti sisältää myös Fortumin yli 29 prosentin omistusosuuden TGC-1:ssä. TGC-1 on osakkuusyhtiö, joka raportoidaan pääomaosuusmenetelmän mukaisesti.

Milj. euroa	III/ 2015	III/ 2014	I-III/ 2015	I-III/ 2014	2014	Edelliset 12 kk
Liikevaihto	154	207	627	774	1 055	908
- sähkönmyynti	131	175	479	576	758	661
- lämmönmyynti	23	32	147	194	285	238
- muu myynti	0	1	2	4	11	9
Liikevoitto	1	1	134	102	161	193
Vertailukelpoinen liikevoitto	0	1	132	102	161	191
Vertailukelpoinen EBITDA	27	40	186	217	304	273
Sidottu pääoma (kauden lopussa)			2 736	3 670	2 597	
Sidotun pääoman tuotto %					5,6	7,4
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto %					5,6	7,3
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	84	105	198	261	367	304
Henkilöstön lukumäärä			4 172	4 253	4 213	

Venäjällä sähkön tukkumarkkinat vapautettiin vuoden 2011 alussa. Kaikki sähköntuotantoyhtiöt kuitenkin myyvät edelleen kotitalouksien ja eräiden erityisryhmien kulutusta vastaavan osan sähköntuotannostaan ja kapasiteetistaan säännellyillä hinnoilla. Vuoden 2015 Tammi-syyskuussa Fortum myi noin 83 % sähköntuotannostaan vapautetulla sähkön hinnalla.

Vuotta 2015 koskeva kapasiteettihuutokauppa (CCS – ”vanha kapasiteetti”, rakennettu ennen vuotta 2008) pidettiin syyskuussa 2014. Koko Fortumin kapasiteetti sai osallistua huutokauppaan vuodelle 2015, ja suurin osa Fortumin huutokaupassa tarjoamista voimalaitoksista tuli myös valituiksi. Fortumin kapasiteetista ei valittu 195 MW:a, mikä on noin 7 % Fortumin vanhasta kapasiteetista Venäjällä. Tälle kapasiteetille Fortum hankki nk. forced mode -statuksen ja tulee saamaan maksun myös tästä kapasiteetista.

Vuoden 2007 jälkeen investointivelvoitesopimusten (CSA – ”uusi kapasiteetti”) perusteella rakennetulle tuotantokapasiteetille maksetaan takuuhintaa 10 vuoden ajan. Takuuhinnat ja ajanjakso on määritelty investointien riittävän tuoton varmistamiseksi. Yritystoston aikaan vuonna 2008 Fortum teki varauksen mahdollisista viivästymisistä aiheutuvia sakkoja varten. Mahdollisia sakkoja voidaan vaatia, jos uuden kapasiteetin käyttöönotto viivästyy tai jos investointivelvoitesopimusten sovittuja keskeisiä ehtoja ei muuten täytetä. Voimalaitosyksiköiden käyttöönoton aikataulu arvioidaan vuosineljänneksittäin ja mahdollisten muutosten vaikutukset varauksen määrään päivitetään tämän mukaisesti (liite 18).

Kapasiteettimaksut vaihtelevat voimalaitosten iän, sijainnin, tyyppin ja koon mukaan. Myös sesonkivaihtelut ja käytettävyys vaikuttavat kapasiteettimaksuihin. Kapasiteettimaksut (CSA) voivat myös vaihdella hieman vuosittain johtuen siitä, että tuotto on sidottu Venäjän pitkän aikavälin valtionobligaatioihin, joiden maturiteetti on 8-10 vuotta. Lisäksi viranomaisen tarkastelee investointivelvoitesopimuksen takaamia kapasiteettimaksuja kolmen ja kuuden vuoden kuluttua laitoksen käyttöönotosta. Tarkastelussa otetaan huomioon sähkönmyyntituotot ja on mahdollista, että sen seurauksena myös uuden kapasiteetin kapasiteettimaksuja muutetaan.

Heinä-syyskuu 2015

Heinä-syyskuussa Russia-segmentin sähkönmyynti oli 5,9 (5,8) TWh ja lämmönmyynti oli 2,8 (2,8) TWh.

Russia-segmentin vertailukelpoinen liikevoitto oli 0 (1) miljoonaa euroa. CSA-sopimuksen mukaisia kapasiteettimaksuja saavien uusien yksiköiden positiivinen vaikutus liikevoittoon oli noin 36 (36) miljoonaa euroa, mikä sisältää -19 miljoonaa euroa ruflan heikkenemisestä. Matalammat sähköhinnat heikensivät tulosta.

Vuoden kolmannen neljänneksen liikevoitto oli 1 (1) miljoonaa euroa.

Tammi-syyskuu 2015

Tammi-syyskuussa Russia-segmentin sähkönmyynti oli 20,8 (18,7) TWh ja lämmönmyynti oli 16,7 (17,0) TWh.

Russia-segmentin vertailukelpoinen liikevoitto oli 132 (102) miljoonaa euroa. CSA-sopimuksen mukaisia kapasiteettimaksuja saavien uusien yksiköiden positiivinen vaikutus liikevoittoon oli noin 170 (122) miljoonaa euroa, mikä sisältää 32 (5) miljoonaa euroa CSA-varauksen purkamisesta ja -69 miljoonaa euroa ruflan heikkenemisestä. Lämpimästä säästä johtuneet vertailukautta pienemmät lämmön myyntimäärät, matalammat sähkön hinnat sekä lämpöliiketoiminnan myyntisaamisten luottotappiot vaikuttivat tulokseen negatiivisesti. Heikentynyt Venäjän rupla pienensi kokonaisuudessaan Russia-segmentin tulosta noin 54 miljoonalla eurolla.

Liikevoitto oli 134 (102) miljoonaa euroa.

Fortumin Nyaganin voimalaitoksen kolmannen yksikön kaupallinen käyttö aloitettiin vuoden 2014 lopussa, ja se on saanut Venäjän valtion investointivelvoitesopimusten (Capacity Supply Agreement, CSA) mukaisia kapasiteettimaksuja 418 megawatista (MW) 1.1.2015 alkaen.

Fortumin keskeiset sähkön, kapasiteetin ja kaasun hinnat Venäjällä	III/ 2015	III/ 2014	I-III/ 2015	I-III/ 2014	2014	Edelliset 12 kk
Sähkön spot-hinta (markkinahinta) Uralin alue RUB/MWh	1 051	1 164	1 041	1 105	1 089	1 041
Keskimääräinen säännelty kaasun hinta Uralin alueella RUB/1000 m3	3 614	3 362	3 446	3 362	3 362	3 425
Keskimääräinen kapasiteettihinta vanhalle kapasiteetille (CCS) tRUB/MW/kk*	134	150	146	162	167	155
Keskimääräinen kapasiteettihinta uudelle kapasiteetille (CSA) tRUB/MW/kk*	567	499	620	535	552	616
Keskimääräinen kapasiteettihinta tRUB/MW/kk	319	276	346	294	304	343
Fortumin saavuttama sähkönhinta Venäjällä EUR/MWh	28,0	31,5	27,7	31,5	30,4	27,8

*Kapasiteettihinnat maksettu kapasiteettivolyymeille, pois lukien suunnittelemtomat seisokit, huollot ja oma käyttö.

Lopetetut toiminnot (Distribution-segmentti)

Milj. euroa	III/ 2015	III/ 2014	I-III/ 2015	I-III/ 2014	2014	Edelliset 12 kk
Liikevaihto	0	130	274	578	751	447
- jakeluverkot	0	97	229	452	590	367
- alueverkot	0	23	40	94	120	66
- muu myynti	0	9	7	32	41	16
Liikevoitto	0	36	4 395	2 066	2 132	4 461
Vertailukelpoinen liikevoitto	0	36	113	200	266	179
Vertailukelpoinen EBITDA	0	67	163	318	416	261
Sidottu pääoma (kauden lopussa)			0	2 634	2 615	
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	0	29	44	89	147	102
Henkilöstön lukumäärä				380	390	

Taulukon luvut sisältävät sähkönsiirtoliiketoiminnan Ruotsissa vuonna 2014 ja tammi-toukokuussa 2015, Suomessa tammi-maaliskuussa 2014 ja Norjassa tammi-toukokuussa 2014.

Tammi-syyskuu 2015

Fortum sai kesäkuussa päätökseen Ruotsin sähkönsiirtoliiketoiminnan myynnin.

Yrityskauppa päätti vuonna 2013 aloitetun Fortumin sähkönsiirtoliiketoiminnan myyntiprosessin. Suomen, Ruotsin ja Norjan sähkönsiirtoliiketoimintojen myyntien velaton kokonaiskauppahinta oli yhteensä noin 9,3 miljardia euroa, josta kirjautui vuosien 2014 ja 2015 aikana verovapaita myyntivoittoja noin 6,3 miljardia euroa.

Lopetettujen toimintojen vertailukelpoinen liikevoitto oli 113 (200) miljoonaa euroa ja liikevoitto 4 395 (2 066) miljoonaa euroa, pitäen sisällään Ruotsin sähkönsiirtoliiketoiminnan myyntivoiton, noin 4,3 miljardia euroa (noin 1,9 miljardia euroa myyntivoittoja Suomen ja Norjan sähkönsiirtoliiketoiminnoista vuonna 2014).

Investoinnit käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin sekä käyttöomaisuuden ja osakkeiden myynnit

Investoinnit jatkuvien toimintojen käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin olivat heinä-syyskuussa 171 (237) miljoonaa euroa.

Investoinnit jatkuvien toimintojen käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin olivat tammi-syyskuussa 391 (492) miljoonaa euroa. Investoinnit ilman yritysostoja olivat 385 (432) miljoonaa euroa (liite 4).

Fortum suunnittelee ottavansa käyttöön uutta sähkön- ja lämmöntuotantokapasiteettia ja tekevänsä perusparannuksia olemassa oleviin laitoksiin seuraavasti:

	Tyyppi	Sähköntuotanto- kapasiteetti MW	Lämmöntuotanto- kapasiteetti MW	Toimitus alkaa
Power and Technology				
Vesivoimalaitosten perusparannus	Vesivoima	12		2015
Russia*				
Chelyabinsk 1	Kaasu (CCGT)	248	175	2H 2015
Chelyabinsk 2	Kaasu (CCGT)	248	175	2H 2015

*) Kaupallisen käytön aloitus

Power and Technology

Fortum osallistuu Teollisuuden Voima Oyj (TVO) -omistusosuutensa kautta 1 600 MW:n Olkiluoto 3 - ydinvoimalaitosyksikön rakentamiseen Suomessa. Laitoksen toimittajan, AREVA-Siemens-yhteenliittymän mukaan yksikön kaupallisen sähköntuotannon on suunniteltu alkavan loppuvuonna 2018. TVO on nostanut 200 miljoonaa euroa osakaslainaa yhteensä 600 miljoonan euron sitoumuksesta. Fortumin osuus 200 miljoonan euron nostetusta lainasta on noin 50 miljoonaa euroa. Fortumin jäljellä oleva sitoumus OL3-yksikköön on 100 miljoonaa euroa (liite 15).

Kesäkuussa TVO:n ylimääräinen yhtiökokous päätti jättää hakematta rakennuslupaa Olkiluoto 4 - ydinvoimayksikölle (OL4) vuonna 2010 saadun periaatepäätöksen voimassaolon aikana (liite 15).

Elokuussa 2015 Fortum päätti osallistua 6,6 prosentin osuudella Fennovoiman ydinvoimahankkeeseen samoilla ehtoilla kuin muutkin suomalaiset tällä hetkellä hankkeeseen sitoutuneet yritykset. Fortumin osallistuminen hankkeeseen toteutetaan Voimaosakeyhtiö SF:n kautta.

Heat, Electricity Sales and Solutions

Fortum Värme, Fortumin ja Tukholman kaupungin omistama yhteisyritys, investoi uuteen biopolttoaineita käyttävään sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitokseen Värtanilla, Tukholmassa. Uusi voimalaitos korvaa osittain olemassa olevaa lämmöntuotantokapasiteettia. Laitoksen arvioidaan otettavan käyttöön vuonna 2016. Sen lämmöntuotantokapasiteetti on 280 MW ja sähköntuotantokapasiteetti 130 MW.

Fortum osallistuu yhteisyrityksensä Turun Seudun Energiantuotannon (TSE) uuden sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksen rakentamiseen Naantalissa. Uusi voimalaitos korvaa vanhan olemassa olevan laitoksen. Laitos on suunniteltu otettavaksi käyttöön vuonna 2017, ja laitoksen valmistuttua sen lämmöntuotantokapasiteetti on 244 MW ja sähköntuotantokapasiteetti 142 MW.

Fortum kertoi maaliskuussa 2015 päätöksestään rakentaa uusi yhdistetty sähkön ja lämmön (CHP) monipolttoainelaitos Zabrzeen, Puolaan. Investoinnin kokonaisarvo on noin 200 miljoonaa euroa. Suunnitelmien mukaan uusi voimalaitos aloittaa kaupallisen tuotannon vuoden 2018 loppuun mennessä, ja sen tuotantokapasiteetti tulee olemaan 145 MW kaukolämpöä ja 75 MW sähköä.

Osakkeet ja osakepääoma

Fortum Oyj:n osake on noteerattu Helsingin pörssissä (Nasdaq Helsinki). Tammi-syyskuussa Helsingin pörssissä vaihdettiin yhteensä 385,3 (361,1) miljoonaa Fortum Oyj:n osaketta, joiden arvo oli yhteensä 6 673 miljoonaa euroa. Fortumin osakkeen korkein noteeraus kauden aikana oli 21,59 euroa ja alin 13,14 euroa. Vaihdolla painotettu keskiarvo oli 17,54 euroa. Katsauskauden viimeisen

pörssipäivän, 30.9. päätöskurssi oli 13,23 (19,31) euroa. Fortumin markkina-arvo, laskettuna katsauskauden viimeisen pörssipäivän päätöskurssin mukaan, oli noin 11 753 miljoonaa euroa.

Helsingin pörssin lisäksi Fortumin osakkeita vaihdettiin useilla vaihtoehtoisilla markkinapaikoilla – esimerkiksi Boat, BATS Chi-X- ja Turquoise-markkinoilla – sekä OTC-markkinoilla. Tammi-syyskuussa noin 58 % osakkeiden kokonaisvaihdosta käytiin muilla markkinapaikoilla kuin Nasdaq Helsingissä.

30.9.2015 Fortum Oyj:n osakepääoma oli 3 046 185 953 euroa ja rekisteröityjen osakkeiden kokonaismäärä 888 367 045 kappaletta. Fortum ei omista omia osakkeitaan. Rekisteröityjen osakkeenomistajien määrä oli 128 682. Suomen valtion omistusosuus Fortumista oli katsauskauden lopussa 50,8 %. Hallintarekisteröityjen ja suorien ulkomaisten osakkeenomistajien osuus syyskuun lopussa oli 28,0 %.

Fortum Oyj vastaanotti 25.3.2015 arvopaperimarkkinalain 9 luvun 5 pykälän mukaisen liputusilmoituksen, jonka mukaan Capital Group Companies, Inc:n omistus Fortumista alitti 5 %:n rajan 18.3.2015.

Fortumin hallituksella ei ole yhtiökokouksen myöntämiä käyttämättömiä valtuuksia vaihtovelkakirjojen, optiolainojen tai uusien osakkeiden liikkeeseen laskemiseksi.

Konsernin henkilöstö

Fortumin toiminta on keskittynyt pääasiassa Pohjoismaihin, Venäjälle, Puolaan ja Baltiaan. Syyskuun lopussa henkilöstön kokonaismäärä oli 7 942 (vuoden 2014 lopussa 8 202).

Syyskuun lopussa Power and Technology -segmentissä oli 1 358 (1 639) työntekijää, Heat, Electricity Sales and Solutions -segmentissä 1 440 (1 807), Russia-segmentissä 4 172 (4 213) ja muissa toiminnoissa 972 (543).

Vuoden 2015 alussa Fortum keskitti IT- ja asiakaspalvelutoimintonsa, jolloin yhteensä 464 työntekijää siirtyi Heat, Electricity Sales and Solutions ja Power and Technology -segmenteistä muihin toimintoihin.

Tutkimus ja kehitys

Kestävä kehitys on keskeinen osa Fortumin strategiaa. Nykyisten liiketoimintojensa ohella Fortum tutkii ja kehittää uusiutuvan energian tuotannon tarjoamia uusia kasvumahdollisuuksia. Fortumin tutkimus- ja kehitystoiminta (T&K) edistää ympäristömyönteisten (CO₂-päästöttömien) energiaratkaisujen toteuttamista sekä uusia yhdistetyn sähkön ja lämmön tuotantokonsepteja, kuten pyrolyysia. Yritys kehittää myös aurinkoenergiaosaamistaan ja on mukana aaltovoimateknologian pilottiprojekteissa. Lisäksi Fortum kehittää sähkö- ja lämpöasiakkailleen käyttäjäkokemusta parantavia ja kulutuksen ohjaamista helpottavia uusia ratkaisuja.

Tammikuussa Fortum käynnisti uuden aurinkovoimalaitoksen Kapelissa, Madhya Pradeshin osavaltiossa Intiassa. Voimalaitos on Fortumin toinen aurinkoenergiahanke Intiassa. Teholtaan 10 MW:n aurinkovoimalaitos säästää hiilidioksidipäästöjä noin 18 000 tonnia vastaavan määrän vuodessa. Syyskuussa voimalaitos sai Asian Power Awards 2015 -palkinnon vuoden aurinkoenergiaprojektina. Elokuun lopulla Fortum toimitti ensimmäisen erän Suomessa tuotettua bioöljyä. Ruotsissa johtava kiinteistöyritys valitsi Fortumin Charge & Drive -ratkaisun sähköautojen latausjärjestelmäkseen.

Fortum raportoi tutkimus- ja kehitykseen menot vuositasolla. Vuonna 2014 Fortumin T&K-menot olivat 41 (49) miljoonaa euroa eli 0,9 % (0,9 %) liikevaihdosta.

Kestävä kehitys

Fortum pyrkii huomioimaan liiketoiminnassaan tasapainoisesti taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuun. Fortumin kestävä kehitys tavoitteet muodostuvat konsernitason avainmittareista ja divisioonatason mittareista.

Konsernin kestävä kehitys tavoitteet painottavat Fortumin yhteiskunnallista roolia ja mittaavat ympäristö- ja turvallisuustulosten lisäksi yhtiön mainetta, asiakastytyväisyyttä sekä sähkön- ja lämmöntuotannon varmuutta. Vuoden 2015 alussa konsernitason tavoitteita muutettiin. Uudeksi energiatehokkuuden mittariksi tuli energiatehokkuustoimenpiteillä saavutettava energiansäästö ja oman henkilöstön työturvallisuuden mittariksi lääkinällistä hoitoa edellyttäneiden tapaturmien taajuus (Total Recordable Injury Frequency, TRIF). Konsernitavoitteisiin lisättiin myös vakavien tapaturmien vähentäminen 50 %:lla vuoteen 2014 verrattuna.

Kestävä kehitys tavoitteiden saavuttamista seurataan kuukausi-, neljännesvuosi- ja vuosiraportoinnin avulla. Kestävä kehitys tavoiteasetanta ja tulosten seuranta, samoin kuin Fortumin kestävä kehitys politiikan hyväksyminen ja kestävä kehitys raportin katselmointi kuuluvat Fortumin hallituksen työjärjestykseen. Fortum raportoi kestävä kehitys toiminnastaan kattavasti osana verkkovuosisikertomusta.

Yhtiö on listattuna STOXX Global ESG Leaders, Nasdaq Helsinki, OMX GES Sustainability Finland ja ECPI® -indekseissä. Fortum on myös mukana Carbon Disclosure Projectin pohjoismaisessa ilmastoindexissä ja on saanut Prime Status (B-) -luokituksen saksalaiselta oekom research AG:lta.

Fortumin kestävä kehitys tavoitteet ja tulokset¹

Tavoitteet		III/2015	I-III/2015	Viiden vuoden keskiarvo
Sähköntuotannon CO ₂ -ominaispäästö EU:ssa (viiden vuoden keskiarvo), g/kWh	< 80	16	20	53
Energian kokonaistuotannon CO ₂ -ominaispäästö (viiden vuoden keskiarvo), g/kWh	< 200	165	178	193
Merkittävien EHS-poikkeamien lukumäärä ² , kpl	≤ 27	3	15	-
CHP-laitosten käytettävyys, %	> 95	94,5	97,0	-
Lääkinällistä hoitoa edellyttäneiden tapaturmien taajuus (TRIF), oma henkilöstö ²	≤ 2,5	2,0	1,7	-
Tapaturmataajuus (LWIF), urakoitsijat ²	≤ 3,2	4,9	3,1	-
Vakavien tapaturmien lukumäärä ² , kpl	≤ 8	5	12	-

¹ Yhtiön mainetta ja asiakastytyväisyyttä sekä energiatehokkuutta koskevia tavoitteita seurataan vuositasolla

² Sähkönsiirtoliiketoiminnasta luopuminen huomioitu.

Taloudellinen vastuu

Taloudellisen vastuun keskeisiä tekijöitä ovat kilpailukyky, taloudellinen menestys ja markkinaehtoinen tuotanto. Tavoitteena on luoda pitkällä aikavälillä taloudellista arvoa, kannattavaa kasvua ja lisäarvoa osakkeenomistajille, asiakkaille, työntekijöille, tavarantoimittajille ja muille avainsidosryhmille yhtiön toiminta-alueilla. Fortumin tavoitteena on erinomainen taloudellinen

menestys strategisesti valituilla keskeisillä alueilla vahvan osaamisen ja vastuullisten toimintatapojen avulla. Fortum mittaa taloudellista menestystään tunnusluvuilla, joita ovat sijoitetun pääoman tuotto (tavoite: 12 %) ja pääomarakenne (tavoite: nettovelka/käyttökate eli EBITDA noin 2,5). Lisäksi Fortum on käyttänyt 1.1.2014 lähtien Global Reporting Initiativen (GRI) G4-indikaattoreita soveltuvin osin taloudellisesta vastuusta raportoimiseen.

Ympäristövastuu

Ilmastonmuutoksen hillitseminen, luonnonvarojen tehokas käyttö sekä energiantuotannon ja toimitusketjun ympäristövaikutusten hallinta ovat keskeinen osa Fortumin ympäristövastuuta. Ympäristövastuussa korostuu yhtiön osaaminen CO₂-päästöttömässä vesi- ja ydinvoimatuotannossa sekä energiatehokkaassa CHP-tuotannossa. Fortumin konsernitason ympäristötavoitteet liittyvät hiilidioksidipäästöihin, energiatehokkuuteen ja merkittävien ympäristö-, työterveys- ja turvallisuuspoikkeamien (EHS-poikkeamat) hallintaan. Syyskuun 2015 lopussa 100 % Fortumin sähkön- ja lämmöntuotannosta oli ISO 14001 -ympäristösertifioitu.

Fortumin ilmastotavoitteet seuraavalle viidelle vuodelle ovat: sähköntuotannon hiilidioksidin ominaispäästöt EU:n alueella alle 80 grammaa kilowattitunnilta (g/kWh) ja kokonaisenergiantuotannon (sähkö ja lämpö) hiilidioksidin ominaispäästöt kaikissa toimintamaissa alle 200 g/kWh. Molemmat tavoitteet on laskettu viiden vuoden keskiarvona. Syyskuun 2015 lopussa sähköntuotannon hiilidioksidin ominaispäästöjen viiden vuoden keskiarvo EU:n alueella oli 53 (60) g/kWh ja kokonaisenergiantuotannon hiilidioksidin ominaispäästöjen viiden vuoden keskiarvo 193 (199) g/kWh. Molemmat olivat tavoitetasoa parempia tuloksia.

Fortumin kokonaishiilidioksidipäästöt tammi-syyskuussa 2015 olivat 13,4 (14,5) miljoonaa tonnia (Mt), josta 1,4 (2,8) Mt kuului EU:n päästökauppajärjestelmän piiriin. Vuodesta 2013 lähtien sähköntuotanto ei ole enää saanut ilmaisia päästöoikeuksia EU:n päästökauppajärjestelmässä. Myös lämmöntuotannon ilmaisten päästöoikeuksien määrä vähenee asteittain vuosina 2013-2020. Vuodelle 2015 Fortum sai ilmaisia päästöoikeuksia 1,3 Mt.

Fortumin hiilidioksidipäästöt (miljoonaa tonnia, Mt)	III/2015	III/2014	I-III/2015	I-III/2014	2014	Viim. 12 kk
Kokonaispäästöt	3,3	4,4	13,4	14,5	20,3	19,2
Päästökauppajärjestelmän alaiset päästöt	0,3	1,0	1,4	2,8	3,6	2,2
Myönnetyt päästöoikeudet					1,4	
Päästöt Venäjällä	3,1	3,3	11,9	11,7	16,7	16,9

Fortumin tavoitteena on vuoteen 2020 mennessä parantaa olemassa olevien voimalaitosten ja kaukolämpöverkkojen energiatehokkuutta vuositasolla yli 1 400 GWh vuoteen 2012 verrattuna. Vuoden 2014 lopussa tästä tavoitteesta oli saavutettu noin 680 GWh. Vuoden 2015 tammi-syyskuun aikana otettiin käyttöön Suomenojan lämpöpumppulaitos Suomessa ja Kapelin aurinkovoimalaitos Intiassa. Joensuun voimalaitoksen savukaasulauhdutin valmistui, ja se otettiin käyttöön lokakuussa. Vuoden 2015 hankkeiden vuotuiseksi energiansäästövaikutukseksi arvioidaan vähintään 350 GWh.

Fortumin tavoitteena on alle 27 merkittävää EHS-poikkeamaa vuodessa. Tammi-syyskuussa 2015 Fortumin toiminnoissa tapahtui 15 (17) merkittävää EHS-poikkeamaa: yksi räjähdys, kaksi vuotoa ympäristöön ja 12 poikkeamaa ympäristöluvan ehtoista. Poikkeamilla ei ollut merkittäviä ympäristö- tai taloudellisia vaikutuksia.

Sosiaalinen vastuu

Sosiaalisen vastuun osa-alueella Fortumin innovaatiot sekä vähäpäästöisen sähkön- ja lämmöntuotannon varmuus tukevat yhteiskunnan kehittämistä ja lisäävät hyvinvointia. Fortum haluaa olla hyvä yrityskansalainen ja varmistaa turvalliset työolot kaikissa toimipaikoissaan työskenteleville työntekijöille ja urakoitsijoille. Syyskuun 2015 lopussa OHSAS 18001 -sertifiointi kattoi 100 % Fortumin sähkön ja lämmön tuotantotoiminnasta maailmanlaajuisesti.

Tammi-syyskuussa 2015 Fortumin CHP-laitosten energiakäytettävyyden oli 97,0 % (95,4 %), mikä ylittää selvästi vuotuisen tavoitetason, joka on 95 %.

Syyskuun 2015 lopussa omien työntekijöiden lääkinällistä hoitoa edellyttäneiden tapaturmien taajuus oli 1,7, mikä on konsernin tavoitetason mukainen. Tavoite on alle 2,5 tapaturmaa miljoonaa työtuntia kohti. Urakoitsijoiden poissaoloon johtaneiden tapaturmien taajuus oli 3,1 (3,1), mikä alittaa urakoitsijoille asetetun tavoitetason 3,2 tapaturmaa miljoonaa työtuntia kohti. Vakavia työtaturmia tapahtui 12, mikä on aivan liikaa ja merkitsee, että vuotuista tavoitetta (8) ei saavuteta. Sovittuja toimenpiteitä urakoitsijaturvallisuuden parantamiseksi jatketaan painottaen erityisesti rakennushankkeita. Fortumin tavoite on päästä eroon vakavista tapaturmista vuoteen 2020 mennessä.

Fortum edellyttää liiketoimintakumppaniensa toimivan vastuullisesti ja noudattavan Fortumin Toimintaohjetta sekä Toimintaohjetta palvelun- ja tavarantoimittajille. Fortum arvioi liiketoimintakumppaneidensa toiminnan tasoa esivalinnan ja toimittaja-auditointien avulla. Tammi-syyskuussa 2015 auditoimme yhteensä seitsemän toimittajaa Puolassa, Tšekin tasavallassa, Intiassa ja Kazakstanissa.

Muutoksia Fortumin johdossa

Toimitusjohtaja Tapio Kuula jäi eläkkeelle 1.2.2015. Kuula toimi Fortumin toimitusjohtajana vuodesta 2009.

2.4.2015 DI Pekka Lundmark, 51, nimitettiin Fortumin toimitusjohtajaksi, ja hän aloitti tehtävässä 7.9.2015. Hän siirtyi Fortumiin Konecranes Oyj:n toimitusjohtajan tehtävästä, jossa hän toimi 10 vuotta. Fortumin talousjohtaja Timo Karttinen toimi väliaikaisena toimitusjohtajana joulukuusta 2014 Pekka Lundmarkin aloittamiseen saakka.

Yhtiökokous 2015

Fortum Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidettiin Helsingissä 31.3.2015. Yhtiökokous vahvisti tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen tilikaudelta 1.1. - 31.12.2014 ja myönsi vastuuvapauden vuodelta 2014 kaikille hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle ja toimitusjohtajan sijaiselle.

Yhtiökokous päätti maksaa 31.12.2014 päättyneeltä tilikaudelta osinkoa 1,10 euroa osakkeelta ja lisäosinkoa 0,20 euroa osakkeelta, eli kokonaisuosinkona 1,30 euroa osakkeelta. Osingon täsmäytyspäivä oli 2.4.2015 ja osingon maksupäivä 14.4.2015.

Yhtiökokous vahvisti hallituksen jäsenmääräksi kahdeksan; puheenjohtajaksi valittiin uudelleen Sari Baldauf ja varapuheenjohtajaksi Kim Ignatius. Minoo Akhtarzand, Heinz-Werner Binzel, Petteri Taalas ja Jyrki Talvitie valittiin uudelleen jäseniksi, ja Eva Hamilton sekä Tapio Kuula valittiin uusina jäseninä hallitukseen.

Yhtiökokous vahvisti hallituksen jäsenten palkkioiksi tulevalle toimikaudelle puheenjohtajalle 75 000 euroa vuodessa, varapuheenjohtajalle 57 000 euroa vuodessa, jäsenelle 40 000 euroa vuodessa, sekä tarkastus- ja riskivaliokunnan puheenjohtajana toimivalle hallituksen jäsenelle 57 000 euroa vuodessa siinä tapauksessa, että hän ei samalla toimi hallituksen puheenjohtajana tai varapuheenjohtajana. Kokouspalkkiota maksetaan 600 euroa kokoukselta. Kokouspalkkio maksetaan sekä hallituksen että valiokuntien kokouksista, kaksinkertaisena Suomen ulkopuolella Euroopassa asuville hallituksen jäsenille ja kolminkertaisena Euroopan ulkopuolella asuville jäsenille. Suomessa asuville kokouspalkkio maksetaan sekä hallituksen että valiokuntien kokouksista kaksinkertaisena Suomen ulkopuolella ja kolminkertaisena Euroopan ulkopuolella pidettävistä kokouksista. Puhelinkokouksista maksetaan kaikille sekä hallituksen että valiokuntien jäsenille yksinkertainen palkkio. Päätöksistä, jotka vahvistetaan erillistä kokousta pitämättä, ei makseta palkkiota.

Lisäksi KHT-yhteisö Deloitte & Touche Oy valittiin uudelleen tilintarkastajaksi ja tilintarkastajan palkkio maksetaan yhtiön hyväksymän laskun perusteella.

Fortumin hallitus valitsi keskuudestaan hallituksen nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan jäseniksi Sari Baldaufin (puheenjohtaja), Eva Hamiltonin, Tapio Kuulan ja Petteri Taalaksen.

Tarkastus- ja riskivaliokunnan jäseniksi valittiin Kim Ignatius (puheenjohtaja), Mino Akhtarzand, Heinz-Werner Binzel ja Jyrki Talvitie.

Syyskuussa 2015 osastopäällikkö Eero Heliövaara (puheenjohtaja) valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosastolta; varatoimitusjohtaja Reima Rytsölä Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varmasta ja pääjohtaja Liisa Hyssälä Kansaneläkelaitokselta nimitettiin Fortumin osakkeenomistajien nimitysvaliokuntaan. Lisäksi Fortumin hallituksen puheenjohtaja Sari Baldauf on nimitystoimikunnan jäsen.

Katsauskauden jälkeiset tapahtumat

OKG AB:n ylimääräinen yhtiökokous päätti 14.10.2015 Ruotsissa sijaitsevan Oskarshamnin ydinvoimalaitoksen 1- ja 2 -yksiköiden sulkemisesta. Päätös ei vaikuta Oskarshamnin uusimman ja suurimman 3-yksikön toimintaan.

Fortum ja Lietuvos Energija kertoivat 15.10.2015, että aikovat perustaa yhteisyrityksen, joka rakentaa jätepolttolaitetta käyttävän sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksen (CHP, combined heat and power) Kaunasiin, Liettuaan. Laitoksen kokonaisinvestointi on noin 150 miljoonaa euroa, josta Fortumin suora osuus on noin 20 miljoonaa euroa.

Näkymät

Avaintekijät ja riskit

Fortumin taloudellinen tulos on altis useille taloudellisille, strategisille, poliittisille, yritystaloudellisille sekä operatiivisille riskeille. Fortumin liiketoiminnan tuloksen kannalta yksi tärkeimmistä tekijöistä on sähkön tukkuhinta Pohjoismaissa. Tukkuhinnan kehityksen avaintekijöitä Pohjoismaissa ovat kysynnän ja tarjonnan tasapaino, polttoaineiden ja CO₂-päästöoikeuksien hinnat sekä vesitilanne. Fortumin investointiohjelman valmistuminen Venäjällä on myös yksi yhtiön tuloskasvun avaintekijöistä, sillä se kasvattaa tuotantokapasiteettia ja CSA-kapasiteettimaksuja.

Maailman sekä Euroopan talouden epävarmuuden jatkuminen ovat pitäneet talouden kasvunäkymät arvaamattomina. Yleinen talouden epävarmuus vaikuttaa raaka-aineiden ja CO₂-päästöoikeuksien hintoihin, ja tämä saattaa ylläpitää sähkön tukkuhinnan laskupainetta Pohjoismaissa. Fortumin Venäjän liiketoiminnan osalta keskeisiä tekijöitä ovat talouden kasvu, ruplan kurssi, lämmöntuotannon säätely sekä sähkön tukku- ja kapasiteettimarkkinoiden kehitys. Investointiohjelmaan liittyy edelleen operatiivisia riskejä. Polttoaineiden hinnat ja voimalaitosten käytettävyyden vaikuttavat kannattavuuteen kaikilla alueilla. Lisäksi talouden turbulenssin seurauksena suuremmilla valuuttakurssivaihteluilla, erityisesti Venäjän ruplan ja Ruotsin kruunun osalta, on sekä muunto- että transaktiovaikutuksia Fortumin tulokseen. Pohjoismaissa energiatoimialan lainsäädännöllinen ja verotuksellinen ympäristö on lisännyt sähköyhtiöiden riskejä.

Pohjoismaiset markkinat

Makrotalouden epävarmuudesta huolimatta sähkön osuuden energian kokonaiskulutuksesta odotetaan jatkavan kasvuaan. Fortumin arvioi edelleen, että vuosittainen sähkönkulutus kasvaa Pohjoismaissa keskimäärin noin 0,5 %, mutta lähivuosien kasvuvauhti riippuu paljolti Euroopan ja etenkin Pohjoismaiden makrotalouden kehityksestä.

Tammi-syyskuussa 2015 Euroopan Unionin päästöoikeuksien (EUA) sekä öljyn hinnat nousivat ja hiilen hinta laski. Sähkön termiinihinnat seuraavalle 12 kuukaudelle laskivat sekä Pohjoismaissa että Saksassa.

Lokakuun 2015 puolivälissä hiilen termiinihintaa (ICE Rotterdam) loppuvuodelle 2015 oli noin 50 Yhdysvaltain dollaria tonnilta ja hiilidioksidipäästöoikeuksien markkinahinta vuodelle 2015 noin 8 euroa hiilidioksiditonnia kohti. Sähkön termiinihintaa Nasdaq Commodities -markkinapaikalla oli loppuvuodelle 2015 noin 26 euroa/MWh ja vuodelle 2016 noin 23 euroa/MWh. Saksassa sähkön termiinihintaa loppuvuodelle 2015 oli noin 31 euroa/MWh ja vuodelle 2016 noin 29 euroa/MWh. Pohjoismaiden vesivarannot olivat 9 TWh pitkänajan keskiarvotason yläpuolella ja 17 TWh yli vuoden 2014 vastaavan ajanjakson.

Power and Technology

Power and Technology -segmentin sähkönhintaan Pohjoismaissa vaikuttavat tyypillisesti suojausasteet, suojaushinta, spot-hinnat, Fortumin joustavan tuotantorakenteen käytettävyys ja käyttö sekä valuuttakurssivaihtelut. Mikäli sähköntuotantolähteiden suhteellisten osuuksien muutoksista mahdollisesti johtuvia vaikutuksia ei oteta huomioon, yhden euron muutos megawattituntia kohti segmentin saavuttamassa sähkön tukkumyyntihinnassa Pohjoismaissa tarkoittaisi noin 45 miljoonan euron muutosta Fortumin vuotuisessa vertailukelpoisessa liikevoitossa. Lisäksi segmentin vertailukelpoiseen liikevoittoon vaikuttaa mahdollinen lämpövoimatuotannon määrä ja siitä saatava tuotto.

EU:ssa tehtävien stressitestien perusteella Ruotsin ydinvoimaviranomainen (SSM) on päättänyt esittää uutta sääntelyä ruotsalaisiin ydinreaktoreihin. Asian käsittely on kesken. Fortum pitää korkeatasoista ydinvoimaturvallisuutta ensiarvoisen tärkeänä, mutta painottaa EU-tasoisien ydinturvallisuusvaatimusten yhtenäistämisen tärkeyttä.

Ruotsin hallitus on nostanut ydinjätemaksua noin 0,022 SEK/kWh:sta 0,04 SEK/kWh:n kolmivuotiskaudelle 2015-2017. Arvioitu kustannusvaikutus Fortumille on vuositasolla noin 25 miljoonaa euroa. Ruotsin ydinjätemaksuja tarkistetaan kolmen vuoden välein.

Kesäkuussa 2015 Ruotsin parlamentti hyväksyi hallituksen uudelleen esittämän ydinvoimakapasiteetin 17 prosentin veronkorotuksen. Vero astui voimaan 1.8.2015. Verotuksen muutoksen vaikutuksen arvioidaan olevan Fortumille vuositasolla noin 15 miljoonaa euroa, joka on vähennyskelpoinen yhtiöverotuksessa.

Fortum päätti elokuussa osallistua 6,6 prosentin osuudella Fennovoiman ydinvoimahankkeeseen samoilla ehdoilla kuin muutkin suomalaiset tällä hetkellä hankkeeseen sitoutuneet yritykset. Fortumin osallistuminen hankkeeseen toteutetaan Voimaosakeyhtiö SF:n kautta.

OKG AB:n ylimääräisen yhtiökokous päätti 14.10.2015 Ruotsissa sijaitsevan Oskarshamnin ydinvoimalaitoksen 1- ja 2 -yksiköiden sulkemisesta. Päätös tarkoittaa, että 1-yksikkö suljetaan ja siirretään alarajovalmiuteen sen jälkeen, kun haettu ympäristölupa on saatu eli arviolta vuonna 2017-2019. Laajojen turvallisuusparannusten johdosta kesäkuusta 2013 alkaen suljettuna ollut 2-yksikkö ei palaa toimintaan. Yksiköiden sulkemisprosessin arvioidaan kestävän useita vuosia.

Venäjä

Vuoden 2007 jälkeen investointivelvoitesopimusten (CSA – ”uusi kapasiteetti”) perusteella rakennetulle tuotantokapasiteetille maksetaan takuuhintaa 10 vuoden ajan. Takuuhinnat on määriteltä riittävän investointituoton varmistamiseksi.

Vuotta 2015 koskeva kapasiteettihuutokauppa (CCS – ”vanha kapasiteetti”, rakennettu ennen vuotta 2008) pidettiin syyskuussa 2014. Koko Fortumin kapasiteetti sai osallistua huutokauppaan, ja suurin osa Fortumin huutokaupassa tarjoamista voimalaitoksista tuli myös valituksi. 195 MW, eli noin 7 % Fortumin vanhasta kapasiteetista Venäjällä ei tullut valituksi. Tälle kapasiteetille Fortum hankki nk. forced mode -statuksen, eli se saa maksun myös tästä kapasiteetista.

Elokuussa Venäjän hallitus hyväksyi muutoksia CCS-kapasiteettihuutokaupan sääntöihin. Uusien sääntöjen mukaan, CCS-huutokauppa suoritetaan vuosittain tuleville neljälle vuodelle. Huutokauppa vuodelle 2016 pidetään vuoden 2015 lokakuun lopussa ja vuosille 2017, 2018 ja 2019 kuluvan vuoden joulukuun loppuun mennessä. Uuden CCS-mallin keskeinen ominaisuus on joustava kysyntäkäyrä. uuden mallin muuttajat määrittää hallitus. Uudessa mallissa esimerkiksi nykymallia enemmän kapasiteettia tulee valituksi ja saa kapasiteettimaksuja, hintakatto suojaa kuluttajia korkeilta CCS-hinnoilta ja hintaminimi suojaa energiantuottajaa kapasiteettihinnan romahdukselta.

Fortumin Russia-segmentin uusi kapasiteetti (CSA) on keskeinen yhtiön tuloskasvuun vaikuttava tekijä Venäjällä. Uusien laitosten valmistumisen myötä tuotannon ja myyntitulojen odotetaan kasvavan, ja uudelle tuotantokapasiteetille maksetaan myös huomattavasti korkeampia kapasiteettimaksuja kuin vanhalle kapasiteetille. Kapasiteettimaksut vaihtelevat voimalaitosten iän, sijainnin, tyyppin ja koon mukaan. Myös sesonkivaihtelut ja käytettävyyden vaikuttavat kapasiteettimaksuihin. Uuden kapasiteetin tuotto on taattu kapasiteettimarkkinoita koskevien sääntöjen mukaisesti. Kapasiteettimaksut voivat vaihdella hieman vuosittain, sillä tuotto on sidottu Venäjän pitkän aikavälin valtionobligaatioihin, joiden maturiteetti on 8–10 vuotta. Lisäksi viranomaisen tarkastelee sähkönmyyntituottoja kolmen ja kuuden vuoden kuluttua laitoksen käyttöönotosta ja voi tarvittaessa muuttaa uuden kapasiteetin kapasiteettimaksuja.

Sähkön tukkukaupan viranomaisen julkisti helmikuussa 2015 painotetun keskimääräisen pääoman kustannuksen (WACC) ja kuluttajahintaindeksin (CPI) vuodelle 2014. Näitä käytetään CSA-hinnan määrittämiseen vuonna 2015. Sähkönmyynnin kapasiteettimaksut korotettiin vastaamaan Venäjän pitkän aikavälin valtionobligaatioiden korkeampaa korkoa.

Syyskuun lopun valuuttakursseilla laskettuna Fortumin investointiohjelman loppuosan arvon arvioitiin lokakuussa 2015 olevan noin 0,1 miljardia euroa.

Russia-segmentin tulos vaihtelee kausittain lämpöliiketoiminnan luonteesta johtuen; ensimmäinen ja viimeinen neljännes ovat selvästi vahvimmat.

Russia-segmentin vuotuisen liikevoittotavoitetason (EBIT), 18,2 miljardia ruplaa, saavuttaminen viivästyy 2-3 vuodella. Segmentin tulokseen vaikuttaa Venäjän sähkön kysyntä, kaasun hintakehitys ja muun sääntelyn kehittyminen. Taloudelliset pakotteet, valuuttakriisi, öljyn hinta ja inflaation äkillinen voimistuminen ovat vaikuttaneet yleiseen kysyntätilanteeseen. Tästä johtuen kaasun ja sähkön hinnat eivät ole kehittyneet suotuisasti ja odotetusti. Venäjän hallitukselle on toimitettu alustava ehdotus CSA-maksujen 10 vuoden ajanjakson pidentämisestä 15 vuoteen, ja päätöstä odotetaan tämän vuoden aikana. Mahdollisella ajanjakson pidentämisellä ei odoteta olevan vaikutusta nettonykyarvoon. Tavoitteena oleva vuotuinen liikevoittotaso (EBIT) piti aikaisemmin saavuttaa mahdollisesti jo vuoden 2015 aikana investointiohjelman valmistuttua. Fortum pitää ruplamääräisen tavoitteensa muuttumattomana, mutta pääosin valuuttakurssimuutoksista johtuen euromääräinen tulostaso vaihtelee. Muiden kuin euroissa raportoitujen tytäryhtiöiden tuloslaskelmat muunnetaan euromääräisiksi käyttämällä keskimääräisiä valuuttakursseja.

Vuonna 2014 Venäjän hallitus hyväksyi Venäjän energiaministeriön lämpöreformisuunnitelman, jonka tavoitteena on vapauttaa lämpömarkkinat vuoteen 2020 mennessä ja eräillä alueilla vuoteen 2023 mennessä.

Venäjän talouskehitysministeriö arvioi kaasun hinnan nousevan 3,5 % vuonna 2015.

Strategian mukainen TGC-1:n rakennejärjestely Venäjällä

Joulukuussa 2014 Fortum, Gazprom Energoholding LLC ja Rosatom State Corporation allekirjoittivat pöytäkirjan aloittaakseen TGC-1:n omistusrakenteen uudelleenjärjestelyn Venäjällä. Keskusteluissa ei vielä ole päästy tuloksiin. Aikataulua ei ole mahdollista arvioida.

Käyttöomaisuusinvestoinnit ja divestoinnit

Fortum arvioi jatkuvien toimintojen investointien ilman yritysostoja olevan noin 600 miljoonaa euroa (Q2/2015: 800 miljoonaa euroa) vuonna 2015. Vuosittaisten kunnossapitoinvestointien arvioidaan vuonna 2015 olevan noin 300-350 miljoonaa euroa eli alle poistojen tason.

Fortum vähentää vähitellen vuoden 2015 aikana rahoitustaan Fortum Värmelle, joka on Fortumin ja Tukholman kaupungin yhteisyritys ja toimii Tukholman pääkaupunkiseudulla. Syyskuun lopussa Fortum Värmen korolliset velat Fortumille olivat yhteensä noin 180 miljoonaa euroa.

Verotus

Fortumin vuoden 2015 veroasteeksi arvioidaan 19–21 %, kun osakkuus- ja yhteisyritysten tulosta, verovapaita myyntivoittoja ja kertaluonteisia eriä ei oteta huomioon.

Elokuussa 2014 konserniverokeskuksen oikaisulautakunta hyväksyi yksimielisesti Fortumin oikaisupyynnön, joka koski verottajan joulukuussa 2013 vuodelta 2007 määäämiä jälkiveroja. Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö (VOVA) valitti asiasta (liite 23). Joulukuussa 2014 Fortum sai Suomen veroviranomaisilta rahoitusyhtiöitään koskeneen verottamattajättämispäätöksen vuosille 2008-2011 perustuen samaan tarkastukseen. Päätös on linjassa KHO:n ennakkopäätöksen kanssa. Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö valitti helmikuussa 2015 päätöksestä, ja verottamattajättämispäätökset vuosille 2008-2011 riippuvat nyt konserniverokeskuksen oikaisulautakunnan päätöksestä. Kuten vuoden 2007 käsittelyssä, Fortum pitää vaadetta perusteettomana.

Kesäkuussa 2015 Ruotsin parlamentti hyväksyi hallituksen uudelleen esittämän ydinvoimakapasiteetin 17 prosentin veronkorotuksen. Vero astui voimaan 1.8.2015. Verotuksen muutoksen vaikutus on Fortumille vuositasolla noin 15 miljoonaa euroa, joka on vähennyskelpoinen yhtiöverotuksessa.

EU:n tuomioistuin antoi 1.10.2015 ennakkoratkaisun koskien ydinvoiman kapasiteettiverotusta Ruotsissa. Alun perin asian nosti käsittelyyn ruotsalainen OKG-ydinvoimayhtiö, jonka mukaan vero on Euroopan verolainsäädännön vastainen. EU:n tuomioistuimen ennakkoratkaisun mukaan energiaverotusdirektiiviä ei voida soveltaa Ruotsissa ydinvoiman kapasiteettiverotukseen. Lopullinen päätös tehdään kansallisessa oikeusistuimessa sen kuultua OKG:tä ja veroviranomaista. Fortumin näkemyksen mukaan nykyinen ydinvoimakapasiteettivero Ruotsissa on epäreilu ja vääristää kilpailutilanteen.

Suojaukset

Syyskuun 2015 lopussa noin 65 % Power and Technology -segmentin arvioidusta sähkön tukkumyynnistä Pohjoismaissa oli suojattu noin 36 euroon/MWh loppuvuodelle 2015. Vastaavat luvut vuodelle 2016 olivat noin 35 % noin 34 euroon/MWh ja vuodelle 2017 noin 15 % 33 euroon/MWh.

Power and Technology -segmentin pohjoismainen suojaushinta ei sisällä lämpövoimatuotannon marginaalin suojausta. Suojausasteeseen eivät myöskään sisälly Fortumin hiililauhdevoiman fyysiset volyymit tai suojaukset eikä segmentin sähköntuonti Venäjältä.

Raportoidut suojausasteet voivat vaihdella huomattavasti Fortumin sähköjohdannaismarkkinoilla tekemien toimenpiteiden mukaan. Suojaukset tehdään pääasiassa johdannaisopimuksilla, joista suurin osa on Nord Poolin termiinejä.

Fortumin pitkän aikavälin taloudelliset tavoitteet

Fortum päivitti pitkän aikavälin taloudelliset tavoitteensa maaliskuussa 2015. Sähkönsiirtoliiketoiminnan myynnin jälkeen Fortumin liiketoiminnan riskiprofiili on jonkin verran korkeampi, mikä vastaavasti vaatii aiempaa vahvempaa tasetta taloudellisen joustavuuden säilyttämiseksi. Taloudelliset tavoitteet vastaavat paremmin yhtiön liiketoimintarakennetta sekä kuvaavat paremmin Fortumin näkemystä yhtiön pitkän aikavälin arvomuodostusmahdollisuuksista ja kasvustrategiasta.

Päivitetyt pitkän aikavälin taloudelliset tavoitteet ovat sijoitetun pääoman tuotto (ROCE) 12 % ja vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate noin 2,5.

Aikaisemmat taloudelliset tavoitteet olivat sijoitetun pääoman tuotto (ROCE) 12 %, vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate noin 3 ja oman pääoman tuotto (ROE) 14 %.

Osingonmaksu

Fortumin Yhtiökokous päätti, että Fortum Oyj maksaa vuodelta 2014 osinkona 1,10 euroa osaketta kohti ja lisäosinkona 0,20 euroa osaketta kohti eli yhteensä 1,30 euroa osaketta kohti.

Osingon täsmäytyspäivä oli 2.4.2015, ja osingon maksupäivä oli 14.4.2015.

*Espoo, 22.10.2015
Fortum Oyj
Hallitus*

Lisätietoja:

*Pekka Lundmark, toimitusjohtaja, puh. 010 452 4112
Timo Karttinen, talousjohtaja, puh. 010 453 6555*

Fortumin sijoittajasuhteet, Sophie Jolly, puh. 010 453 2552, Rauno Tiihonen, puh. 010 453 6150 ja Marja Mäkinen 010 452 3338 sekä investors@fortum.com

Tiivistetty osavuosisikatsaus on laadittu EU:ssa hyväksytyyn IAS (International Accounting Standards) 34 Osavuosisikatsaukset-standardin mukaisesti. Osavuosisikatsaus on tilintarkastamaton.

Tulostiedotus vuonna 2016:

Fortumin tilinpäätöstiedote vuodelta 2015 julkaistaan 3.2.2016 noin klo 9 Suomen aikaa. Fortumin vuoden 2015 tilinpäätös ja toimintakertomus julkaistaan viimeistään viikolla 10.

Fortum julkaisee kolme osavuosisikatsausta vuodelta 2016:

- Tammi-maaliskuun osavuosisikatsaus 28.4.2016 noin klo 9 Suomen aikaa
- Tammi-kesäkuun osavuosisikatsaus 20.7.2016 noin klo 9 Suomen aikaa
- Tammi-syyskuun osavuosisikatsaus 25.10.2016 noin klo 9 Suomen aikaa

Fortumin varsinainen yhtiökokous on suunniteltu pidettäväksi 5.4.2016 ja mahdolliseen osingonjakoon liittyvät päivämäärät ovat:

- osingon irtoamispäivä 6.4.2016
- osingon täsmäytyspäivä 7.4.2016
- osingon maksupäivä 14.4.2016.

Jakelu:
Nasdaq Helsinki
Keskeiset tiedotusvälineet
www.fortum.com/fi

Osavuositarkastukseen liittyvää lisätietoa vuosineljänneksitaulukot mukaan lukien löytyvät Fortumin verkkosivuilta www.fortum.com/sijoittajat.

Lyhennetty konsernin tuloslaskelma

milj. euroa	Liite	III/2015	III/2014 muutettu*	I-III/2015	I-III/2014 muutettu*	2014 muutettu*	Edelliset 12kk
Jatkuvat toiminnot:							
Liikevaihto	4	661	861	2 495	2 955	4 088	3 628
Muut tuotot		10	12	29	27	60	62
Materiaalit ja palvelut		-312	-414	-1 108	-1 352	-1 825	-1 581
Henkilöstökulut		-80	-89	-256	-277	-369	-348
Poistot ja arvonalentumiset	4,12,13	-83	-96	-254	-289	-377	-342
Muut kulut		-116	-128	-341	-348	-492	-485
Vertailukelpoinen liikevoitto	4	79	147	565	715	1 085	935
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät		-761	-34	-752	-3	211	-538
Liikevoitto	4	-682	113	-188	712	1 296	396
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	4, 14	-95	1	-15	108	146	23
Korkokulut		-52	-57	-156	-187	-249	-218
Korkotuotot		12	23	41	65	84	60
Johdannaisten käyvän arvon muutokset		-2	-9	-14	-10	-5	-9
Muut rahoituserät - netto		0	-11	6	-31	-40	-3
Rahoitustuotot ja -kulut		-42	-54	-123	-163	-210	-170
Voitto ennen veroja		-818	61	-325	658	1 232	249
Tuloverot	10	160	-3	80	-92	-143	29
Jatkuvien toimintojen kauden voitto		-659	58	-246	566	1 089	277
Lopetetut toiminnot:							
Lopetettujen toimintojen kauden voitto	7	0	27	4 369	2 021	2 073	4 421
Kauden voitto		-659	84	4 123	2 587	3 161	4 697
Jakautuminen:							
Emoyhtiön omistajille		-654	85	4 124	2 583	3 154	4 695
Määräysvallattomille omistajille		-5	-1	-1	4	7	2
		-659	84	4 123	2 587	3 161	4 697
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta konsernin voitosta laskettu osakekohtainen tulos (euroa per osake)							
Fortum yhteensä		-0,74	0,10	4,64	2,91	3,55	5,28
Jatkuvat toiminnot		-0,74	0,06	-0,28	0,63	1,22	0,31
Lopetetut toiminnot		0,00	0,04	4,92	2,28	2,33	4,97

Laimennetut osakekohtaiset tulokset ovat samat kuin normaalit osakekohtaiset tulokset yllä, koska Fortumilla ei tällä hetkellä ole ulkona olevia laimentavia instrumentteja.

milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu*	I-III/2015	I-III/2014 muutettu*	2014 muutettu*	Edelliset 12kk
Vertailukelpoinen liikevoitto	79	147	565	715	1 085	935
Kertaluonteiset erät	-770	8	-778	67	305	-540
Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon	5	-40	16	-65	-91	-10
Ydinjätehuolto-rahastoon liittyvä oikaisu	3	-2	9	-6	-3	12
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	-761	-34	-752	-3	211	-538
Liikevoitto	-682	113	-188	712	1 296	396

OKG AB:n ylimääräisen yhtiökokouksen päätös sulkea Oskarshamnin 1- ja 2-ydinvoimayksiköt Ruotsissa vaikutti emoyhtiön omistajille kuuluvaan vuoden kolmannen neljänneksen tulokseen -710 miljoonaa euroa ja se on kirjattu usealle tuloslaskelman riveille. Pääosa vaikutuksesta sisältyy kertaluonteisiin eriin. Katso lisätietoja liitetiedosta 6.

*Osavuositarkastuksessa esitettyjä tuloslaskelmaa ja rahavirtaa koskevia vertailutietoja vuodelta 2014 oikaistu johtuen siitä, että Distribution-segmentti on esitetty lopetettuna toimintona IFRS 5 mukaisesti. Katso lisätietoja liitetiedoista 2 ja 7.

Lyhennetty konsernin laaja tuloslaskelma

milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Kauden voitto	-659	84	4 123	2 587	3 161	4 697
Muut laajan tuloksen erät						
Erät, jotka siirretään tai saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi:						
Kassavirran suojaukset						
Käyvän arvon muutokset	46	-19	94	-24	17	135
Siirrot tuloslaskelmaan	-13	-20	-40	-58	-70	-52
Siirrot vaihto-omaisuuteen/aineellisiin hyödykkeisiin	-2	-1	-5	-4	-4	-5
Laskennalliset verot	-7	9	-11	18	12	-17
Nettosijoitusten suojaus						
Käyvän arvon muutokset	36	13	-12	35	149	102
Laskennalliset verot	-8	-3	2	-6	-28	-20
Muuntoerot	-536	-193	-104	-299	-1 323	-1 128
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten muista laajan tuloksen eristä	0	-2	3	5	-3	-5
Muut muutokset	0	0	3	-3	-3	3
	-484	-216	-70	-336	-1 253	-987
Erät, joita ei myöhemmin tulla siirtämään tulosvaikutteisiksi:						
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot	43	-31	43	-36	-77	2
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot osakkuus- ja yhteisyrityksissä	3	-12	0	-8	-13	-5
	46	-43	43	-44	-90	-3
Jatkuvien toimintojen muut laajan tuloksen erät, verojen jälkeen	-438	-259	-27	-380	-1 344	-991
Lopetettujen toimintojen muut laajan tuloksen erät, verojen jälkeen	0	0	0	-10	-19	-9
Laaja tulos yhteensä	-1 096	-174	4 096	2 197	1 799	3 698
Laajan tuloksen jakautuminen						
Emoyhtiön omistajille	-1 086	-169	4 097	2 199	1 815	3 713
Määräysvallattomille omistajille	-10	-5	-1	-2	-16	-15
	-1 096	-174	4 096	2 197	1 799	3 698

Lyhennetty konsernin tase

milj. euroa	Liite	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
VARAT				
Pitkäaikaiset varat				
Aineettomat hyödykkeet	12	232	346	276
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	13	8 764	12 233	11 195
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	4, 14	1 918	2 318	2 027
Osuus valtion ydinjätehuoltorahastosta	17	798	763	774
Muut pitkäaikaiset sijoitukset		74	68	68
Laskennalliset verosaamiset		119	126	98
Johdannaisinstrumentit	5	515	478	595
Pitkäaikaiset korolliset saamiset	15	943	2 096	2 041
Pitkäaikaiset varat yhteensä		13 362	18 429	17 074
Lyhytaikaiset varat				
Vaihto-omaisuus		258	257	256
Johdannaisinstrumentit	5	374	187	448
Myyntisaamiset ja muut saamiset		574	588	830
Talletukset ja arvopaperit (erääntyminen yli kolme kuukautta)		5 642	0	757
Rahat ja pankkisaamiset		2 390	2 178	2 009
Likvidit varat	16	8 032	2 178	2 766
Lyhytaikaiset varat yhteensä		9 238	3 211	4 301
Varat yhteensä		22 599	21 640	21 375
OMA PÄÄOMA				
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma				
Osakepääoma		3 046	3 046	3 046
Ylikursssirahasto		73	73	73
Kertyneet voittovarot		10 573	8 159	7 708
Muut oman pääoman erät		114	-24	36
Yhteensä		13 806	11 255	10 864
Määräysvallattomat omistajat		67	81	71
Oma pääoma yhteensä		13 873	11 336	10 935
VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen vieras pääoma				
Korollinen pitkäaikainen vieras pääoma	16	5 010	5 954	5 881
Johdannaisinstrumentit	5	258	220	247
Laskennalliset verovelat		546	1 265	1 159
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	17	798	763	774
Muut varaukset	18	13	13	17
Eläkevelvoitteet		107	86	140
Muu pitkäaikainen vieras pääoma		158	151	154
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä		6 890	8 451	8 373
Lyhytaikainen vieras pääoma				
Korollinen lyhytaikainen vieras pääoma	16	1 086	1 015	1 103
Johdannaisinstrumentit	5	123	76	76
Ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma		627	762	888
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä		1 836	1 853	2 067
Vieras pääoma yhteensä		8 726	10 303	10 440
Oma pääoma ja vieras pääoma yhteensä		22 599	21 640	21 375

Lyhennetty laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

milj. euroa	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Kertyneet voittovarot		Muut oman pääoman erät			Emo- yhtiön omistajat	Määräys- vallat- tomat omistajat	Oma pääoma yhteensä
			Kertyneet voitto- varat	Muunto- erot	Kassavirta- suojaukset	Muut laajan tuloksen erät	Muut laajan tuloksen erät osakkuus- ja yhteis- yrityksissä			
Oma pääoma 31.12.2014	3 046	73	9 676	-1 968	19	-5	22	10 864	71	10 935
Kauden tulos			4 124					4 124	-1	4 123
Muuntoerot				-104	0	0	0	-104	0	-104
Kauden muut laajan tuloksen erät			1		38	36	2	78		78
Laaja tulos yhteensä			4 125	-104	38	36	3	4 097	-1	4 096
Osingonjako omistajille			-1 155					-1 155		-1 155
Muut			-1					-1	-1	-1
Oma pääoma 30.9.2015	3 046	73	12 645	-2 072	58	31	25	13 806	67	13 873
Oma pääoma 31.12.2013	3 046	73	7 500	-649	66	-51	38	10 024	101	10 124
Kauden tulos			2 583					2 583	4	2 587
Muuntoerot				-291	-1	1	-1	-293	-6	-299
Kauden muut laajan tuloksen erät			-3		-68	-7	-3	-81	0	-81
Lopetettujen toimintojen laajan tuloksen erät				-12		2		-10		-10
Laaja tulos yhteensä			2 580	-303	-69	-5	-4	2 199	-2	2 197
Osingonjako omistajille			-977					-977		-977
Muutokset yrityshankintojen yhteydessä			8					8	-15	-7
Oma pääoma 30.9.2014	3 046	73	9 111	-952	-3	-56	34	11 255	81	11 336
Oma pääoma 31.12.2013	3 046	73	7 500	-649	66	-51	38	10 024	101	10 124
Kauden tulos			3 154					3 154	7	3 161
Muuntoerot				-1 299	-3	2	0	-1 300	-23	-1 323
Kauden muut laajan tuloksen erät			-3		-43	44	-17	-19	0	-20
Lopetettujen toimintojen laajan tuloksen erät				-20				-19		-19
Laaja tulos yhteensä			3 151	-1 319	-47	46	-16	1 815	-16	1 799
Osingonjako omistajille			-977					-977		-977
Muutokset yrityshankintojen yhteydessä			6					6	-11	-5
Muut			-4					-4	-1	-4
Oma pääoma 31.12.2014	3 046	73	9 676	-1 968	19	-5	22	10 864	71	10 935

Muuntoerot

Muuntoerot vaikuttivat emoyhtiön omistajille kuuluvaan osuuteen omasta pääomasta -104 miljoonaa euroa vuoden 2015 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana (I-III/2014: -293) johtuen pääosin Venäjän ruplan ja Ruotsin kruunun vaikutuksesta. Osa tästä translaatiopositioista on suojattu ja kurssierojen suojaustulos vuoden kolmelta ensimmäiseltä neljännekseltä, 2 miljoonaa euroa (I-III/2014: 20), sisältyy muihin laajan tuloksen eriin.

Ulkomaisten tytäryritysten tilinpäätöstiedot muunnetaan euroiksi käyttäen tuloslaskelman osalta keskikurssia ja taseen osalta tilinpäätöspäivän kurssia. Kurssiero, joka syntyy muunnosta euroiksi, kirjataan omaan pääomaan. Katso lisätietoja käytetyistä kurseista liitetiedosta 9 Valuuttakurssit.

Kassavirtasuojaukset

Emoyhtiön omistajille kuuluva osuus kassavirtasuojauksen käyvän arvon muutoksista oli 38 miljoonaa euroa vuoden 2015 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana (I-III/2014: -69), ja se liittyi lähinnä sähkön hinnan kassavirtasuojaukseen, johon sovelletaan suojauslaskentaa. Kun sähkön hinta on alhaisempi/korkeampi kuin suojaushinta, vaikutus omaan pääomaan on positiivinen/negatiivinen.

Osingonjako

Vuoden 2014 osingonjaosta, 1,10 euroa osaketta kohti, sekä lisäosingosta, 0,20 euroa osaketta kohti, yhteensä 1 155 miljoonaa euroa, päätettiin yhtiökokouksessa 31.3.2015. Osingot maksettiin 14.4.2015.

Vuoden 2013 osingonjaosta, 1,10 euroa osaketta kohti ja yhteensä 977 miljoonaa euroa, päätettiin yhtiökokouksessa 8.4.2014. Osinko maksettiin 22.4.2014.

Lyhennetty konsernin rahavirtalaskelma

milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Liiketoiminnan rahavirta						
Jatkuvien toimintojen kauden voitto	-659	58	-246	566	1 089	277
Oikaisuerät:						
Verot	-160	3	-80	92	143	-29
Rahoitustuotot ja -kulut	42	54	123	163	210	170
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitosta	95	-1	15	-108	-146	-23
Poistot ja arvonalentumiset	83	96	254	289	377	342
Liikevoitto ennen poistoja (Käyttökate)	-598	209	66	1 001	1 673	738
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	762	19	703	-34	-244	493
Saadut korot	10	18	38	62	99	75
Maksetut korot	-34	-38	-230	-275	-323	-278
Saadut osingot	3	9	52	57	58	53
Toteutuneet kurssierot ja muut nettorahoituskulut	56	60	283	213	349	419
Maksetut välittömät verot	-38	-66	-75	-111	-163	-127
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	161	210	836	912	1 447	1 371
Käyttöpääoman muutos	-10	2	60	99	-42	-81
Jatkuvien toimintojen liiketoiminnan rahavirta	151	212	896	1 011	1 406	1 291
Lopetettujen toimintojen liiketoiminnan rahavirta	0	76	154	298	356	212
Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	151	288	1 050	1 310	1 762	1 502
Investointien rahavirta						
Investoinnit käyttöomaisuuteen	-138	-165	-347	-422	-622	-547
Hankitut osakkeet	-1	-32	-6	-60	-69	-15
Käyttöomaisuuden myynnit	16	8	26	18	26	34
Myydyt osakkeet	0	0	27	97	473	403
Osakaslainat osakkuusyrityksille ja yhteisyrityksille	53	197	301	420	425	306
Muutos muissa korollisissa saamisissa	0	-9	-1	5	8	2
Jatkuvien toimintojen investointien rahavirta	-69	-1	0	58	241	183
Lopetettujen toimintojen investointien rahavirta	0	-29	6 303	2 619	2 574	6 258
Investointien rahavirta yhteensä	-69	-29	6 303	2 677	2 816	6 442
Rahavirta ennen rahoitusta	82	259	7 353	3 987	4 578	7 944
Rahoituksen rahavirta						
Pitkäaikaisten velkojen nostot	1	2	38	48	50	40
Pitkäaikaisten velkojen lyhennykset	-717	-226	-881	-1 450	-1 480	-911
Lyhytaikaisten velkojen muutos	74	-9	-38	-667	-580	49
Osingonjako emoyhtiön omistajille	0	0	-1 155	-977	-977	-1 155
Muut rahoituserät	0	16	0	9	-1	-10
Jatkuvien toimintojen rahoituksen rahavirta	-641	-217	-2 035	-3 037	-2 988	-1 986
Lopetettujen toimintojen rahoituksen rahavirta	0	0	0	-19	-19	0
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-641	-218	-2 035	-3 057	-3 007	-1 985
Laskelman mukainen likvidien varojen muutos	-560	42	5 318	929	1 571	5 960
Likvidit varat kauden alussa	8 612	2 157	2 766	1 265	1 265	2 178
Valuuttakurssierot likvideissä varoissa	-20	-20	-52	-16	-70	-106
Likvidit varat kauden lopussa	8 032	2 178	8 032	2 178	2 766	8 032

Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua

Muut tuotot ja kulut joihin ei liity maksua sisältää pääasiassa kertaluonteisten erien, -778 miljoonaa euroa (I-III/2014: 68), johdannaisten realisoitumattomat käyvän arvon muutokset 18 miljoonaa euroa (I-III/2014: -62) sekä varausten muutoksen 60 miljoonaa euroa (I-III/2014: 37) peruutuksen. Käyttöomaisuuden ja osakkeiden myynneistä saadut rahavirrat esitetään kokonaisuudessaan investointien rahavirrassa.

Toteutuneet kurssierot ja muut nettorahoituskulut

Toteutuneet kurssierot ja muut nettorahoituskulut sisältää toteutuneita kurssieroja 249 miljoonaa euroa vuoden 2015 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana (I-III/2014: 216), jotka aiheutuivat pääasiassa Fortumin ruotsalaisten ja venäläisten tytäryritysten rahoituksesta sekä siitä, että konsernin pääasiallinen ulkoinen rahoitus on euroissa. Toteutuneet kurssierot johtuvat näiden konsernin sisäisiä lainoja suojaavien valuuttatermiinien jatkamisesta ja siitä, että suurin osa näistä termiineistä eräännyy 12 kk sisällä.

Rahavirtalaskelman lisätietoja (jatkuvat toiminnot)

Käyttöpääoman muutos

milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Korottomien saamisten muutos, vähennys(+)/lisäys(-)	24	5	199	242	4	-39
Vaihto-omaisuuden muutos, vähennys(+)/lisäys(-)	8	3	0	2	-13	-15
Korottomien velkojen muutos, vähennys(-)/lisäys(+)	-42	-5	-139	-144	-33	-28
Yhteensä	-10	2	60	99	-42	-81

Maksetut käyttöomaisuusinvestoinnit

milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen	170	205	385	432	626	579
Muutokset maksamattomissa investoinneissa, vähennys(+)/lisäys(-)	-21	-27	-3	26	44	15
Vieraan pääoman menot	-11	-14	-35	-35	-47	-47
Yhteensä	138	165	347	422	622	547

Käyttöomaisuusinvestoinnit aineettomiin ja aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin vuoden 2015 kolmen neljänneksen aikana olivat 385 miljoonaa euroa (I-III/2014: 432). Maksetut käyttöomaisuusinvestoinnit, 347 miljoonaa euroa (I-III/2014: 422), eivät sisällä vielä maksamattomia investointeja, toisin sanoen investointeihin liittyvien ostovelkojen muutosta määrältään -3 miljoonaa euroa (I-III/2014: 26) eikä aktivoituja vieraan pääoman menoja määrältään -35 miljoonaa euroa (I-III/2014: -35). Aktivoituiden vieraan pääoman menot on esitetty maksetuissa koroissa.

Hankitut osakkeet rahavirtalaskelmassa

Osakehankintojen nettovaikutus oli vuoden 2015 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana 6 miljoonaa euroa (I-III/2014: 60).

Myydyt osakkeet rahavirtalaskelmassa

milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Myydyt tytäryritysosakkeet pl. myytyjen yritysten rahavarat	0	0	0	95	160	65
Myydyt osakkuusyrittösakkeet	0	0	27	1	311	337
Myydyt myytävissä olevat rahoitusvarat	0	0	0	1	1	0
Yhteensä	0	0	27	97	473	403

Nettovelan muutokset

milj. euroa	III/2015	III/2014	I-III/2015	I-III/2014	2014	Edelliset 12kk
Nettovelka kauden alussa	-1 846	5 008	4 217	7 793	7 793	4 790
Muuntoerot	-24	30	54	-68	-81	41
Käyttökate	-599	276	4 510	3 185	3 954	5 279
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua sekä maksetut rahoituskulut ja verot	759	-3	-3 563	-2 015	-2 147	-3 695
Käyttöpääoman muutos	-10	15	103	140	-46	-83
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-138	-194	-413	-524	-768	-657
Yrityshankinnat	-1	-33	-6	-60	-69	-15
Yritys- ja käyttöomaisuusmyynnit	17	9	6 215	2 705	3 089	6 599
Tulot myytyjen yhtiöiden korollisista saamisista	0	0	207	131	131	207
Osakslainat osakkuusyrietyksille	53	197	301	420	425	306
Muutos muissa korollisissa saamisissa	0	-9	-1	5	8	2
Osingot	0	0	-1 155	-977	-977	-1 155
Muut rahoitustoiminnot	0	16	0	9	-1	-10
Nettorahavirta (- nettovelan kasvu)	82	275	6 199	3 018	3 600	6 781
Joukkovelkakirjojen käypien arvojen muutos, arvostus jaksotettuun hankintamenoön ja muut muutokset	16	27	-8	83	105	14
Nettovelka kauden lopussa	-1 936	4 790	-1 936	4 790	4 217	-1 936

Tunnusluvut

	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014	Edelliset 12kk
Käyttökate, Fortum yhteensä, milj. euroa	4 510	3 185	3 954	5 279
Jatkuvien toimintojen käyttökate, milj. euroa	66	1 001	1 673	738
Vertailukelpoinen käyttökate, Fortum yhteensä, milj. euroa	950	1 317	1 873	1 506
Jatkuvien toimintojen vertailukelpoinen käyttökate, milj. euroa	787	1 000	1 457	1 244
Tulos/osake (laimentamaton), Fortum yhteensä, euroa	4,64	2,91	3,55	5,28
Jatkuvien toimintojen tulos/osake (laimentamaton), euroa	-0,28	0,63	1,22	0,31
Lopetetttujen toimintojen tulos/osake (laimentamaton), euroa	4,92	2,28	2,33	4,97
Sijoitettu pääoma, milj. euroa	19 969	18 305	17 918	
Korollinen nettovelka, milj. euroa	-1 936	4 790	4 217	
Korollinen nettovelka ilman Värmen rahoitusta, milj. euroa	-2 113	4 152	3 664	
Käyttöomaisuus- ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin, Fortum yhteensä, milj. euroa	435	581	843	697
Käyttöomaisuusinvestoinnit, Fortum yhteensä, milj. euroa	429	521	774	682
Jatkuvien toimintojen käyttöomaisuus- ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin, milj. euroa	391	492	695	594
Jatkuvien toimintojen käyttöomaisuusinvestoinnit, milj. euroa	385	432	626	579
Sijoitetun pääoman tuotto, Fortum yhteensä, %	23,5	17,4	19,5	25,8
Oman pääoman tuotto, Fortum yhteensä, %	34,8	26,4	30,0	37,3
Nettovelka/käyttökate, Fortum yhteensä	-0,4	1,3	1,1	-0,4
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate, Fortum yhteensä	-1,5	2,7	2,3	-1,3
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate ilman Värmen rahoitusta, Fortum yhteensä	-1,7	2,4	2,0	-1,4
Korkokate, Fortum yhteensä	36,2	21,7	19,9	30,3
Korkokate sisältäen aktivoidut vieraan pääoman menot, Fortum yhteensä	27,8	17,0	15,7	23,4
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta/korollinen nettovelka, Fortum yhteensä, %	-60,9	31,1	42,9	-81,9
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta/korollinen nettovelka ilman Värmen rahoitusta,	-55,8	35,8	49,3	-75,0
Velkaantumisaste, %	-14	42	39	
Oma pääoma/osake, euroa	15,54	12,67	12,23	
Omavaraisuusaste, %	61	52	51	
Jatkuvien toimintojen henkilöstön lukumäärä	7 942	8 321	8 202	
Jatkuvien toimintojen henkilöstö keskimäärin	8 053	8 364	8 329	
Osakkeiden lukumäärä keskimäärin, 1 000 osaketta	888 367	888 367	888 367	
Laimennettu osakkeiden keskimääräinen lukumäärä, 1 000 osaketta	888 367	888 367	888 367	
Rekisteröityjen osakkeiden lukumäärä, 1 000 osaketta	888 367	888 367	888 367	

Tunnuslukujen laskentakaavat ovat liitetiedossa 26.

Konsernin lyhennetyin osavuositarkastuksen liitetiedot

1. Laadintaperusta

Konsernin lyhennetty osavuositarkastus on laadittu EU:ssa käyttöön otettua kansainvälistä (IAS) 34 Osavuositarkastukset -standardia noudattaen. Osavuositarkastusta tulee lukea yhdessä vuoden 2014 konsernitiilinpäätöksen kanssa.

Osavuositarkastuksessa esitetyt luvut on pyöristetty, joten yksittäisten esitettyjen lukujen yhteenlaskettu summa voi poiketa esitetystä summaluovusta. Tunnusluvut on laskettu käyttäen tarkkoja arvoja.

2. Laadintaperiaatteet

Noudatetut laadintaperiaatteet ovat yhtenevät konsernitiilinpäätöksessä 2014 noudatettujen periaatteiden ja esitystavan kanssa.

Lopetetut toiminnot

Fortum julkaisi 15. huhtikuuta 2015 pörssitiedotteen Fortumin vuoden 2014 tuloslaskelman ja rahavirran oikaisemisesta IFRS 5:n mukaisesti. Kuten tiedotteessa kuvattiin, Distribution -segmentti esitetään lopetettuna toimintona vuoden 2015 ensimmäisestä osavuositarkastuksesta eteenpäin. Vertailuvuoden 2014 tuloslaskelma ja rahavirta on oikaistu vastaavasti. Liiketoimintojen esittäminen lopetettuna toimintona ei vaikuta taseeseen.

Lisätietoa uudelleenluokittelun vaikutuksesta on liitteessä 7 sekä 15. huhtikuuta 2015 julkaistussa pörssitiedotteessa.

3. Kriittiset tilinpäätösarvot ja harkinnat

Osavuositarkastuksen laatiminen edellyttää, että yhtiön johto tekee arvioita ja oletuksia, jotka vaikuttavat raportoitujen varojen ja velkojen sekä tuottojen ja kulujen määriin. Toteutuneet tulokset saattavat olla erilaisia näihin arvioihin verrattuna. Tässä osavuositarkastuksessa Fortum on arvioinut Ruotsin Oskarhamnissa sijaitsevan osakkuusyhtiö OKG AB:n 1- ja 2- ydinvoimayksiköiden sulkemisen taloudelliset vaikutukset. Yksiköiden sulkeminen kestää useita vuosia, jona aikana Fortum seuraa sulkemisen taloudellisia vaikutuksia.

Tämän osavuositarkastuksen laatimisen yhteydessä johdon tekemät merkittävät konsernin laadintaperiaatteisiin ja keskeisimpiin epävarmuustekijöihin liittyneet arviot ovat samoja, joita sovellettiin konsernitiilinpäätöksessä 2014.

4. Tiedot segmenteittäin

Tammikuussa 2015 Fortum keskitti IT- ja asiakaspalvelutoimintonsa. Keskittämisen yhteydessä yhteensä 464 työntekijää siirtyi Heat, Electricity Sales and Solutions ja Power and Technology -segmenteistä Muut-segmenttiin. Vertailukauden segmenttitietoja ei ole takautuvasti muutettu tämän järjestelyn seurauksena.

Sähkösiirtoliiketoiminta on esitetty lopetettuna toimintona vuoden ensimmäisestä osavuositarkastuksesta eteenpäin. Lisätietoa uudelleenluokittelun vaikutuksesta on liitteessä 7 sekä 15. huhtikuuta 2015 julkaistussa pörssitiedotteessa.

Fortumin liiketoiminnan kausiluonteisuudesta johtuen vertailukelpoinen liikevoitto on yleensä suurempi vuoden ensimmäisellä ja viimeisellä neljänneksellä.

Liikevaihto		III/2014		I-III/2014		2014	Edelliset
milj. euroa		III/2015	muutettu	I-III/2015	muutettu	muutettu	12kk
Sähkönmyynti ilman välillisiä veroja	522	716	1 890	2 267	3 102	2 725	
Lämmön myynti	72	94	439	524	753	668	
Muut myynnit	68	52	165	163	233	235	
Yhteensä (jatkuvat toiminnot)	661	861	2 495	2 955	4 088	3 628	
Lopetetut toiminnot (Distribution)	0	115	243	511	662	394	
Yhteensä	660	976	2 738	3 466	4 751	4 023	

Liikevaihto segmentteittäin						
milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Power and Technology ¹⁾	377	495	1 282	1 568	2 156	1 870
- josta sisäistä	14	8	65	62	85	88
Heat, Electricity Sales and Solutions ¹⁾	185	224	835	939	1 332	1 228
- josta sisäistä	-5	4	-5	26	34	3
Russia	154	207	627	774	1 055	908
- josta sisäistä	0	0	0	0	0	0
Muut ¹⁾	28	14	86	42	58	102
- josta sisäistä	17	11	59	33	44	70
Nord Pool netotus ²⁾	-57	-67	-240	-301	-422	-361
Eliminoinnit	-26	-12	-95	-66	-91	-120
Jatkuvat toiminnot yhteensä	661	861	2 495	2 955	4 088	3 628
Lopetetut toiminnot (Distribution)	0	130	274	578	751	447
Eliminoinnit ³⁾	0	-15	-31	-68	-89	-52
Yhteensä	660	976	2 738	3 466	4 751	4 023

¹⁾ Sekä ulkoinen että sisäinen liikevaihto sisältää realisoituneiden suojausinstrumenttien vaikutukset. Vaikutus liikevaihtoon voi olla positiivinen tai negatiivinen riippuen keskimääräisen sopimushinnan ja realisoituneen spot-hinnan erotuksesta.

²⁾ Tuntiperusteiset myynnit ja ostot Nord Poolilta netotetaan konsernitason ja esitetään joko tuottona tai kuluna sen mukaan, onko Fortum tietynä hetkenä nettomyyjä vai netto-ostaja.

³⁾ Myynnit ja ostot lopetetuilta toiminnoilta

Vertailukelpoinen liikevoitto segmentteittäin						
milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Power and Technology	102	167	419	601	877	695
Heat, Electricity Sales and Solutions	-13	-4	55	55	104	104
Russia	0	1	132	102	161	191
Muut	-10	-16	-42	-43	-57	-56
Jatkuvat toiminnot yhteensä	79	147	565	715	1 085	935
Lopetetut toiminnot (Distribution)	0	36	113	200	266	179
Yhteensä	79	183	678	915	1 351	1 114

Liikevoitto segmentteittäin						
milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Power and Technology	-651	124	-332	537	855	-14
Heat, Electricity Sales and Solutions	-22	4	51	116	337	272
Russia	1	1	134	102	161	193
Muut	-9	-16	-41	-44	-58	-55
Jatkuvat toiminnot yhteensä	-682	113	-188	712	1 296	396
Lopetetut toiminnot (Distribution)	0	36	4 395	2 066	2 132	4 461
Yhteensä	-682	149	4 207	2 778	3 428	4 857

Kertaluonteiset erät segmentteittäin						
milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Power and Technology	-770	1	-782	6	52	-736
Heat, Electricity Sales and Solutions	0	8	3	61	254	196
Russia	0	0	1	0	0	1
Muut	0	0	0	0	0	0
Jatkuvat toiminnot yhteensä	-770	8	-778	67	305	-540
Lopetetut toiminnot (Distribution)	0	0	4 282	1 865	1 865	4 282
Yhteensä	-770	8	3 504	1 933	2 171	3 742

Kertaluonteiset erät Power and Technology -segmentissä vuoden 2015 kolmannella neljänneksellä liittyvät ruotsalaisen ydinvoimayhtiön OKG Aktiebolag (OKG AB) -784 miljoonan euron arvonalentumisiin kolmannella vuosineljänneksellä ja aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoittoihin 15 miljoonaa euroa. Lisätietoja OKG AB:n arvonalentumisista katso liitetieto 6. Toisen vuosineljänneksen kertaluonteiset erät Power and Technology -segmentissä sisälsivät -15 miljoonaa euroa liittyen Teollisuuden Voima Oyj:n (TVO) päätökseen lopettaa Olkiluoto 4 projekti.

Myyntivoitto Ruotsin sähkösiirtoliiketoiminnan myynnistä noin 4,3 miljardia euroa (Suomen ja Norjan sähkösiirtoliiketoimintojen myynnistä noin 1,9 miljardia euroa), sisältyy lopetettujen toimintojen kertaluonteisiin eriin. Katso liitetiedot 7 ja 8.

Muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät segmenteittäin

milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Power and Technology ¹⁾	17	-43	31	-70	-73	28
Heat, Electricity Sales and Solutions	-9	1	-8	0	-20	-28
Russia	1	0	1	0	0	1
Muut	1	0	1	0	0	1
Jatkuvat toiminnot yhteensä	9	-42	25	-70	-94	1
Lopetetut toiminnot (Distribution)	0	0	-1	1	0	-2
Yhteensä	9	-42	24	-69	-94	-1

¹⁾ Sisältää Fortumin Suomen valtion ydinjätehuoltorahasto-osuuteen kohdistuvan kirjanpitoikäisyyden vaikutukset, yhteensä milj. euroa:

	3	-2	9	-6	-3	12
--	---	----	---	----	----	----

Muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät sisältävät pääasiassa niiden tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisinstrumenttien vaikutuksen, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa IAS 39 mukaisesti. Muut-segmentti sisältää pääosin erät, jotka syntyvät suojauslaskennan statuksen muuttuessa konsernitasolla. Power and Technology -segmenttiin sisältyy kirjanpitoikäisyyden vaikutus, joka aiheutuu siitä, että IFRIC 5:n mukaan Fortumin Valtion ydinjätehuoltorahasto-osuuden tasearvo ei saa ylittää IFRS:n mukaisesti laskettua varauksen määrää taseessa. Katso lisätietoja liitetiedosta 17.

Vertailukelpoinen käyttökate segmenteittäin

milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Power and Technology	131	197	506	692	998	812
Heat, Electricity Sales and Solutions	12	20	129	130	204	203
Russia	27	40	186	217	304	273
Muut	-7	-15	-35	-39	-49	-45
Jatkuvat toiminnot yhteensä	163	242	787	1 000	1 457	1 244
Lopetetut toiminnot (Distribution)	0	67	163	318	416	261
Yhteensä	162	309	950	1 317	1 873	1 506

Käyttökate (EBITDA) lasketaan lisäämällä poistot ja arvonalentumiset liikevoittoon. Vertailukelpoinen käyttökate ei sisällä vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eräiä eikä tuotantokapasiteettia koskeviin ehtoihin liittyvän varauksen purun nettovaikutusta.

Poistot ja arvonalentumiset segmenteittäin

milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Power and Technology	30	30	87	91	121	117
Heat, Electricity Sales and Solutions	25	25	73	75	100	98
Russia	27	39	86	119	147	114
Muut	2	2	7	4	8	11
Jatkuvat toiminnot yhteensä	83	96	254	289	377	342
Lopetetut toiminnot (Distribution)	0	31	50	118	150	82
Yhteensä	83	126	303	407	526	422

Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta segmenteittäin

milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Power and Technology ^{1), 2), 3)}	-106	-7	-115	-27	-14	-102
Heat, Electricity Sales and Solutions	-6	0	34	63	88	59
Russia	6	5	34	36	35	33
Muut	11	4	32	35	37	34
Jatkuvat toiminnot yhteensä	-95	1	-15	108	146	23
Lopetetut toiminnot (Distribution)	0	0	0	3	3	0
Yhteensä	-95	1	-15	111	149	23

¹⁾ Sisältää kirjanpitoikäisyyden vaikutukset, jotka johtuvat Fortumin osakkuusyhtiöiden osuuksista suomalaisissa ja ruotsalaisissa ydinjätehuoltorahastoissa, yhteensä milj. euroa:

	1	2	1	-2	-1	2
--	---	---	---	----	----	---

²⁾ Suurin osa Power and Technology-segmentin osakkuusyhtiöistä on tuotantoyhtiöitä, joilta Fortum ostaa sähköä omakustannushintaan, johon sisältyvät korot, valmisteverot ja välittömät verot.

³⁾ Vuoden 2015 kolmas neljännes sisältää arvonalentumisia -104 miljoonaa euroa, katso lisätietoja liitetieto 6.

Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä segmenteittäin

milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Power and Technology	748	859	859
Heat, Electricity Sales and Solutions	499	623	523
Russia	350	472	326
Muut	321	364	319
Yhteensä	1 918	2 318	2 027

Katso lisätietoja osuuksista osakkuus- ja yhteisyrityksissä liitteestä 14 ja osakkuusyrittäjädivestoinneista liitteestä 8.

Investoinnit käyttöomaisuuteen segmenteittäin

milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Power and Technology	52	65	117	137	197	177
Heat, Electricity Sales and Solutions	33	30	66	56	86	96
Russia	84	105	198	234	340	304
Muut	1	5	4	5	3	2
Jatkuvat toiminnot yhteensä	170	205	385	432	626	579
Lopetetut toiminnot (Distribution)	0	29	44	89	147	102
Yhteensä	170	234	429	521	774	682
Josta aktivoituja vieraan pääoman menoja	11	14	35	35	47	47

Bruttoinvestoinnit osakkeisiin segmenteittäin

milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Power and Technology	0	1	5	1	2	6
Heat, Electricity Sales and Solutions	0	29	1	29	37	9
Russia	0	0	0	27	27	0
Muut	0	3	0	3	4	1
Jatkuvat toiminnot yhteensä	1	32	6	60	69	15

Osakkeiden bruttodivestoinnit segmenteittäin

milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Power and Technology	0	0	0	1	67	66
Heat, Electricity Sales and Solutions	0	0	27	136	446	337
Russia	0	0	0	1	0	-1
Muut	0	0	0	2	2	0
Jatkuvat toiminnot yhteensä	0	0	27	140	515	402
Lopetetut toiminnot (Distribution)	0	0	6 369	2 682	2 681	6 368
Yhteensä	0	1	6 396	2 821	3 196	6 771

Lisätietoja divestoinneista liitteestä 8 ja rahavirtalaskelman lisätiedoista.

Sidottu pääoma segmenteittäin

milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Power and Technology	5 944	6 083	6 001
Heat, Electricity Sales and Solutions	2 049	2 188	2 112
Russia	2 736	3 670	2 597
Muut	240	338	496
Lopetettuihin toimintoihin kuuluva sidottu pääoma (Distribution)		2 634	2 615
Yhteensä	10 970	14 913	13 820

Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto segmenteittäin			
		Edelliset 12kk	31.12.2014 muutettu
%			
Power and Technology		11,6	14,2
Heat, Electricity Sales and Solutions		7,7	8,7
Russia		7,3	5,6
Muut		-7,9	-5,8

Sidotun pääoman tuotto segmenteittäin			
		Edelliset 12kk	31.12.2014 muutettu
%			
Power and Technology		-1,9	13,6
Heat, Electricity Sales and Solutions		15,6	19,1
Russia		7,4	5,6
Muut		-7,2	-5,3

Sidotun pääoman tuotto on laskettu jakamalla vuotuisen liikevoiton ja 'Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta' -erän summa keskimääräisellä sidotulla pääomalla. Keskimääräinen sidottu pääoma on laskettu käyttämällä avaavan taseen ja kunkin neljänneksen lopun arvoja.

Varat segmenteittäin			
milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Power and Technology	7 027	7 071	7 064
Heat, Electricity Sales and Solutions	2 482	2 616	2 650
Russia	2 866	3 904	2 769
Muut	454	482	643
Lopetetut toiminnot (Distribution)		2 712	2 707
Eliminoinnit	-133	-151	-186
Sidottuun pääomaan sisältyvät varat	12 695	16 635	15 647
Korolliset saamiset	944	2 101	2 045
Laskennalliset verosaamiset	119	126	98
Muut varat	809	599	818
Likvidit varat	8 032	2 178	2 766
Varat yhteensä	22 599	21 640	21 375

Vieras pääoma segmenteittäin			
milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Power and Technology	1 084	988	1 063
Heat, Electricity Sales and Solutions	433	429	538
Russia	129	234	172
Muut	213	145	147
Lopetetut toiminnot (Distribution)		78	92
Eliminoinnit	-133	-151	-186
Sidottuun pääomaan sisältyvä vieras pääoma	1 726	1 722	1 827
Laskennalliset verovelat	546	1 265	1 159
Muu vieras pääoma	359	345	470
Sijoitettuun pääomaan sisältyvä vieras pääoma	2 630	3 331	3 456
Korollinen vieras pääoma	6 096	6 969	6 983
Oma pääoma	13 873	11 336	10 935
Oma pääoma ja vieras pääoma yhteensä	22 599	21 640	21 375

Muut varat ja muu vieras pääoma, jotka eivät sisälly sidottuun pääomaan segmenteittäin, sisältävät pääasiassa tuloverosaamiset ja -velat, jaksotetut korkokulut, korkojohdannaisista johtuvat saamiset ja velat, sekä sellaiset suojauksista johtuvat saamiset ja velat, joihin sovelletaan suojauslaskentaa.

Henkilöstön lukumäärä			
	30.9.2015	30.6.2014 muutettu	31.12.2014 muutettu
Power and Technology	1 358	1 678	1 639
Heat, Electricity Sales and Solutions	1 440	1 862	1 807
Russia	4 172	4 253	4 213
Muut	972	528	543
Jatkuvat toiminnot yhteensä	7 942	8 321	8 202
Lopetetut toiminnot (Distribution)		380	390
Yhteensä		8 701	8 592

Henkilöstö keskimäärin			
	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu
Power and Technology	1 403	1 697	1 685
Heat, Electricity Sales and Solutions	1 469	1 943	1 913
Russia	4 190	4 188	4 196
Muut	990	537	536
Jatkuvat toiminnot yhteensä	8 053	8 364	8 329
Lopetetut toiminnot (Distribution)		524	492
Yhteensä		8 888	8 821

Henkilöstö keskimäärin lasketaan käyttäen koko raportointikauden kuukausittaisia keskiarvoja.

IT- ja asiakaspalvelutoimintoja keskitettiin tammikuussa 2015.

5. Rahoitusriskien hallinta

Konsernin riskienhallinnan periaatteisiin ei ole tehty merkittäviä muutoksia katsauskaudella. Riskienhallinnan tavoitteet ja periaatteet ovat yhdenmukaisia vuoden 2014 konsernitilinpäätöksessä esitettyjen tietojen kanssa.

Käypien arvojen hierarkiatasot

Taseessa käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit on esitetty seuraavien käyvän arvon määrittämiseen perustuvien hierarkiatasojen mukaisesti:

Taso 1: täysin samanlaisten varojen tai velkojen noteeratut (oikaisemattomat) hinnat toimivilla markkinoilla;

Taso 2: muut tiedot kuin tasoon 1 sisältyvät noteeratut hinnat, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle on todettavissa joko suoraan (ts. hintana) tai epäsuorasti (ts. hinnoista johdettuina);

Taso 3: omaisuuserää tai velkaa koskevat tiedot, jotka eivät perustu todettavissa olevaan markkinatietoon (ei todettavissa olevat tiedot).

Katso myös laadintaperiaatteet konsernitilinpäätöksen 2014 liitetiedossa 17 Rahoitusvarat ja -velat käypään arvoon.

Rahoitusvarat

milj. euroa	Taso 1			Taso 2			Taso 3			Netotus ²⁾			Yhteensä		
	30.9. 2015	30.9. 2014	31.12. 2014	30.9. 2015	30.9. 2014	31.12. 2014	30.9. 2015	30.9. 2014	31.12. 2014	30.9. 2015	30.9. 2014	31.12. 2014	30.9. 2015	30.9. 2014	31.12. 2014
Pitkäaikaisissa varoissa															
Myytävissä olevat rahoitusvarat ¹⁾	1	1	1				28	29	29				29	30	30
Johdannaisinstrumentit															
Sähköjohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				37	15	6				-8	-5	-5	29	10	1
Ei sovelleta suojauslaskentaa	1			169	62	66				-63	-19	-17	107	43	49
Korko- ja valuuttajohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				239	214	335							239	214	335
Ei sovelleta suojauslaskentaa				123	205	206							123	205	206
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit															
Ei sovelleta suojauslaskentaa	25	8	1		1	6				-9	-3	-3	17	7	3
Pitkäaikaisissa varoissa yhteensä	27	9	2	568	497	619	28	29	29	-80	-27	-25	544	508	625
Lyhytaikaisissa varoissa															
Johdannaisinstrumentit															
Sähköjohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				93	56	79				-12	-13	-11	81	44	67
Ei sovelleta suojauslaskentaa		2		250	91	153				-174	-54	-106	76	40	47
Korko- ja valuuttajohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				77	19	48							77	19	48
Ei sovelleta suojauslaskentaa				111	55	274							111	55	274
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit															
Ei sovelleta suojauslaskentaa	52	49	30		4	9				-25	-22	-26	28	30	12
Lyhytaikaisissa varoissa yhteensä	52	51	30	531	225	563	0	0	0	-211	-89	-143	374	187	448
Yhteensä	79	60	32	1 099	722	1 182	28	29	29	-291	-116	-168	918	696	1 073

Rahoitusvelat

milj. euroa	Taso 1			Taso 2			Taso 3			Netotus ²⁾			Yhteensä		
	30.9. 2015	30.9. 2014	31.12. 2014	30.9. 2015	30.9. 2014	31.12. 2014	30.9. 2015	30.9. 2014	31.12. 2014	30.9. 2015	30.9. 2014	31.12. 2014	30.9. 2015	30.9. 2014	31.12. 2014
Pitkäaikaisissa veloissa															
Myytavissa olevat rahoitusvelat ³⁾				1 268	1 258	1 454							1 063	1 258	1 454
Johdannaisinstrumentit															
Sähköjohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				12	13	11				-8	-5	-5	4	8	7
Ei sovelleta suojauslaskentaa				158	57	62				-64	-19	-17	95	38	45
Korko- ja valuuttajohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				84	79	96							84	79	96
Ei sovelleta suojauslaskentaa				57	92	96							57	92	96
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit															
Ei sovelleta suojauslaskentaa	27	5	5			2				-9	-3	-3	18	3	3
Pitkäaikaisissa veloissa yhteensä	27	5	5	1 579	1 499	1 721	0	0	0	-81	-27	-25	1 321	1 478	1 701
Lyhytaikaisissa veloissa															
Johdannaisinstrumentit															
Sähköjohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				14	14	12				-12	-13	-11	1	2	1
Ei sovelleta suojauslaskentaa				213	65	134				-174	-54	-106	40	12	27
Korko- ja valuuttajohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				7	18	22							7	18	22
Ei sovelleta suojauslaskentaa				60	31	22							60	31	22
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit															
Ei sovelleta suojauslaskentaa	40	36	29			2				-25	-22	-26	15	14	4
Lyhytaikaisissa veloissa yhteensä	40	36	29	294	128	192	0	0	0	-211	-89	-143	123	76	76
Yhteensä	67	41	34	1 873	1 627	1 913	0	0	0	-292	-116	-168	1 444	1 554	1 778

¹⁾ Myytävissä olevat rahoitusvarat, jotka ovat muita kuin osakkuus- ja yhteisyritysosakkeita, koostuvat pääosin listaamattomien yhtiöiden osakkeista, arvoltaan 28 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 29). Osakkeiden käypää arvoa ei pystytä määrittelemään luotettavasti ja ne on arvostettu hankintamenoonsa vähennettynä mahdollisilla arvonalentumistappioilla. Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin sisältyvien listattujen yritysten osakkeiden käypä arvo oli 1 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 1). Fortumin omaan pääomaan kirjattujen kertyneiden käypien arvojen muutokset olivat -3 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: -3).

²⁾ Kun sähkö-, öljy ja muiden hyödykepörssien kanssa tehdyillä standardijohdannaisopimuksilla on samanaikainen toimitus, saamiset ja velat netotetaan.

³⁾ Osuus joukkovelkakirjalainoista, joihin sovelletaan käyvän arvon suojauslaskentaa.

Korko- ja valuuttajohdannaisien netto käypä arvo on 343 miljoonaa euroa, varat 551 miljoonaa euroa ja velat 208 miljoonaa euroa. Fortumilla on käteisvakuuksia perustuen Credit Support Annex sopimuksiin, joita Fortumilla on joidenkin vastapuolten kanssa. Syyskuun lopussa 2015 Fortum oli saanut 200 miljoonaa euroa näistä Credit Support Annex sopimuksista. Saatu raha on kirjattu lyhytaikaisiin velkoihin.

Lisätietoja näihin vakuuksiin liittyvistä korollisista veloista on liitetiedossa 16 Korollinen vieras pääoma, likvidit varat ja nettovelka sekä liitetiedossa 19 Pantatut varat.

6. OKG AB:n 1 ja 2 yksiköiden ennenaikaisen sulkemisen vaikutukset

Tässä osavuositiedossa on huomioitu taloudelliset vaikutukset, jotka aiheutuvat Ruotsin Oskarshamnin 1- ja 2 -ydinvoimayksiköiden ennenaikaisesta 14.10.2015 tehdystä sulkemispäätöksestä. OKG Aktiebolagin (OKG) hallitus päätti 30.9.2015 kutsua koolle ylimääräisen yhtiökokouksen 14.10.2015 päättämään Oskarshamnin 1- ja 2-ydinvoimayksiköiden sulkemisesta Ruotsissa. E.ON on OKG:n enemmistöomistaja ja voi siten yksipuolisesti päättää näiden yksiköiden sulkemisesta.

OKG on omakustannusperiaatteella toimiva yhtiö, joka myy tuotetun sähkön omistajilleen tuotantokustannuksia vastaavaan hintaan näiden omistusosuuksien suhteessa. OKG on täysin omistajiensa rahoittama. Fortumin osuus rahoituksesta on kirjattu pitkäaikaisiin korollisiin saamisiin, joiden määrä kasvaa kun OKG tarvitsee lisärahoitusta ja pienenee kun OKG laskuttaa Fortumia tuotetusta sähköstä.

OKG:n arvonalentumiskulut Fortumin tuloslaskelmassa	
milj. euroa	III/2015
Vertailukelpoinen liikevoitto	0
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	-784
Liikevoitto	-784
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	-104
Voitto ennen veroja	-888
Tuloverot	173
Jatkuvien toimintojen kauden voitto	-715
Jakautuminen:	
Emoyhtiön omistajille	-710
Määräysvallattomille omistajille	-5

Ruotsin Oskarshamnin 1 ja 2 -ydinvoimalayksiköiden sulkemisen vaikutus osakekohtaiseen tulokseen on -0,80 euroa.

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät sisältävät -564 miljoonaa euroa, joka liittyy pääasiassa OKG:n olemassa olevien varojen alaskirjauksiin. Arvonalentumiskirjaukset sisältävät myös -220 miljoonan euron varauksen, joka liittyy 1 ja 2 -yksiköiden ennenaikaisesta sulkemisesta aiheutuviin tuleviin lisäkustannuksiin sekä investointisitoumuksiin. Nämä tulevat kustannukset ja investoinnit vaikuttavat Fortumin kassavirtaan, kun ne toteutuvat. Näiden yhteissumma, -784 miljoonaa euroa, on vähennetty OKG:lle annetuista osakaslainoista, koska summa tullaan veloittamaan Fortumilta.

Fortumin konsernitiilinpäätöksen erä Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta sisältää OKG:n 1 ja 2 -yksiköihin liittyvien IFRS-oikaisujen arvonalennuksen, joka koostuu pääasiassa käytöstä poistamiseen liittyvien veloitteiden sekä aktivoitujen vieraan pääoman menojen alaskirjauksista. Nämä oikaisut on kirjattu verovaikutuksella vähennettynä. Käytöstä poistamiseen liittyvät veloitteet muodostuvat tulevasta ydinvoimalaitoksen purkamisesta aiheutuvista kustannuksista. Alkuperäinen käytöstäpoistamiseen liittyvän varauksen nettohyötyarvo (ydinvoimalan käyttöönoton yhteydessä) on kirjattu osaksi investointia ja sitä poistetaan ydinvoimalaitoksen arvioidun käyttöajan kuluessa.

Tuloverot liittyvät vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin.

7. Lopetetut toiminnot

Fortum allekirjoitti maaliskuussa 2015 sitovan kauppasopimuksen Ruotsin sähkösiirtoliiketoiminnan myynnistä. Myynti saatettiin loppuun kesäkuussa 2015. Vuonna 2014 Fortum myi sekä Suomen että Norjan sähkösiirtoliiketoiminnat. Lisätietoa myynneistä liitteessä 8.

Ruotsin sähkösiirtoliiketoiminnan myynnin myötä Fortumilla ei ole enää lainkaan sähkösiirtoliiketoimintaa. Näin ollen Distribution -segmentti on esitetty vuoden 2015 ensimmäisestä osavuositarkastuksesta alkaen lopetettuna toimintona IFRS 5 standardin Myytäväinä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot mukaisesti. Lopetetut toiminnot esitetään tuloslaskelmassa yhdellä rivillä veroilla vähennettynä. Rahavirtalaskelmassa lopetettujen toimintojen nettorahoituskulut perustuvat siihen, että konsernin rahoitus ja riskien hallinta on järjestetty keskitetysti ja tytäryhtiöt on rahoitettu sisäisillä lainoilla. Lopetetuille toiminnoille ei ole allokoitu konsernin yleiskustannuksia. Sähkösiirtoliiketoimintaan kuuluvien omaisuuserien poistoja on jatkettu liiketoiminnan myyntihetkeen asti.

Lopetetut toiminnot sisältävät Fortumin sähkösiirtoliiketoiminnan tuloksen mukaan lukien Ruotsin sähkösiirtoliiketoimintojen myynnistä kesäkuussa 2015 sekä Suomen ja Norjan sähkösiirtoliiketoimintojen myynneistä vuonna 2014 kirjatut myyntivoitot sekä sisäisten eliminointien vaikutukset. Lopetetuille toiminnoille allokoituiden nettorahoituskulut perustuvat siihen, että konsernin rahoitus ja riskien hallinta on järjestetty keskitetysti ja tytäryhtiöt on rahoitettu sisäisillä lainoilla. Lopetetuille toiminnoille ei ole allokoitu konsernin yleiskustannuksia. Sähkösiirtoliiketoimintaan kuuluvien omaisuuserien poistoja on jatkettu liiketoiminnan myyntihetkeen asti.

Lopetettujen toimintojen rahavirrat sisältävät sähkösiirtoliiketoiminnan rahavirran sekä sille kohdistetut verot, sähkösiirtoyhtiöiden osakkeiden myynnin vaikutuksen sekä tulot myytyjen yhtiöiden saamisista.

Lopetettujen toimintojen tulos						
milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Liikevaihto	0	115	243	511	662	394
Muut tuotot	0	1	2	10	15	7
Materiaalit ja palvelut	0	-20	-34	-92	-114	-56
Henkilöstökulut	0	-7	-14	-35	-44	-23
Poistot ja arvonalentumiset	0	-31	-50	-118	-150	-82
Muut kulut	0	-23	-34	-76	-104	-62
Vertailukelpoinen liikevoitto	0	36	113	200	266	179
Johdannaisten käyvän arvon muutokset	0	0	-1	1	0	-2
Myyntivoitot ¹⁾	0	0	4 282	1 865	1 865	4 282
Liikevoitto	0	36	4 395	2 066	2 132	4 461
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	0	0	0	3	3	0
Rahoitustuotot ja -kulut	0	-2	-1	-6	-7	-2
Voitto ennen veroja	0	34	4 393	2 063	2 128	4 458
Tuloverot	0	-8	-24	-42	-56	-38
Lopetettujen toimintojen emoyhtiön omistajille kuuluva kauden voitto	0	27	4 369	2 021	2 073	4 421

¹⁾ Sisältää osakkeiden myyntivoitot Ruotsin sähkösiirtoliiketoiminnoista tilikauden 2015 toisella neljänneksellä ja Suomen ja Norjan sähkösiirtoliiketoiminnoista tilikaudella 2014. Kaikki myyntivoitot ovat verovapaita.

Lopetettujen toimintojen rahavirrat						
milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Liiketoiminnan rahavirta	0	76	154	298	356	212
Investointien rahavirta	0	-29	6 303	2 619	2 574	6 258
Rahoituksen rahavirta	0	0	0	-19	-19	0
Likvidien varojen lisäys yhteensä	0	47	6 457	2 898	2 911	6 470

8. Yrityshankinnat ja -myynnit

Yrityshankinnat

Vuoden 2015 kolmen ensimmäisen vuosineljänneksen aikana ei ollut olennaisia yrityshankintoja.

Heinäkuussa vuonna 2014 Fortum ilmoitti sopineensa E.ON Ruhrgas International GmbH:n kanssa ostavansa 33,66 prosentin osuuden virolaisesta maakaasun vienti-, myynti- ja jakeluyhtiöstä AS Eesti Gaasista sekä vastaavan osuuden kaasujakeluyhtiö AS Võrguteenus Valduksesta.

Yritysmyyynnit

Yritysmyyynnit vuoden 2015 aikana

Fortum allekirjoitti maaliskuussa 2015 sitovan kauppasopimuksen Ruotsin sähkönsiirtoliiketoiminnan myynnistä yhteenliittymälle, johon kuuluvat ruotsalaiset kansalliset eläkerahastot Första AP-Fonden (12,5%) ja Tredje AP-Fonden (20,0%), ruotsalainen eläke- ja vahinkovakuutusyhtiö Folksam (17,5%) sekä kansainvälinen infrastruktuurisijoittaja Borealis Infrastructure Management Inc. (50%). Myynti saatettiin päätökseen 1. kesäkuuta 2015. Ruotsin sähkönsiirtoliiketoiminnan velaton kauppahinta oli 60,6 miljardia Ruotsin kruunua (noin 6,5 miljardia euroa). Fortum kirjasi kaupasta noin 4,3 miljardin euron myyntivoiton eli lähes 5 euroa osaketta kohden. Myyntivoitto raportoidaan osana lopetettujen toimintojen vuoden 2015 toisen neljänneksen tulosta. Distribution-segmentti on esitetty lopetettuna toimintona vuoden 2015 ensimmäisestä neljänneksestä lähtien.

Vuoden 2015 ensimmäisen neljänneksen aikana Fortum myi 51,4 % omistusosuutensa osakkuusyhtiö AS Võrguteenus Valduksesta virolaiselle sähkönsiirtoyhtiö Elering AS:lle.

Yritysmyyynnit vuoden 2014 aikana

Marraskuussa 2014 Fortum myi 31% omistusosuutensa Gasum Oy:n osakkeista Suomen valtiolle. Fortumin osakkeiden kauppahinta oli noin 310 miljoonaa euroa. Yhtiö kirjasi kaupasta noin 190 miljoonan euron myyntivoiton eli noin 0,22 euroa/osake. Myyntivoitto kirjattiin Fortumin Heat, Electricity Sales and Solutions -segmentin vuoden 2014 neljännen vuosineljänneksen tulokseen.

Lokakuussa 2014 Fortum myi Isossa-Britanniassa sijaitsevan tytäryhtiönsä, Grangemouth CHP Limitedin, pitkäaikaiselle asiakkaalle INEOS Industries Holdings Limitedille. Grangemouth CHP Limited operoi ja omistaa maakaasua polttoaineena käyttävän sähkön- ja lämmön yhteistuotantolaitoksen, joka sijaitsee Grangemouthissa Skotlannissa. Kokonaiskauppahinta oli noin 54 miljoonaa puntia (noin 70 miljoonaa euroa). Myyntivoitto kirjattiin Fortumin Power and Technology -segmentin tulokseen vuoden 2014 neljännellä neljänneksellä.

Huhtikuussa 2014 Fortum sopi myyvänsä Norjan sähkönsiirtoliiketoimintansa Oslon pörssissä noteeratulle energiayhtiö Hafslundille ja Norjan lämpöliiketoimintansa iCON Infrastructure Partners II, L.P. -rahastolle. Samassa yhteydessä Fortum sopi myös myyvänsä osuutensa Fredrikstad Energi AS:ssä (49 %) ja Fredrikstad Energi Nett AS:ssä (35 %) Hafslundille. Kaupat saatettiin päätökseen toisen neljänneksen aikana sen jälkeen kun tarvittavat viranomaishyväksynnit oli saatu ja tavanomaiset yrityskaupan ehdot oli täytetty. Yritysmyyntien velaton kauppahinta oli yhteensä noin 340 miljoonaa euroa. Myynneistä kirjattiin 16 miljoonan euron myyntivoitto Distribution -segmentin ja 52 miljoonan euron myyntivoitto Heat and Electricity Sales and Solutions -segmentin vuoden 2014 toisen neljänneksen tulokseen. Myyntivoitot vastaavat noin 0,08 euroa osaketta kohden.

Tammikuussa 2014 Fortum sopi Kalajoella sijaitsevan Tohkojan tuulivoimahankkeensa myynnistä wpd europe GmbH:lle. Kauppa saatettiin päätökseen vuoden 2014 toisen neljänneksen aikana. Kaupalla oli Fortumille vähäinen positiivinen vaikutus Power and Technology-segmentin tulokseen vuonna 2014.

Tammikuussa 2014 Fortum myi 30 prosentin osuutensa ruotsalaisessa energiayhtiö Karlshamns Kraft AB:ssä yhtiön pääomistajalle E.ONille. Kaupalla oli vähäinen vaikutus Power and Technology-segmentin ensimmäisen vuosineljänneksen tulokseen.

Joulukuussa 2013 Fortum ilmoitti sopineensa Suomen sähkönsiirtoliiketoiminnan myynnistä Suomi Power Networks Oy:lle, jonka omistaa suomalaisten ja kansainvälisten sijoittajien ryhmä. Velaton kauppahinta on 2,55 miljardia euroa. Fortum kirjasi 1,85 miljardin euron myyntivoiton eli 2,08 euroa osaketta kohden. Myyntivoitto kirjattiin Fortumin Distribution-segmentin vuoden 2014 ensimmäisen neljänneksen tulokseen.

Osakemyynnit (brutto), Fortum yhteensä

milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Myydyt tytäryhtiöosakkeet (brutto) ¹⁾	0	0	6 369	2 819	2 884	6 434
Myydyt osakkuusyhtiöosakkeet (brutto)	0	0	27	1	311	337
Myydyt myytävissä olevat rahoitusvarat	0	0	0	1	1	0
Myydyt osakkeet (brutto)	0	1	6 395	2 821	3 196	6 770

Myydyt osakkeet tytäryrityksistä - Vaikutus rahoitusasemaan

milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Myydyt tytäryhtiöosakkeet (brutto) ¹⁾	0	0	6 369	2 819	2 884	6 434
Tulot korollisista lainasaamisista	0	0	207	135	134	206
Osakkeiden myyntihinta (ilman likvidejä varoja)	0	0	6 162	2 684	2 750	6 228
Likvidit varat myytyissä tytäryrityksissä	0	0	12	9	10	13
Saatu myyntihinta	0	0	6 174	2 692	2 761	6 243
käyttöomaisuushyödykkeet ²⁾	0	0	2 577	1 319	1 342	2 600
Muut pitkä- ja lyhytaikaiset varat	0	0	120	185	204	139
Likvidit varat	0	0	12	9	10	13
Korolliset lainat	0	0	-207	-135	-131	-203
Muut velat ja varaukset	0	0	-611	-603	-622	-630
Myydyt nettovarat	0	0	1 891	775	803	1 919
Myyntivoitto	0	0	4 282	1 917	1 958	4 323

¹⁾ Osakkeiden kauppahinnan ja myydyt tytäryhtiön korollisten lainojen takaisinmaksusta saatujen yhteensä 6,4 miljardin euron tulojen lisäksi Ruotsin sähkönsiirtoliiketoiminta maksoi konserniavustusvelan netotettuna kassavaroilla (0,1 miljardia euroa) osana liiketoiminnan kokonaiskauppahintaa.

²⁾ Tytäryritysten myynnit sisältävät varoja ja velkoja, jotka luokiteltiin myytävänä oleviksi omaisuuseriksi joulukuussa 2013.

9. Valuuttakurssit

Kauden lopun valuuttakurssit perustuvat Euroopan keskuspankin julkaisemiin tilinpäätöshetken kursseihin. Keskimääräinen valuuttakurssi on laskettu kunkin kuukauden lopun Euroopan keskuspankin kurssien ja edellisen vuoden viimeisen päivän kurssien keskiarvona. Keskeisimmät Fortum-konsernissa käytetyt kurssit ovat:

Keskimääräinen valuuttakurssi	1-9/2015	1-6/2015	1-3/2015	1-12/2014	1-9/2014	1-6/2014	1-3/2014
Ruotsi (SEK)	9,3656	9,3260	9,3534	9,1004	9,0380	8,9774	8,8777
Norja (NOK)	8,8749	8,6949	8,7883	8,3940	8,2893	8,3174	8,3510
Puola (PLN)	4,1682	4,1521	4,1796	4,1909	4,1807	4,1776	4,1857
Venäjä (RUB)	67,6327	65,9096	70,9755	51,4243	48,0976	47,8497	47,9490

Kauden lopun valuuttakurssi	30.9.2015	30.6.2015	31.3.2015	31.12.2014	30.9.2014	30.6.2014	31.3.2014
Ruotsi (SEK)	9,4083	9,2150	9,2901	9,3930	9,1465	9,1762	8,9483
Norja (NOK)	9,5245	8,7910	8,7035	9,0420	8,1190	8,4035	8,2550
Puola (PLN)	4,2448	4,1911	4,0854	4,2732	4,1776	4,1568	4,1719
Venäjä (RUB)	73,2416	62,3550	62,4400	72,3370	49,7653	46,3779	48,7800

10. Tuloverot

Katsauskauden verot ovat positiiviset, koska Oskarshamnin 1 ja 2 yksiköiden ennakkoarvojen sulkemisesta johtuva arvonalentumiskirjaus tulee olemaan verovähennyskelpoinen. Tämän vuoksi tuloverokanta tuloslaskelman mukaan vuoden 2015 kolmella ensimmäisellä neljänneksellä oli negatiivinen 24,5% (I-III/2014: 14%). Tuloslaskelman verokantaan vaikuttaa aina se, että osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitosta lasketaan verojen jälkeen. Vuoden 2015 kolmen ensimmäisen neljänneksen veroprosentti, ilman osuutta osakkuusyritysten ja yhteisyritysten voitoista ja verovapaita myyntivoittoja oli 25,6 % (I-III/2014: 18,5%).

11. Osakekohtainen osinko

Vuoden 2014 osingonjaosta, 1,10 euroa osaketta kohti, sekä lisäosingosta, 0,20 euroa osaketta kohti, yhteensä 1 155 miljoonaa euroa, päätettiin yhtiökokouksessa 31.3.2015. Osingot maksettiin 14.4.2015.

Yhtiökokous 8.4.2014 päätti jakaa osinkoa tilikaudelta 2013 1,10 euroa osakkeelta, yhteensä 977 miljoonaa euroa. Osinko maksettiin 22.4.2014.

11. Aineettomien hyödykkeiden muutos

milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Kirjanpitoarvo kauden alussa	276	384	384
Käyttöomaisuusinvestoinnit	7	18	22
Päästöoikeuksien muutokset	-13	-14	-1
Vähennykset	0	-1	0
Poistot ja arvonalentumiset ¹⁾	-15	-18	-25
Myynnit ²⁾	-30	-18	-23
Uudelleenryhmittelyt	7	18	21
Muuntoerot ja muut muutokset	-1	-23	-102
Kirjanpitoarvo kauden lopussa	232	346	276
Kirjanpitoarvoon sisältyvä liikearvo kauden lopussa	168	247	170
Muuntoerokirjausten vaikutus liikearvon määrään	-2	-24	-101

¹⁾ Sisältää lopetettujen toimintojen poistot. Katso liitetieto 7.

²⁾ Suomen sähkönsiirtoliiketoiminnan divestointiin liittyvät varat eivät sisälly vertailukausien lukuihin, koska ne esitettiin taseella 31.12.2013 myytävänä olevissa omaisuuserissä. Lisätietoja tytäryhtiöiden divestoinneista katso liitetieto 8.

13. Aineellisten hyödykkeiden muutos

milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Kirjanpitoarvo kauden alussa	11 195	12 849	12 849
Tytäryhtiöhankinnat	1	0	0
Käyttöomaisuusinvestoinnit	422	503	752
Ydinvoiman käytöstäpoistamiskulut	0	-2	-3
Vähennykset	-2	-6	-7
Poistot ja arvonalentumiset ¹⁾	-288	-389	-502
Myynnit ²⁾	-2 527	-206	-229
Uudelleenryhmittelyt	-7	-18	-21
Muuntoerot ja muut muutokset	-29	-498	-1 643
Kirjanpitoarvo kauden lopussa	8 764	12 233	11 195

¹⁾ Sisältää lopetettujen toimintojen poistot. Katso liitetieto 7.

²⁾ Suomen sähkönsiirtoliiketoiminnan divestointiin liittyvät varat eivät sisälly vertailukausien lukuihin, koska ne esitettiin taseella 31.12.2013 myytävänä olevissa omaisuuserissä. Lisätietoja tytäryhtiöiden divestoinneista katso liitetieto 8.

14. Muutokset osuuksissa osakkuus- ja yhteisyrityksissä

milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Kirjanpitoarvo kauden alussa	2 027	2 341	2 341
Osakkuusyritysten hankinnat	5	58	62
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta ^{1), 2)}	-15	111	149
Saadut osingot	-52	-57	-57
Osakkuusyritysten muut laajan tuloksen erät	3	-4	-16
Muuntoerot ja muut muutokset	-23	-59	-270
Myynnit	-26	-71	-181
Kirjanpitoarvo kauden lopussa	1 918	2 318	2 027

¹⁾ Sisältää lopetettujen toimintojen osuuden

²⁾ Sisältää arvonalentumisia -104 miljoonaa euroa, katso lisätietoja liitetieto 6.

Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta

Fortumin osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta vuoden 2015 kolmannella neljänneksellä oli -95 miljoonaa euroa (III/2014: 1), josta Hafslundin osuus oli 10 miljoonaa euroa (III/2014: 3), Territorial Generating Companyn 1 (TGC-1) osuus 6 miljoonaa euroa (III/2014: 5) ja Fortum Värmen osuus -8 miljoonaa euroa (III/2014: -5). Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta sisältää arvonalentumisia -104 miljoonaa euroa liittyen ruotsalaiseen ydinvoima-osakkuusyritykseen OKG AB:een. Katso lisätietoja liitetiedosta 6.

Fortumin laadintaperiaatteiden mukaisesti Hafslundin ja TGC-1:n tulos sisältyy Fortumin lukuihin edellisen neljänneksen julkaistujen lukujen perusteella, sillä tavallisesti viimeisin osavuositiedon ei ole vielä saatavilla.

Fortumin osuus osakkuusyritysten tuloksesta tammi-syyskuulta 2015 oli -15 miljoonaa euroa (I-III/2014: 111), josta Hafslundin osuus oli 31 miljoonaa euroa (I-III 2014: 34), Territorial Generating Companyn 1 (TGC-1) osuus 34 miljoonaa euroa (I-III 2014: 36) ja Fortum Värmen osuus 23 miljoonaa euroa (I-III 2014: 42). Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta sisältää arvonalentumisia -104 miljoonaa euroa liittyen ruotsalaiseen ydinvoima-osakkuusyritykseen OKG AB:een. Katso lisätietoja liitetiedosta 6.

Fortumin osuus osakkuusyritysten tuloksesta vuonna 2014 oli 149 miljoonaa euroa, josta Hafslundin osuus oli 36 miljoonaa euroa, Territorial Generating Companyn 1 (TGC-1) osuus 35 miljoonaa euroa ja Fortum Värmen osuus 67 miljoonaa euroa.

Saadut osingot

Vuoden 2015 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana Fortum sai osakkuusyhtiöiltään osinkoa 52 miljoonaa euroa (I-III/2014: 57), josta Värmeltä saatu osinko oli 21 miljoonaa euroa (I-III 2014: 22) ja Hafslundilta saatu osinko oli 19 miljoonaa euroa (I-III 2014: 20).

15. Korolliset saamiset

milj. euroa	Tasearvo	Käypä arvo	Tasearvo	Käypä arvo
	30.9.2015	30.9.2015	31.12.2014	31.12.2014
Pitkäaikaiset lainasaamiset osakkuusyrityksiltä	621	635	1 327	1 407
Pitkäaikaiset lainasaamiset yhteisyrityksiltä	322	351	714	805
Muut pitkäaikaiset lainasaamiset	1	1	4	4
Pitkäaikaiset lainasaamiset yhteensä ¹⁾	944	987	2 045	2 216

¹⁾ Tasearvo sisältää pitkäaikaisen saatavan lyhytaikaisen osuuden 1 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 3).

Pitkäaikaisiin lainasaamisiin sisältyy saamia osakkuusyrityksiltä ja yhteisyrityksiltä yhteensä 943 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 2 041). Näihin saamisiin sisältyy 604 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 1 310) ruotsalaisilta ydinvoima-osakkuusyrityksiltä OKG AB:lta ja Forsmarks Kraftgrupp AB:lta, joita rahoitetaan pääsääntöisesti osakaslainoilla osakkaiden omistusosuuksien suhteessa. OKG AB:n 1- ja 2-yksiköiden ennakaisesta sulkemispäätöksestä kirjatut arvonalentumiset tullaan laskuttamaan yhtiön osakkeenomistajilta, kun kulut toteutuvat. Fortum on arvioinut vaikutuksen olevan 784 miljoonaa euroa ja pienentänyt tällä osakaslainaa vastaavasti. Lisätietoja katso liitetieto 6. Pitkäaikaisiin lainasaamisiin sisältyy myös saamia Fortum Värmeltä 177 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 553) ja Teollisuuden Voima Oyj:lta (TVO) 95 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 110).

TVO:n rakentamaa Olkiluoto 3 -ydinvoimalaa rahoitetaan ulkoisilla lainoilla, osakeanneilla ja osakaslainoilla TVO:n osakkeenomistajien välisten osakassopimusten perusteella. Fortumin osakkaaminen liittyen Olkiluoto 3 -ydinvoimalan rakentamiseen oli syyskuun 2015 lopussa 95 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi yhtiö on sitoutunut antamaan projektille korkeintaan 100 miljoonaa euroa lisärahoitusta.

TVO:n yhtiökokous on 24 kesäkuuta 2015 päättänyt yhtiön hallituksen esityksen mukaisesti, ettei Olkiluoto 4:lle haeta rakentamislupaa. Projektille kertyneet kulut laskutettiin TVO:n osakkeenomistajilta kesäkuussa ja Fortumin osuus näistä kustannuksista oli 15 miljoonaa euroa. Fortumin osuus laskusta netotettiin TVO:lle annettua osakaslainaa vastaan, joka oli annettu Olkiluoto 4:n suunnittelua varten. Fortumin antama 57 miljoonan euron sitoumus koskien Olkiluoto 4:n lisärahoitusta on purettu. Fortumilla ei ole enää veloitteita liittyen Olkiluoto 4 projektiin.

16. Korollinen vieras pääoma, likvidit varat ja nettovelka

Korolliset velat	Tasearvo		Käypä arvo	
	30.9.2015	30.9.2015	31.12.2014	31.12.2014
milj. euroa				
Joukkovelkakirjalainat	4 075	4 339	4 748	5 093
Lainat rahoituslaitoksilta	513	561	722	777
Takaisinlainaus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	1 074	1 131	1 040	1 104
Muut pitkäaikaiset korolliset velat ¹⁾	184	198	186	192
Pitkäaikaiset korolliset velat yhteensä ²⁾	5 847	6 229	6 696	7 166
Lyhytaikaiset korolliset velat	250	250	287	287
Yhteensä	6 096	6 479	6 983	7 453

¹⁾ Sisältää lainat suomalaisilta eläkelaitoksilta 73 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 78) ja muut lainat 111 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 108).

²⁾ Tasearvot sisältävät pitkäaikaisen lainan lyhytaikaisen osuuden.

Takaisinlainaus Valtion ydinjätehuoltorahastosta sisältää Loviisan ydinvoimalaitokseen liittyvän osan sekä lainauksen TVO:n kautta.

Maaliskuussa 2015 Fortum lisäsi takaisinlainaustaan Valtion ydinjätehuoltorahastosta ja Teollisuuden Voimalta 34 miljoonalla eurolla yhteensä 1 074 miljoonaa euroon. Toisen kvartaalin aikana Fortum maksoi takaisin lainoja 164 miljoonaa euroa ja kolmannen kvartaalin aikana kaksi SEK määräistä joukkovelkakirjalainaa vastaarvolta 664 miljoonaa euroa (SEK 6 200 miljoonaa) sekä 50 miljoonan euron velan.

Lyhytaikainen rahoitus oli 250 miljoonaa euroa 2015 syyskuun lopussa (vuoden 2014 lopussa: 287). Korollinen velka pieneni kolmannen neljänneksen aikana 669 miljoonaa euroa 6 765 miljoonasta eurosta 6 096 miljoonaa euroon.

Pääasiassa euro- ja Ruotsin kruunumääräisistä lainoista koostuvan lainasalkun keskimääräinen korkokulu tilinpäätöspäivänä oli 2,8 % (vuoden 2014 lopussa: 2,9 %). Osa ulkoisista lainoista, 669 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 681), on vaihdettu johdannaissopimuksilla Venäjän ruplamääräisiksi. Näiden lainojen keskimääräinen korkokulu tilinpäätöspäivänä oli 13,8 % sisältäen Venäjän ruplasuojauksen kulut (vuoden 2014 lopussa: 11,3 %). Koko lainasalkun keskimääräinen korkokulu johdannaisineen tilinpäätöspäivänä oli 4,0 % (vuoden 2014 lopussa: 3,7 %).

Korollisten lainojen erääntyminen

milj. euroa	30.9.2015
2015	286
2016	836
2017	503
2018	588
2019	803
2020 ja myöhemmin	3 080
Yhteensä	6 096

Likvidit varat

milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Talletukset ja arvopaperit, joiden maturiteetti yli 3 kuukautta	5 642	0	757
Rahat ja pankkisaamiset	2 390	2 178	2 009
Yhteensä	8 032	2 178	2 766

Likvidit varat vähenivät vuoden kolmannen neljänneksen aikana 580 miljoonaa euroa, 8 612 miljoonasta eurosta 8 032 miljoonaa euroon pääosin velkojen takaisinmaksun johdosta.

Likvidit varat sisältävät talletuksia ja rahaa pankkitileillä 6 787 miljoonaa euroa ja yritystodistuksia 1 245 miljoonaa euroa. Likvidien varojen keskimääräinen korko ilman OAO Fortumin likvidejä varoja oli tilinpäätöspäivänä 0,1 %. OAO Fortumissa likvidien varojen määrä oli 94 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 134), joiden keskimääräinen korkotuotto tilinpäätöspäivänä oli 8,3 %.

Talletukset ja arvopaperit koostuvat määräaikaista talletuksista ja yritystodistuksista, joiden maturiteetti on yli 3 mutta alle 12 kuukautta.

Määräaikaistalletusten sekä rahojen ja pankkisaamisten määrä oli 6 748 miljoonaa euroa ja ne ovat pankeissa, joilla on hyvä (investment grade) luottoluokitus. Yritystodistusten vastapuolilla on joko samantasoinen luottoluokitus tai vaihtoehtoisesti konsernin luotonvalvonta on ne erikseen arvioinut ja hyväksynyt.

Nettovelka			
milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Korolliset velat	6 096	6 969	6 983
Likvidit varat	8 032	2 178	2 766
Nettovelka	-1 936	4 790	4 217
Nettovelka ilman Värmen rahoitusta	-2 113	4 152	3 664

17. Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat

Fortum omistaa Suomessa Loviisan ydinvoimalaitoksen. Fortumin konsernitaseen erät Osuus valtion ydinjätehuoltorahastosta ja Ydinvoimaan liittyvät varaukset liittyen ydinjätehuoltoon koskevat Loviisan ydinvoimalaa.

Fortumilla on myös vähemmistöosuus ydinvoimayhtiöissä, joita ovat Teollisuuden Voima Oyj (TVO) Suomessa sekä omistukset OKG Aktiebolagissa (OKG) ja Forsmarks Kraftgrupp AB:ssa (Forsmark) Ruotsissa. Vähemmistöosuudet on luokiteltu osakkuus- ja yhteisyrityksiksi ja konsolidoidaan pääomaosuusmenetelmällä. Yhtiöt Suomessa ja Ruotsissa toimivat omakustannusperiaatteella. Omistajat ostavat sähköä paikallisen kirjanpitoikäntö mukaisesti lasketulla tuotantokustannushinnalla, joka sisältää myös poistot, korkokulut ja tuotantoverot.

Sekä Suomessa että Ruotsissa ydinvoimaoperaattorit ovat lakisääteisesti velvollisia huolehtimaan laitosten käytöstäpoistamisesta ja käytetyn polttoaineen loppusijoituksesta (ydinjätehuolto). Molemmissa maissa ydinvoimaoperaattorit ovat velvoitettuja turvaamaan ydinjätehuollon rahoittamisen suorittamalla maksuja viranomaisten hallinnoimiin ydinjäterahastoihin. Ydinvoimaoperaattoreiden pitää myös antaa vakuuksia taatakseen riittävät varat laitosten tulevista käytöstäpoistoista ja käytetyn polttoaineen loppusijoituksesta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi.

17.1 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat kokonaan omistetuissa ydinvoimalaitoksissa, Loviisa

milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Taseeseen sisältyvät erät			
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	798	763	774
Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta (IFRS taseen mukaisesti)	798	763	774
Lainmukainen vastuu ja osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta			
Ydinjätehuoltovastuu Suomen ydinenergialain mukaan	1 084	1 059	1 084
Rahastotavoite	1 074	1 039	1 074
Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	1 074	1 039	1 039
Taseeseen kirjaamaton rahasto-osuus	276	276	265

Loviisan ydinvoimalaitokseen liittyvät varaukset

Työ- ja elinkeinoministeriön joulukuussa 2014 tekemään päätökseen perustuva lainmukainen vastuu 30.9.2015 oli yhteensä 1 084 miljoonaa euroa.

Lainmukainen vastuu perustuu vuosittain tehtävään kustannusarvioon sekä joka kolmas vuosi tehtävään tekniseen suunnitelmaan. Nykyinen tekninen suunnitelma päivitettiin vuonna 2013, minkä myötä diskontattu vastuu kasvoi polttoaineen välivarastoinnin ja loppusijoituksen kustannusarvion päivityksen seurauksena. Lainmukainen vastuu määritetään olettaen, että laitoksen käytöstäpoisto tapahtuisi arviointivuotta seuraavan vuoden alussa.

Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastossa

Suomen ydinenergialain mukaisesti Fortumilla on velvoite kattaa lainmukainen vastuunsa kokonaisuudessaan Valtion ydinjätehuoltorahaston kautta. Viranomaiset päättävät Fortumin rahastotavoitteen Valtion ydinjätehuoltorahastossa samassa yhteydessä, kun lainmukaisen vastuun määrä päätetään vuosittain joulukuussa. Fortum suorittaa ydinjätehuoltomaksuja Valtion ydinjätehuoltorahastoon kyseisten päätösten mukaisesti. Nykyinen rahastotavoite perustuu joulukuun 2014 päätökseen ja on yhteensä 1 074 miljoonaa euroa. Fortum maksoi maaliskuussa 2015 24 miljoonan euron ydinjätehuoltomaksun, minkä jälkeen Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta oli täysin katettu.

IFRS-standardin mukainen ydinvoimaan liittyvä varaus ja rahasto-osuus

Ydinvoimaan liittyvät varaukset sisältävät käytöstäpoistamista ja käytetyn polttoaineen loppusijoittamista varten tehdyt varaukset. IAS 37:n mukaan lasketut ydinvoimaan liittyvät varaukset kasvoivat 24 miljoonaa euroa vuoden 2014 lopusta ja olivat 798 miljoonaa euroa 30.9.2015. Varaukset perustuvat samoihin tulevien kustannusten kassavirtoihin kuin lainmukainen vastuu, mutta varauksen perusteena olevissa kassavirroissa on huomioitu tulevien kustannusten ajoittuminen. Suurin syy lainmukaisen vastuun ja taseeseen kirjattujen varauksien väliseen eroon on se, että lainmukaista vastuuta ei diskontata nykyarvoon.

IFRIC 5 -tulkinnan mukaan rahasto-osuuden tasearvo ei saa ylittää ydinjätevastuun tasearvoa. Rahasto on IFRS:n näkökulmasta yllärahoitettu yhteensä 276 miljoonaa euroa, koska Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta 30.9.2015 oli 1 074 miljoonaa euroa, kun taas rahasto-osuuden tasearvo vastaavalla hetkellä oli 798 miljoonaa euroa.

Fortumin Valtion ydinjätehuoltorahasto-osuuden tasearvo ei saa ylittää IFRS:n mukaisesti laskettua varauksen määrää taseessa. Niin kauan kuin ydinjätehuoltorahasto pysyy IFRS:n näkökulmasta yllärahoitettuna, kirjataan positiivinen vaikutus liikevoittoon, kun varaus kasvaa enemmän kuin nettomaksut ydinjätehuoltorahastoon. Negatiivinen kirjaus kirjataan liikevoittoon aina, kun nettomaksut ydinjätehuoltorahastoon ovat suuremmat kuin varauksen kasvu. Edellä mainittua kirjausta ei sisällytetä Fortumin vertailukelpoiseen liikevoittoon, katso 'Muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät', liitetieto 4.

Takaisinlainaus Valtion ydinjätehuoltorahastosta

Suomalaisilla Valtion ydinjätehuoltorahaston osapuolilla on mahdollisuus ottaa lainaa rahastolta. Fortum on käyttänyt oikeuttaan lainata rahastolta ja pantannut Kemijoki Oy:n osakkeita vakuudeksi. Lainat uusitaan vuosittain. (Katso liitetieto 16. Korollinen vieras pääoma, likvidit varat ja nettovelka sekä liitetieto 19. Pantatut varat)

17.2 Ydinvoimailaitokset osakkuus- ja yhteisyrityksissä

OKG, Forsmark ja TVO ovat omakustannusperiaatteella toimivia yrityksiä, joista omistajat ostavat sähköä tuotantokustannuksia vastaavaan hintaan sisältäen myös poistot, korkokulut ja tuotantoverot. Fortum kirjaa laskutetut kustannukset paikallisten kirjanpitosäännösten mukaisina. Laskutetun sähköntuotantokustannuksen lisäksi Fortum kirjaa IFRS-oikaisuja Fortumin laadintaperiaatteiden mukaisesti. Oikaisu sisältävät myös Fortumin osuudet yhtiöiden ydinjäterahastoista ja ydinvoimaan liittyvistä varauksista.

Alla olevissa taulukoissa on esitetty osakkuusyhtiöiden ydinjäterahastojen ja -varauksen määrät (100%) sekä Fortumin osuudet näistä.

TVO:n ydinvoimaan liittyvät varat ja velat (100 %)			
milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Taseeseen sisältyvät erät			
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	954	916	930
TVO:n osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	954	916	930
joista Fortumin nettomääräinen osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltynä	0	0	0
TVO:n lainmukainen vastuu ja osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta			
Ydinjätehuoltovastuu Suomen ydinenergilain mukaan	1 349	1 318	1 349
Osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	1 345	1 310	1 345
Taseeseen kirjaamaton rahasto-osuus	391	394	415

TVO:n lainmukainen vastuu ja osuus rahastosta perustuvat samoihin periaatteisiin kuin yllä on kuvattu Loviisan ydinvoimalan osalta.

TVO:n osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta Suomessa on IFRS-näkökulmasta yllärahoitettu 391 miljoonaa euroa (josta Fortumin osuus on 104 miljoonaa euroa), koska TVO:n osuus rahastosta 30.9.2015 oli 1 345 miljoonaa euroa ja tasearvo 954 miljoonaa euroa.

Suomalaisilla Valtion ydinjätehuoltorahaston osapuolilla on mahdollisuus ottaa lainaa rahastolta tietyin ehdoin. Fortum käyttää oikeuttaan lainata rahastolta TVO:n kautta omistusosuutensa mukaisesti. Katso lisätietoja liitetiedosta 16.

OKG:n ja Forsmarkin ydinvoimaan liittyvät varat ja velat (100 %)			
milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
OKG:n ja Forsmarkin ydinvoimaan liittyvät varat ja velat ¹⁾			
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	3 207	3 201	3 143
Osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	2 859	2 859	2 790
Nettomäärä	-348	-342	-353
joista Fortumin nettomääräinen osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltynä	-121	-122	-138

¹⁾ Kirjattu Fortumin laadintaperiaatteiden mukaan. Yhtiöiden erillistilinpäätöksiä ei laadita IFRS-standardien mukaan.

Ydinvoimaoperaattorien omistama Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) huolehtii Ruotsissa kaikesta ydinjätehuollosta ydinvoimaoperaattorien puolesta. SKB:n toimintaa rahoittaa Ruotsin Valtion Ydinjätehuoltorahasto, joka puolestaan on ydinvoimaoperaattoreiden rahoittama.

Ydinjätehuoltomaksujen lisäksi ydinvoimayhtiöt antavat takauksia kattamattomien vastuiden ja ennakoimattomien tapahtumien vakuudeksi. Fortumin antamat takaukset ydinvoima-osakkuusyritysten puolesta esitetään liitetiedossa 22.

Ydinjätemaksujen ja takausten tarkistus tehdään kolmen vuoden välein viranomaispäätöksellä Ruotsin ydinturvallisuusviranomaisen (Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM) esityksestä. Esitys perustuu SKB:n laatimaan kustannusarvioon. Nykyiset maksut ja vakuudet on päätetty vuosille 2015-2017. Ydinjätemaksut perustuvat tulevaisuuden kustannuksiin ja ydinvoimalan yksiköiden 40 vuoden käyttöikäoletukseen.

18. Muut varaukset

milj. euroa	Tuotantokapasiteettia koskeviin ehtoihin liittyvä varaus			Muut varaukset		
	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Varaukset kauden alussa	56	103	103	26	14	14
Käyttämättömien varausten purku	-31	-5	-4	-1	-3	-3
Varausten lisäys	0	0	0	9	8	22
Käytetyt varaukset	0	-15	-14	-12	-3	-4
Diskonttauksen purkautuminen	1	5	6	0	0	0
Kurssierot	2	-9	-35	-1	0	-3
Varaukset kauden lopussa	27	80	56	22	16	26
Lyhytaikaiset varaukset ¹⁾	27	80	56	9	3	10
Pitkäaikaiset varaukset	0	0	0	13	13	17

¹⁾ Sisältyy tase-erään ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma

Fortumin Venäjällä käynnissä olevaan investointiohjelmaan liittyy tulevaa tuotantokapasiteettia koskevia ehtoja. Ehtojen mukaan Fortumilta voidaan periä sakkomaksuja, mikäli investointiohjelman tuoman uuden tuotantokapasiteetin käyttöönotto merkittävästi lykkääntyy tai investointisopimuksen pääehdot eivät muulta osin täyty. Mahdollisia sakkoja varten tehdyn varauksen määrä arvioidaan uudelleen jokaisena tilinpäätöshetkenä. Uudelleenarviointi kattaa investointiohjelman mukaiset vielä keskeneräiset voimalliset ja näiden arvioidussa käyttöönottoajankohdassa sekä riskeissä tapahtuneet muutokset.

Vuoden 2015 kolmannen neljänneksen lopussa tuotantokapasiteettia koskeviin ehtoihin liittyvä varaus oli 27 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 56). Ensimmäisen neljänneksen aikana varausta purettiin tulokseen 31 miljoonaa euroa Nyagan 3:n valmistumisen jälkeen.

19. Pantatut varat

milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Omasta puolesta annetut			
Lainat			
Pantit	288	296	292
Kiinteistökiinnitykset	137	137	137
Muut sitoumukset			
Kiinteistökiinnitykset	118	137	137

Lainojen vakuudeksi pantatut varat

Valtion ydinjätehuoltorahaston osapuolilla on mahdollisuus ottaa lainaa rahastosta. Fortumilla on tätä lainaa varten vakuutena Kemijoki Oy:n osakkeita. Pantattuina olevien osakkeiden arvo 30.9.2015 oli 269 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 269).

Virolainen Fortum Tartu (Fortumin omistusosuus 60 %) on antanut kiinteistökiinnityksiä arvoltaan 96 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 96) lainan vakuudeksi. Fortumin eläkesäätiön myöntämän lainan vakuudeksi on annettu 41 miljoonan euron (vuoden 2014 lopussa: 41) kiinteistökiinnitykset.

Lisätietoja näihin kiinnityksiin liittyvistä korollisista veloista on liitetiedossa 16 Korollinen vieras pääoma, likvidit varat ja nettovelka.

Muiden sitoumusten vakuudeksi pantatut varat

Fortum on antanut Valtion ydinjätehuolto-rahastolle vakuudeksi suomalaisiin voimalaitoksiin liittyviä kiinteistökiinnityksiä arvoltaan 118 miljoonaa euroa syyskuun 2015 lopussa (vuoden 2014 lopussa: 137). Vakuudet on annettu turvaamaan kattamattomat lainmukaiset vastuut ja mahdolliset odottamattomat tapahtumat liittyen Loviisan ydinvoimalan käytöstäpoistosta ja ydinjätteen loppusijoituksesta aiheutuviin tuleviin kustannuksiin. Suomen ydinenergiain mukaan Fortum on veloitettu maksamaan tarvittavat varat Valtion ydinjätehuolto-rahastoon kattaakseen lainmukaiset vastuut. Mahdollinen kattamaton lainmukainen vastuu liittyy rahastolle suoritettavien maksujen jaksottamiseen, katso lisää liitetiedosta 17. Kiinnitysten arvo tarkistetaan vuosittain toisen neljänneksen aikana perustuen edellisvuoden vaihteessa päivitettyyn lainmukaiseen vastuuseen ja rahastotavoitteeseen.

20. Vuokrasopimuksiin liittyvät sitoumukset

milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Vuoden sisällä erääntyvät	12	22	24
Yli vuoden, mutta viiden vuoden sisällä erääntyvät	23	32	43
Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät	25	79	76
Yhteensä	61	133	142

21. Investointisitoumukset

milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	469	521	458
Aineettomat hyödykkeet	2	6	3
Yhteensä	471	526	461

22. Vastuut

milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Omasta puolesta annetut			
Muut vastuut	70	79	64
Osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta annetut			
Takaukset	636	487	459
Muut vastuut	125	125	125

Vastuut osakkuusyritysten puolesta

Osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta annettavat vastuut koostuvat pääasiassa Fortumin ydinvoimaosakkuusyrityksille (Teollisuuden Voima Oyj, Forsmarks Kraftgrupp AB ja OKG AB) annetuista takauksista. Uusia takauksia koskien vuosia 2015-2017 on annettu Forsmarks Kraftgrupp AB:n ja OKG AB:n puolesta. Takausten määrä oli syyskuun lopussa yhteensä 5 393 miljoonaa Ruotsin kruunua eli 573 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 393 miljoonaa euroa). Forsmark Kraftgrupp AB:n ja OKG AB:n puolesta on annettu kahdenlaisia takauksia. Rahoitusmäärä (Financierings belopp) annetaan ydinjätehuolto-rahaston tarkasteluhetken mukaisen alijäämän kattamiseksi olettaen, että rahastoon ei suoriteta lisämaksuja. Alijäämä lasketaan ennakoitun kulun sekä veloitteen kattamiseksi tarkoitettujen varojen erotuksena laskentahetkellä. Lisämäärä (Kompletterings belopp) annetaan sellaisen alijäämän kattamiseksi, joka voi muodostua ennakoimattomien tapahtumien seurauksena. Fortumin Forsmark Kraftgrupp AB:n ja OKG AB:n puolesta antamat rahoitusmäärät syyskuun 2015 lopussa olivat 3 843 miljoonaa Ruotsin kruunua (409 miljoonaa euroa) ja lisämäärät 1 550 miljoonaa Ruotsin kruunua (165 miljoonaa euroa).

Teollisuuden Voima Oyj:n puolesta annettu takaus ydinjätehuolto-rahastolle oli 37 miljoonaa euroa syyskuun lopussa (vuoden 2014 lopussa: 41). Takaus kattaa ydinjätehuoltomaksujen jaksotuksesta aiheutuvan lainmukaisen vastuun maksamattoman osuuden sekä ennakoimattomien tapahtumien riskin.

Fortumilla on vähemmistöosuuksia yhtiöissä, jotka omistavat ydinvoimalaitoksia Suomessa ja Ruotsissa. Nämä yhtiöt käsitellään pääomaosuusmenetelmällä, missä Fortumin osuus yhtiöiden varoista ja veloista esitetään taseessa nettomääräisenä. Lisätietoa Loviisan ydinvoimalaitokseen sekä Fortumin Ruotsin ja Suomen vähemmistömisteisten ydinvoimaosakkuusyritysten liittyvistä varoista ja veloista on esitetty liitetiedossa 17.

Fortum omistaa Suomessa olevasta Meri-Porin voimalaitoksesta 54,55 % ja TVO 45,45 %. Osakassopimuksen nojalla Fortumin on annettava vakuus TVO:lle mahdollisen voimalaitoksen arvonalentumisen varalta tai mahdollisen sopimusrikkomuksen varalta koskien TVO:lle kuuluvaa osuutta voimalaitoksesta. Vakuus on määrältään 125 miljoonaa euroa (2014: 125).

23. Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt

Tytäryritykset

Fortum on saanut Ruotsissa vuosittain vuosien 2009-2012 tuloverotuksia koskevia jälkiverotuspäätöksiä 2011-2013 joulukuussa sekä 2014 lokakuussa. Veroviranomaisten kannan mukaan Fortumin pitäisi maksaa lisää tuloveroa vuosilta 2009-2012 vuosina 2004-2005 ruotsalaisten tytäryhtiöiden välillä toteutettuun lainojen uudelleen kohdistamiseen sekä vuosilta 2010-2012 vuonna 2008 toteutuneen TGC 10:n (nykyään OAO Fortum) osakkeiden hankinnan rahoittamiseen liittyen. Veroviranomaisten vaateet perustuvat vuonna 2009 toteutettuun verolainsäädännön muutokseen. Fortumin näkemyksen mukaan vaatimukset ovat perusteettomia ja Fortum on valittanut veroviranomaisten päätöksistä. Kaikki tapaukset ovat vireillä hallinto-oikeudessa. Tammikuussa 2015 Ruotsin veroviranomaiset ilmoittivat hallinto-oikeudelle, että he luopuvat vuotta 2010 koskevista vaateistaan TGG 10:n rahoitukseen liittyen.

Lainopillisten arvioiden ja lausuntojen perusteella tilinpäätökseen ei ole tehty jälkiverotuspäätöksistä verovarauksia. Mikäli veroviranomaisten päätökset jäävät voimaan valitusprosessin jälkeen, vaikutus tilikauden voittoon olisi noin 425 miljoonaa Ruotsin kruunua (45 miljoonaa euroa) koskien vuotta 2009, 379 miljoonaa Ruotsin kruunua (40 miljoonaa euroa) koskien vuotta 2010, arviolta 511 miljoonaa Ruotsin kruunua (55 miljoonaa euroa) koskien vuotta 2011, ja 173 miljoonaa kruunua (18 miljoonaa euroa) koskien vuotta 2012.

Fortum on saanut vuosien 2008-2011 tuloveroja koskevat jälkiverotuspäätökset Belgiassa. Veroviranomaiset ovat eri mieltä Fortum EIF NV:n verokohtelusta. Fortumin mielestä veroviranomaisten tulkinta ei perustu paikalliseen lainsäädäntöön. Ensimmäisen asteen tuomioistuimien Antwerpenissa hylkäsi Fortumin valituksen vuosilta 2008 ja 2009 kesäkuussa 2014. Fortumin näkemyksen mukaan päätös on perusteeton ja Fortum on valittanut asiassa valitustuomioistuimeen. Tilinpäätökseen ei lainopillisten arvioiden ja lausuntojen perusteella ole tehty jälkiverotuspäätöksistä verovarausta. Mikäli veroviranomaisen päätöksistä tehtyä valitusta ei hyväksytä ja jälkiverotuspäätös jää voimaan, vaikutus tilikauden voittoon olisi vuoden 2008 osalta noin 36 miljoonaa euroa, vuoden 2009 osalta noin 27 miljoonaa euroa, vuoden 2010 osalta noin 15 miljoonaa euroa ja vuoden 2011 osalta noin 21 miljoonaa euroa. Kyseessä olevat verot on jo maksettu. Mikäli valitus hyväksytään Fortum tulee saamaan 7 %:n koron kyseessä oleville summille.

Syyskuussa 2015 Belgian veroviranomaiset lähettivät Fortumille vuotta 2012 koskevan ilmoituksen veron oikaisusta. Ilmoituksen mukaan veroviranomaiset ovat eri mieltä Fortum Project Finance NV:n verokohtelusta. Fortumin näkemyksen mukaan päätös on perusteeton ja Fortum tulee vastustamaan suunniteltua veron oikaisua. Vuosia 2008-2011 koskevan periaatteellisen kannan mukaisesti tilinpäätökseen ei ole tehty asiasta verovarausta. Mikäli veroviranomaisen päätös tulee noudattamaan veron oikaisua koskevaa ilmoitusta ja päätös jäisi voimaan valitusprosessista huolimatta, vaikutus tilikauden voittoon olisi vuoden 2012 osalta noin 15 miljoonaa euroa.

Fortum on saanut vuoden 2007 tuloveroa koskevan jälkiverotuspäätöksen joulukuussa 2013. Veroviranomaiset katsoivat siirtohintatarkastuksen perusteella, että Fortum Oyj tekee yksityiskohtaiset liiketoimintapäätökset kaikkien konserniyhtiöiden puolesta ja tästä syystä Fortumin belgialaiseen tytäryhtiöön Fortum Project Finance NV:hen tehtyä pääomasijoitusta ei pidetä verotuksessa pääomasijoituksena, vaan uudelleen luokitellaan tytäryhtiön käyttöön annetuiksi varoiksi. Veroviranomaisten mielestä Fortum Project Finance NV:n lainaamisilleen saama korkotuotto tulisi verottaa Suomessa eikä Belgiassa. Fortum katsoi vaateet perusteettomiksi niin perusteiltaan kuin lain tulkinnan näkökulmasta. Fortum valitti päätöksestä.

Konserniverokeskuksen oikaisulautakunta hyväksyi Fortumin verovuotta 2007 koskevan oikaisuvaatimuksen 21.8.2014. Oikaisulautakunnan päätös noudattaa korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätöksessään kesäkuussa 2014 omaksumaa linjaa, jonka mukaan siirtohinnoittelusäännösten nojalla ei voida muuttaa liiketoiminnan verotuksellista luonnetta toiseksi, vaan ainoastaan puuttua tavaran tai palvelun hinnoitteluun. Ennakkopäätöksestä huolimatta Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö on valittanut tästä päätöksestä Helsingin hallinto-oikeuteen. Jos Veronsaajien oikeudenvallontayksikön valitus menestyy oikeusasteissa, vaikutus tilikauden tulokseen olisi noin 136 miljoonaa euroa vuoden 2007 osalta. Tilinpäätökseen ei lainopillisten arvion ja sitä tukevan lausunnon perusteella ole tehty asiasta verovarausta.

Joulukuussa 2014 Fortum on saanut Konserniverokeskukselta verottamatta jättämispäätöksen koskien rahoitustoimintaa Belgian ja Hollannin rahoitusyhtiössä vuosina 2008-2011. Päätös annettiin vuosina 2013-2014 suoritetun siirtohinnoittelutarkastuksen perusteella ja siinä tehty linjaus noudatti oikaisulautakunnan Fortumille antamaa päätöstä koskien vuotta 2007. Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö on valittanut päätöksistä helmikuussa 2015 ja tapaukset ovat nyt vireillä Konserniverokeskuksen oikaisulautakunnassa. Oikaisuvaatimuksen mukaan Konserniverokeskuksen verottamattajättämistä koskeva päätös on kumottava ja Fortum Project Finance NV:n vuosina 2008-2011 saamat korkotuotot on verotettava Suomessa eikä Belgiassa. Mikäli veronsaajien oikeudenvallontayksikön oikaisuvaatimus menestyisi negatiivinen vaikutus tilikauden voittoon olisi noin 140 miljoonaa euroa koskien vuotta 2008, 99 miljoonaa euroa koskien vuotta 2009, 76 miljoonaa euroa koskien vuotta 2010, ja 90 miljoonaa euroa koskien vuotta 2011. Lisäksi Fortum Oyj olisi velvollinen maksamaan veronlisäystä. Verovuotta 2007 koskevan asian periaatteellisen kannan mukaisesti Fortum pitää vaateita perusteettomina myös tältä osin. Tilinpäätökseen ei lainopillisen arvion ja sitä tukevan lausunnon perusteella ole tehty asiasta verovarausta.

Osakkuusyritykset

Suomessa Fortum on osakkaana maan viidennessä ydinvoimalaitosyksikössä, Olkiluoto 3:ssa (OL3), omistamiensa Teollisuuden Voima Oyj - osakkeiden (TVO) kautta. Fortumin 25 %:n omistusosuus vastaa noin 400 MW:n kapasiteettia. Olkiluoto 3-laitosyksikön rakennustyöt ovat pääosin valmiit. Sähkö-, automaatio- ja mekaaniset asennukset ovat edelleen kesken. Käyttöautomaation tehdasestit valmistuivat ja järjestelmä siirrettiin Olkiluotoon elokuussa. Turvallisuusautomaatiojärjestelmien tehdasestit ovat vielä kesken. Turbiinilaitoksella käyttöönoton ensimmäinen vaihe on valmistunut. Osa järjestelmistä ja komponenteista pidetään käytössä, osa on säilönnässä erillisen suunnitelman mukaisesti. Laitostoimittajan, AREVA-Siemens, syyskuussa 2014 päivitetyn aikataulun mukaan laitosyksikön säännöllinen sähköntuotanto alkaa vuoden 2018 lopulla.

Joulukuussa 2008 OL3 laitostoimittaja aloitti Kansainvälisen kauppakamarin sääntöjen mukaisen välimiesmenettelyn ja toimitti vaateen koskien OL3:n viivästymistä ja siitä aiheutuvia kustannuksia. Laitostoimittajan heinäkuussa 2015 päivittämä rahamääräinen vaatimus on kokonaisuudessaan noin 3,4 miljardia euroa. Vaatimus kattaa rakentamisajan tapahtumat vuoden 2011 kesäkuun loppuun asti.

TVO jätti asiassa vuonna 2012 kanteen ja vastineen. TVO:n heinäkuussa 2015 päivittämä rahamääräinen arvio yhtiön kustannuksista ja menetyksistä on noin 2,6 miljardia euroa joulukuuhun 2018 asti, joka on OL3:n säännöllisen sähköntuotannon alkamisajankohta.

Laitostoimittajakonsortioon kuuluvat yhtiöt (AREVA GmbH, AREVA NP SAS ja Siemens AG) ovat laitostoimitussopimuksen mukaisesti yhteisvastuussa sopimusvelvoitteista.

Välimiesmenettely voi kestää useita vuosia, jona aikana vaateiden määrät voivat vielä muuttua.

Edellä mainittujen oikeusprosessien lisäksi jotkin konserniyhtiöt ovat asianosaisina eräissä konsernin normaaliin liiketoimintaan ja verotukseen liittyvissä riita-asioissa. Johdon mukaan näillä asioilla ei kuitenkaan ole olennaista vaikutusta konsernin rahoitusasemaan.

24. Lähipiiritapahtumat

Lähipiiriin kuuluvat osapuolet on esitetty Fortumin vuoden 2014 tilinpäätöksessä. Vuonna 2015 ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia.

Suomen valtion omistusosuus Fortumin osakkeista vuoden 2014 lopussa oli 50,76 %. Vuonna 2015 omistusosuus ei ole muuttunut.

Liiketoimet osakkuus- ja yhteisyritysten kanssa

milj. euroa	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu
Myynnit	59	52	76
Korot lainasaamisista	22	46	59
Ostot	370	432	564

Avoimet saldot osakkuus- ja yhteisyritysten kanssa

milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Pitkäaikaiset korolliset lainasaamiset	943	2 095	2 041
Myyntisaamiset	21	14	17
Muut saamiset	21	31	15
Pitkäaikaiset velat	318	279	262
Ostovelat	2	5	7
Muut velat	3	2	4

25. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

OKG AB:n ylimääräinen yhtiökokous on 14.10. päättänyt sulkea ennenaikaisesti kaksi kolmesta yhtiön omistamista ydinvoimayksiköstä Oskarshamnissa Ruotsissa. Päätöksen arvioidut vaikutukset sisältyvät tähän osavuositiedotukseen.

26. Tunnuslukujen laskentakaavat

Käyttökate (EBITDA =Tulos ennen korkoja, veroja sekä poistoja ja arvonalentumisia)	=	Liikevoitto + poistot ja arvonalentumiset
Vertailukelpoinen käyttökate	=	Käyttökate - vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät - tuotantokapasiteettia koskeviin ehtoihin liittyvän varauksen purun nettovaikutus
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	=	Kertaluonteiset erät + muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät
Vertailukelpoinen liikevoitto	=	Liikevoitto - kertaluonteiset erät - muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät
Kertaluonteiset erät	=	Pääasiassa käyttöomaisuuden myyntivoitot ja tappiot sekä arvonalentumiset
Muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	=	Sisältää ne tulevaisuuden kassavirtoja suojaavat rahoitusinstrumentit, joihin ei voida soveltaa IAS 39:n mukaisesti suojauslaskentaa sekä IFRIC tulokannan nro 5 mukaisen vaikutuksen, joka aiheutuu siitä, että taseen saamiin kirjattu Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta ei voi ylittää vastaavaa velkaa.
Rahavirta ennen käyttöomaisuuden muutosta	=	Liiketoiminnan rahavirta ennen käyttöomaisuuden muutosta
Investoinnit käyttöomaisuuteen	=	Aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin tehdyt investoinnit mukaan lukien kunnossapito-, tuottavuus- ja kasvuinvestoinnit sekä lainsäädännön edellyttämät investoinnit. Investointeihin kuuluvat myös investointien rakennusaikana taseeseen aktivoidut korkokulut. Kunnossapitoinvestoinnit pidentävät olemassaolevan omaisuuserän vaikutusaikaa, ylläpitävät käytettävyyttä sekä/tai ylläpitävät luotettavuutta. Tuottavuusinvestoinnit parantavat olemassaolevan hyödykkeen tuottavuutta. Kasvuinvestointien tarkoitus on rakentaa uutta kapasiteettia ja/tai lisätä olemassaolevien liiketoimintojen asiakaskantaa. Lainsäädännön edellyttämät investoinnit tehdään tiettyinä ajankohtina lakien vaatimusten mukaan.
Bruttoinvestoinnit osakkeisiin	=	Investoinnit tytäryhtiöosakkeisiin, osakkuusyrittösohakkeisiin ja muihin myytävissä oleviin sijoituksiin. Investoitujen tytäryhtiöosakkeiden hankintahintaan on lisätty hankittavan yhtiön nettovelka.
Oman pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Kauden voitto}}{\text{Oma pääoma keskimäärin}} \times 100$
Sijoitetun pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Voitto ennen veroja + korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin}} \times 100$
Sidotun pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Liikevoitto + osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta}}{\text{Sidottu pääoma keskimäärin}} \times 100$
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Vertailukelpoinen liikevoitto + osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta (IAS 39 oikaistu sekä pois lukien merkittävimmät myyntivoitot ja -tappiot)}}{\text{Vertailukelpoinen sidottu pääoma keskimäärin}} \times 100$
Sijoitettu pääoma	=	Taseen loppusumma - korottomat velat - laskennallinen verovelka - varaukset
Sidottu pääoma	=	Korottomat varat + Valtion ydinjätehuoltorahastoon liittyvät korolliset varat - korottomat velat - varaukset (korottomat varat ja velat eivät sisällä rahoitukseen, veroihin ja laskennallisiin veroihin liittyviä eriä sekä varoja ja velkoja, jotka syntyvät suojauslaskennan soveltamisedellytykset täyttävien johdannaissopimusten käypien arvojen muutoksista)

26. Tunnuslukujen laskentakaavat

Vertailukelpoinen sidottu pääoma	=	Sidottu pääoma oikaistuna niillä korottomilla varoilla ja veloilla, jotka aiheutuvat niistä tulevaisuuden kassavirtaa suojaavista johdannaissopimuksista, joihin ei voida soveltaa IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa
Korolliset nettovelat	=	Korolliset velat - likvidit varat
Velkaantumisaste, %	=	$\frac{\text{Korolliset nettovelat}}{\text{Oma pääoma}} \times 100$
Omavaraisuusaste, %	=	$\frac{\text{Oma pääoma sisältäen määräysvallattomat omistajat}}{\text{Taseen loppusumma}} \times 100$
Nettovelka/käyttökate	=	$\frac{\text{Korollinen nettovelka}}{\text{Liikevoitto + poistot ja arvonalentumiset}}$
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate	=	$\frac{\text{Korollinen nettovelka}}{\text{Vertailukelpoinen käyttökate}}$
Korkokate	=	$\frac{\text{Liikevoitto}}{\text{Nettokorkokulut}}$
Korkokate sisältäen aktivoitut vieraan pääoman menot	=	$\frac{\text{Liikevoitto}}{\text{Nettokorkokulut - aktivoidut vieraan pääoman menot}}$
Tulos/osake (EPS)	=	$\frac{\text{Kauden voitto - määräysvallattomat omistajat}}{\text{Osakkeiden keskimääräinen osakeantioikaistu lukumäärä tilikauden aikana}}$
Oma pääoma/osake, euroa	=	$\frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Osakkeiden lukumäärä kauden lopussa}}$
Edelliset 12 kk	=	Raportointihetkeä edeltävät 12 kuukautta

Markkinatilanne ja saavutetut sähkön tukkumyyntihinnat

Sähkön kulutus						
TWh	III/2015	III/2014	I-III/2015	I-III/2014	2014	Edelliset 12kk
Pohjoismaat	81	79	278	275	378	381
Venäjä	225	226	731	733	1 021	1 019
Tjumen	22	21	68	68	93	93
Tseljabinsk	8	8	26	26	36	36
Venäjän Uralin alue	59	59	188	189	260	259

Keskimääräiset hinnat						
	III/2015	III/2014	I-III/2015	I-III/2014	2014	Edelliset 12kk
Sähkön spot-hinta Nord Pool -sähköpörssissä, euroa/MWh	13,3	31,8	20,7	29,2	29,6	23,2
Sähkön spot-hinta Suomessa, euroa/MWh	30,1	37,8	29,3	35,9	36,0	31,1
Sähkön spot-hinta Ruotsissa, SE3, Tukholma euroa/MWh	15,5	33,6	21,7	31,7	31,6	24,1
Sähkön spot-hinta Ruotsissa, SE2, Sundsvall euroa/MWh	14,7	33,6	21,0	31,6	31,4	23,5
Sähkön spot-hinta Venäjän, Euroopan ja Uralin alueilla, RUB/MWh ¹⁾	1 184	1 233	1 146	1 180	1 163	1 140
Keskimääräinen kapasiteettihinta, tRUB/MW/kk	319	276	346	294	304	343
Sähkön spot-hinta Saksassa, euroa/MWh	32,8	31,5	31,1	32,1	32,8	32,0
Keskimääräinen kaasun rajahinta Uralin alueella, RUB/1000 m ³	3 614	3 362	3 446	3 362	3 362	3 425
Keskimääräinen kapasiteettihinta vanhalle kapasiteetille, tRUB/MW/kk ²⁾	134	150	146	162	167	155
Keskimääräinen kapasiteettihinta uudelle kapasiteetille, tRUB/MW/kk ²⁾	567	499	620	535	552	616
Sähkön spot-hinta (markkinahinta), Uralin alue, RUB/MWh ¹⁾	1 051	1 164	1 041	1 105	1 089	1 041
CO ₂ , (ETS EUA), euroa/tonni CO ₂	8	6	7	6	6	7
Hiili (ICE Rotterdam), USD/tonni	56	75	59	76	75	62
Öljy (Brent Crude), USD/bbl	51	103	57	107	99	62

¹⁾ Ilman kapasiteettitariffia.

²⁾ Kapasiteettihinnat maksettu ainoastaan kunakin ajankohtana saatavilla olevalle kapasiteetille.

Vesivarastot			
TWh	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Pohjoismaiset vesivarastot	110	91	80
Pohjoismaiset vesivarastot, pitkän ajan keskiarvo	101	101	83

Vienti / tuonti						
TWh (+ = tuonti, - = vienti Pohjoismaista)	III/2015	III/2014	I-III/2015	I-III/2014	2014	Edelliset 12kk
Vienti / tuonti Pohjoismaiden ja Manner-Euroopan + Baltian välillä	-5	-2	-14	-10	-14	-18
Vienti / tuonti Pohjoismaiden ja Venäjän välillä	0	1	3	2	4	5
Vienti / tuonti Pohjoismaat, Yhteensä	-5	-1	-11	-8	-10	-13

Venäjän sähköreformi						
%	III/2015	III/2014	I-III/2015	I-III/2014	2014	Edelliset 12kk
Osuus sähkön myynnistä vapautetulla sähkön hinnalla	81	79	83	80	81	83

Saavutetut sähkön myyntihinnat						
EUR/MWh	III/2015	III/2014	I-III/2015	I-III/2014	2014	Edelliset 12kk
Power-segmentin sähkön tukkumyyntihinta Pohjoismaissa	28,7	44,2	32,6	41,1	41,4	35,0
Russia-segmentin sähkönhinta	28,0	31,5	27,7	31,5	30,4	27,8

Fortumin tuotanto- ja myyntivolyymit

Sähköntuotanto						Edelliset
TWh	III/2015	III/2014	I-III/2015	I-III/2014	2014	12kk
Sähköntuotanto EU-maissa ja Norjassa	12,0	10,7	37,7	36,7	50,1	51,1
Sähköntuotanto Venäjällä	5,1	5,0	18,2	16,2	23,3	25,3
Yhteensä	17,1	15,6	55,9	52,9	73,4	76,4

Lämmöntuotanto						Edelliset
TWh	III/2015	III/2014	I-III/2015	I-III/2014	2014	12kk
Lämmöntuotanto EU-maissa ja Norjassa	0,8	1,2	4,4	6,0	8,2	6,6
Lämmöntuotanto Venäjällä	2,9	2,8	16,8	17,2	26,4	26,0
Yhteensä	3,7	4,0	21,2	23,2	34,6	32,6

Sähkötuotantokapasiteetti segmenteittäin						
MW				30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Power ¹⁾				8 796	9 177	9 063
Heat, Electricity Sales and Solutions				749	793	803
Russia ²⁾				4 667	4 292	4 758
Yhteensä				14 211	14 262	14 624

1) Sisältäen Inkon voimalaitoksen 750 MW, joka on pitkäaikaissäilönnässä. Kapasiteetin 277 MW pieneneminen vuoden 2015 kolmannella neljänneksellä johtuu Oskarshamnin 2 -yksikön sulkemispäätöksestä. Kapasiteetti sisältää Oskarshamnin 1 -yksikön (205 MW), joka siirretään alasajovalmiuteen sen jälkeen, kun haettu ympäristölupa on saatu.

2) Sisältää 43 MW, joka on pitkäaikaissäilönnässä

Lämmöntuotantokapasiteetti segmenteittäin						
MW				30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Power				0	250	0
Heat, Electricity Sales and Solutions				3 927	3 962	3 936
Russia ¹⁾				12 994	13 466	13 466
Yhteensä				16 920	17 678	17 402

1) josta 240 MW pitkäaikaissäilönnässä

Sähköntuotanto lähteittäin Pohjoismaissa						Edelliset
TWh	III/2015	III/2014	I-III/2015	I-III/2014	2014	12kk
Vesi- ja tuulivoima	6,6	4,1	19,2	16,3	22,4	25,3
Ydinvoima	5,1	5,4	16,8	17,0	23,8	23,6
Lämpövoima	0,1	0,7	0,6	1,4	1,8	1,0
Yhteensä	11,8	10,2	36,7	34,7	48,0	50,0

Sähköntuotanto lähteittäin Pohjoismaissa						Edelliset
%	III/2015	III/2014	I-III/2015	I-III/2014	2014	12kk
Vesi- ja tuulivoima	57	40	52	47	46	51
Ydinvoima	43	53	46	49	50	47
Lämpövoima	1	7	2	4	4	2
Yhteensä	100	100	100	100	100	100

Sähkönmyynti						Edelliset
milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	12kk
Sähkönmyynti EU-maissa ja Norjassa	391	541	1 411	1 691	2 344	2 064
Sähkönmyynti Venäjällä	131	175	479	576	758	661
Yhteensä	522	716	1 890	2 267	3 102	2 725

Fortumin tuotanto- ja myyntivolyymit

Lämmönmyynti						Edelliset
milj. euroa	III/2015	III/2014	I-III/2015	I-III/2014	2014	12kk
Lämmönmyynti EU-maissa ja Norjassa	49	62	293	331	468	430
Lämmönmyynti Venäjällä	23	32	147	194	285	238
Yhteensä	72	94	439	524	753	668

Sähkönmyynti alueittain						
TWh	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Suomi	5,1	4,9	16,5	16,0	21,6	22,1
Ruotsi	7,5	5,9	22,6	20,0	28,2	30,8
Venäjä	5,9	5,8	20,8	18,7	26,5	28,6
Muut maat	0,5	0,7	2,0	2,8	3,8	3,0
Yhteensä	18,9	17,3	61,9	57,5	80,1	84,5

Nord Poolissa tehdyt ostot ja myynnit on netotettu tunneittain konsernitasolla.

Lämmönmyynti alueittain						Edelliset
TWh	III/2015	III/2014	I-III/2015	I-III/2014	2014	12kk
Venäjä	2,8	2,8	16,7	17,0	26,0	25,7
Suomi	0,3	0,3	2,1	2,2	3,2	3,1
Puola	0,2	0,2	2,2	2,2	3,4	3,4
Muut maat ¹⁾	0,1	0,6	0,8	2,3	2,8	1,3
Yhteensä	3,5	3,9	21,9	23,7	35,4	33,6

¹⁾ Sisältää lokakuuhun 2014 saakka Iso-Britannian, joka raportoidaan Power and Technology-segmentin muu myynti -rivillä.